

KÖYHÄLISTÖN

NUIJA

I

Työmiehen
Kustannusyhtiö

KÖYHÄLISTÖN NUIJA

KÖYHÄLISTÖN NUIJA

I

1907

HANCOCK, MICH.
TYÖMIEHEN KUSTANNUSYHTIÖN KUSTANNUKSELL
1906

Työväen Kustannusyhdistys
Kirjapainossa, 1906

RUNOSIKERMÄ

KÖSSI KAATRA

Kuva kaunis aatoksissa:

*ollaan onnen kesäkuussa,
luomakunt' on laulelmissa,
kukka maassa, lehti puussa.
Astuu täällä inehmoinen
niinkuin poika jumaloiden,
vainoa ei toista toinen,
työ on onnen ehto noiden.*

Mut on elo ympärillä:

*juoksee pohjan jäiset lampaat,
talvi uhkaa; hyiset sillä
silmät on ja julmat hampaat.
Ihmislapsi maassa mataa,
kosk' on konnuus elinehto,*

*vainon myrkkynuolet sätaa,
palkka työn on kuolon kehto.*

*Unta nähdä, totta elää --
vierii jalan alta tanner;
epätoivon kannel helääh,
kuolon maa on elon manner.*

•

*Ne matosivat maassa
polvillaan
ja ne huusivat luojaa
tuskissaan.*

*Mut yö oli yllä
ja kalman mies
syyssatoja suuria
niittää ties.*

*Elonviljat kypsyi,
tuulentui.
yli laihon viikate
kaarcutui.*

*Ja jumalat mykkänä
nukkui kai,
oli taivas vaiti
ja tyhjän sai.*

*Nälän nähnyt nöyrään
rukoukseen,
käsi kuolon kuivasi
kyynelveen.*

*Oli palkkanan uskon
ja haaveiden,
työtaistelun, tarmon
ja toiveiden.*

*Elinpäivät tuskia,
nälkää vaan,
sen jälkehen multaa
hautausmaan.*

•

*Tarttukaa kövemmin kampihin kiinni,
jauhakaa. jauhakaa, orjat,
jauhakaa suruja itsellenne,
jauhakaa lyhyiksi elonne päivät,
kurttuja naamaan ja köyryä selkään,
jauhakaa kuiviksi suonienne nesteet
ja — kuolkaa kunniatonna!*

*Tarttukaa kövemmin kampihin kiinni,
jauhakaa, jauhakaa, orjat,
jauhakaa iloja orjuuttajalle,
jauhakaa naurua, nautinnoita,
suonihin verta ja ryhtiä rintaan.
Kiskurin elämä on ikävä ja harmaa,
ja teillä on — ilojen avain!*

*Tarttukaa kovemmin kampihin kiinni
 jauhakaa, jauhakaa, orjat!
 Tovinkin jos näet myllynne seisoo,
 kivet ei käy, ei kuulu sen kolke,
 niin elo sammuu ja kuolema kulkee.
 Teillä on valta ja teillä on voima,
 mut -- muille te jauhatte, orjat!*

*Meidän elämämme juurta kalvoi koi
 ja se koi oli jäytävä orjuus,
 oli nälkä ja puute ja kurjuus,
 ja siksi emme yhtään kerskata voi,
 että olisimme tervettä ainesta.*

*Me olemme sairasta väkeä,
 mut emme toki niin perin pohjin,
 kuin kiskurit niskaimme päällä,
 jotka hillittömyytensä ohjin
 ovat kurjimmat täällä.*

*Meidän tulinen tuska on karkaissut,
 ja me tahdomme terveeksi tulla.
 Mut ensin me murskaamme kuolomme kyyn
 ja ensin me poistamme piinamme syyn
 vihankuumalla kamppailulla.*

*Nyt elää suot
 ja musta massa liikkuu
 ja hongat horjuu,*

*kun pohja alla kiikkuu
ja merkit näkyy auringossa, kuussa
ja tähti meressä ja maassa.*

*Ja tulevaisuus hohtaa töiden takaa,
tuo aika uus', mi tasan onnen jakaa,
kuin kirkkain päivä, selkein huomenhetki,
kun päättynyt on öisten valtain retki,
ja varmuus kasvaa jättivuoren lailla
ja kenkään sit' ei enää ole vailla.*

•

*Turhaan, Xerxes, ruoskit merta,
turhaan sull' on raaka raippa:
väsyä kehno kätes kerta,
kohoo päälles kuolinvaippa.*

*Turhaan puit sa nyrkkiäsi,
turhaan huudat jumaloita
synkeässä synnissäsi:
et sa meren valtaa voita.*

*Kosk' on noussut musta myrsky,
meren kaikki voimat liikkuu,
silloin on sun herras hyrsky,
ohjatonna puutes kiikkuu.*

*Pian sun se hautaa allehen,
nielee lakkapäisnä laivan.*

*kostain kiukuin uhmaajalleen;
— Xerres, turha 'on sun vaivas!*

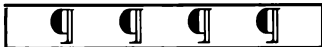
•

*Silloin kuin on kuumana rauta,
moukari heilukoon!
Elämä on cessämmä, takanamme hauta;
vaikea väistyä on.*

*Satojentuhanten kurjuus yltyy
yhäti ympäri maan,
onneton on se, ken taistohon kyltyy,
sortuen sorrontaan.*

*Silloin kuin on kuumana rauta,
moukari heilukohon.
Muu kuin taistelu meit' ei auta,
taistelu taikamme on!*

KAPITALISTINEN JÄRJESTELMÄ

Tilastollisia tietoja Yhdyneiltä

Kapitalismi on yhteiskunnallinen järjestelmä, joka työvälineiden yksityisen omistusoikeuden kautta jakaa yhteiskunnan jäsenet *kahteen suureen luokkaan*, nimittäin :

1:si) *Kapitalistiluokka*, jonka jäsenet omistavat kaikki luonnolliset rikkauslähteet, kaikki tuottavat koneet, kaikki kuljetuksen välikappaleet, sanalla sanoen kaikki ne tuotannon välineet, joita ilman yhteiskunta ei pysyisi pystyssä :

2:si) *Työväenluokka*, käsittäen sen osan kansasta, jonka ainoa omaisuus on omassa ruumiissaan oleva *työvoima*, joka on aivan arvoton ellei kapitalistiluokka sitä tarvitseisi käyttää. Kuitenkin vaatii tuo voima säilyäkseen säännöllistä ravintoa, huolimatta siitä käytetäänkö sitä eli ei.

Saadakseen siis elämän ylläpitämiseksi tarvittavaa ravintoainetta työväestön täytyy kapitalisteille myödä työvoimaansa, saaden siitä hinnan, jota nimetään *palkaksi*, mutta joka on aina alhaisempi kuin mitä tuo työvoima tuottaa.

Se *croitus*, joka on kokonaistuotannon arvon ja tuottavasta työstä suoritetun hinnan välillä, on kapitalistiluokalle tuleva *voitto*. Tämä on ehdoton totuus

huolimatta siitä, mille henkilöille kapitalistiluokassa tuo voitto jakaantuu. Esimerkiksi: jos suutari, joka valmistaa neljä paria kenkiä, saa niistä yhden parin (eli sen arvon rahassa), palkakseen, on voitoksi jäänyt kolme paria kenkiä; ei tee mitään eroitusta jos työntekijän täytyy noista kolmesta parista yksi luovuttaa talonomistajalle „vuokraa“ tai toisen parin jollekin rahanlainajalle „korkoa“ — voitto on kuitenkin kolme kenkäparia, ei enempi eikä vähempi.

Ei mitenkään muuten voida selittää voiton jakautumista. Ainoastaan käyttämällä tuottavaa työtä — se on, ostamalla työvoimaa halvemmalla kuin sen tuotantoarvo on — voi kapitalistiluokka koota rikkauksia ja elää ylellisyydessä ja loistossa.

Keksintöjen ja yhtämittaisen kehityksen vaikutuksesta tuotanto aina kasvaa ja tulee monipuolisemmaksi. Mutta, kuta vähemmällä työvoimalla voidaan yhä enemmän tuotantoa lisätä — se tahtoo sanoa, kuta enemmän koneet voivat astua ihmisten tilalle — sitä nopeammin palkoissa suoritettu työnhinta alenee.

Sentähden, samalla aikaa kuin kapitalistiluokan omaisuus ja ylellisen elämän mahdollisuudet yhä lisääntyvät, työväenluokka ei ainoastaan edelleen pysy mitään omistamattomana, mutta on pakotettu vaipumaan yhä suurempaan köyhyyteen, jopa osa sen jäsenistä joutuu kärsimään kurjuuttakin.

Kapitalistinen teollisuudenkehitys on kuitenkin jakanut kapitalistitkin kahteen eri luokkaan, joista toinen kutsutaan suurkapitalisteiksi, muodostuen niistä kapitalisteista, jotka yhdistävät suuria-pääomia eri

tuotannon aloilla, siten kootakseeseen yhä harvempiin ja harvempiin käsiin kaikki tuotannon tulokset.

Siten on nykyisen järjestelmän mukaan yhteiskunnan jäsenet todellisuudessa jaettu kolmeen eri luokkaan:

1. *Suurkapitalistit*, käsittäen rikkaat pankkiirit, rautatieruhtinaat, trustien johtokuntien jäsenet ja suurten tuotantolaitoksen johtajat;

2. *Keskiluokka*, käsittäen pääasiallisesti maanviljelijät, pienempiä tehtailijoita ja kauppiaita;

3. *Työväenluokka*, käsittäen pääasiallisesti palkkatyöläisiä ja heihin verrattavia ammattitaitoisia henkilöitä eri ruumiillisten ja henkisten töitten aloilta.

Näiden kolmen luokan todellinen oleellisuus henkilöluvussa ja omaisuussuhteissa selviää seuraavissa tauluissa, jotka ovat laaditut v. 1900 virallisen sensuksen perusteella.

HENKILÖLUKU KUSSAKIN LUOKASSA.

(10-vuotiaita ja vanhempia:)

Suurkapitalistit 250,251	KESKILUOKKA	TYÖVÄENLUOKKA	
	8,429,845	20,298,187	
Elinkeino	Suurkapitalisteja	Keskiluokan jäseniä	Työväenluokan jäseniä
Maanviljelys		5,681,257	4,700,508
Tehdas- ja kaivosteoll.	176,003	469,418	6,439,886
Kauppa- ja kulkulait.	74,246	1,376,030	3,316,688
Ammattialat		503,416	755,122
Palvelus- ja itsenäisen työn aloilla		399,724	5,180,933
Yhteensä	250,251	8,429,845	20,393,137

KUNKIN LUOKAN OSA YLEISOMAISUUDESTA

(Tässäkin 10-vuotiaat ja vanhemmat.)

SUURKAPITALISTIT \$67,000,000,000	KESKILUOKKA \$24,000,000,000	Työv. l. \$4,000,000,000

Luokka	Henkilöluku eri luokista	Prosentti k. lukum.	Kunkin luokan omaisuus	Prosentti yleisom.
Suurkpt.	250,251	0.9	\$67,000,000,000	70.5
Keskil.	8,429,845	29.0	\$24,000,000,000	25.3
Työv. l.	20,393,137	70.1	\$4,000,000,000	4.2
Yht.	29,073,233	100.0	\$95,000,000,000	100.0

YLEISOMAISUUDEN KASVAMINEN VUOSINA

1850—1900.

Tässä esitettyjen taulujen valaisemiseksi lienee tarpeellista tuntea numerot kansallisomaisuuden kasvamisesta, joka ilmenee seuraavista virallisista arvioista eri vuosina:

1850 (sisältäen orjaomaisuuden)	9 biljoonaa dollaria
1860 (sisältäen orjaomaisuuden)	16 biljoonaa dollaria
1870 (orjille myönnetty vapaus)	30 biljoonaa dollaria
1880 (8-vuotinen „huono aika“)	43 biljoonaa dollaria
1890 (10-vuotinen „hyvä aika“)	65 biljoonaa dollaria
1900 (5-vuotinen „huono aika“)	95 biljoonaa dollaria

**TAULU, OSOITTAEN OMAISUUDEN LAADUN
JA MÄÄRÄN YHDYSVALLOISSA 1900 V:N
SENSUKSEN MUKAAN JA SEN JA-
KAUMISEN ERI LUOKILLE.**

(Täydellisen käsityksen saamiseksi tästä taulusta on
luettava järempänä seuraavat selitykset.)

Omaisuu den laatu.	Kapitalistiluok- kien osa	Työväenluokan osa
1. Maatilojen arvo	\$20,000,000,000	Ei mitään
2. Kaivokset ja kivilouhimot	2,000,000,000	Ei mitään
3. Metsät ja kalastusalueet	500,000,000	Ei mitään
4. Tehtaisiin kiinn. pääoma	10,000,000,000	Ei mitään
5. Kulkulaitoksiin k. pääoma	12,000,000,000	Ei mitään
6. Kauppa- ja pankkilaitok- siin kiinnitetty pääoma	10,000,000,000	Ei mitään
7. Rakennuksiin k. pääoma (katso 7 ja 8 selityksiä)	25,000,000,000	Ei mitään
Koko pääoma	\$80,000,000,000	Ei mitään
8. Yksityistä omaisuutta		
(1) Kapitalistil. kuuluvaa	11,000,000,000	
(2) Työväenluokalle kuul.		4,000,000,000
Koko kansallisomaisuus	\$91,000,000,000	\$4,000,000,000

SELITYKSIÄ.

1. Maatilojen arvo: käsittää viljelysmaat, rakennuk-
set, työnvälitteet ja karjan. V. 1900 oli maatilojen luku
5,739,657, joista 2,085,499 (tai yli 36 pros.) oli vuokraajien
hallussa.

2. Kaivantojen ja kivimurtimoiden arvo: Tämä alhai-
nen arvio sisältää hopea- ja kultakaivannot, jotka tuottivat
\$154,000,000 v. 1900; kivihiilikäivannot, 240,000,000 tonnia
v. 1900 ja 350,000,000 1904; kuparikaivannot 270,000 tonnia;
rauta- ja muut kaivannot eekä myöskän öljyjohtot y. m.

3. Metsien ja kalastusalueiden arvo käsittää kaikki hallituksen, yksityisten ja yhtiöiden metsäalueet; kalastusalueiden arvoon on laskettu sillä alalla käytetyt laivat, venheet ja teollisuuslaitokset.

4. Tehtaisiin kiinnitetty pääoma käsittää maat, rakennukset, raaka-aineet, valmistetut tuotteet, rahat ja muut välineet.

5. Kulkulaitoksiin kiinnitetty pääoma käsittää rautatiet asemarakennuksineen, katuraitiotiet, kanavalaitokset, meri-, järvi- ja jokiliikenteeseen kuuluvat kulkulaitokset, expressin, sähkösanoma- ja telefontaitokset y. m.

6. Kauppa- ja pankkil. k. pääoma käsittää m. m. tehdastuotteet, joita pitää varastossa ja välittää 42,000 tukku-kauppiasta, 10,000 kauppayhtiötä ja 900,000 jälleenmyyjää, puoti- ja konttorikalustot, pankki- ja henkivakuutuslaitokset, hotellit, ravintolat, myöskin kapitalistien ja pankkikirien kiinnittämää pääomia (noin 2 biljoonaa dollaria) hallituksen y. m. arvopapereissa.

7. Rakennuksiin k. pääoma ei sisällä: 1) maataloihin kuuluvia rakennuksia, jotka jo ovat lasketut maatalojen arvoon, 2) myllät tehtaat ja niihin sijoitetut pääomat, 3) rautatieasemahuoneet, jotka ovat lasketut kulkulaitoksiin. Tämä erä sisältää niiden maa-alojen keralla jolle ne ovat rakennettu: 1) kauppahuoneet, 2) teatterit, yhdistysten rakennukset j. n. e., 3) asuinhuoneet (kaupungeissa ja maaseudulla), joissa asuu yli 10,000,000 sellaista henkilöä, jotka ansaitsevat elantonsa muilla aloilla paitsi maanviljelyksessä. Mutta se ei sisällä kuitenkaan niitä verrattain vähälukuisia asuntorakennuksia, joita työväenluokkaan kuuluvat henkilöt ovat itse rakentaneet tai ostaneet „säästöilään“, sillä tuollaiset „säästöt“ eivät ole pääomaa, ja on ne laskettavat työväenluokalle kuuluvaan persoonalliseen omaisuuteen, kuten seuraavassa selitetään.

8. Yksityiset tarveesineet ja muuta yksityistä omaisuutta: a) kapitalistiluokalle kuuluvaa, kuten huonekalut, soitannon ja talteen välikappaleet, yksityiset kirjastot, kaikki ylellisyystavarat kuten jalokivet, hevoset, automo-

billit j. n. e. Tähän on laskettu maanviljelijät ja muita keskiluokkaan kuuluvia jäseniä, joista useiden persoonallinen omaisuus ei ole suurempi kuin tavallisen työväenluokan jäsenen yksityisomaisuutta.

b) työväenluokalle kuuluvaa, kuten halvat huonekalut ja vaatteet, työkalut, kirjoja ja muuta ammattitaitoisten työntekijöiden yksityisomaisuutta. Myöskin tähän sisältyy 1) rahaa (noin \$100,000,000), 2) säästöpankkeihin sijoitettua rahaa (\$250,000,000 eli kymmenesosa kaikkista säästöpankeissa säilytetystä säästöistä, toiset yhdeksänkymmentä osaa kuuluen keskiluokan jäsenille), 3) asuinhuoneet ja tontit (kuten 7:ssä sellytyksessä mainitaan), joiden arvoa ei voida tarkalleen määrittellä, mutta arvioidaan noin \$200,000,000.

TUOTTAVA JA TUOTTAMATON TYÖ.

Kuinka suuren osan työväestö saa tuottamansa tuotannon tuloksista?

On selvää, että tämä kysymys on sekä yhteiskunnallisessa että taloudellisessa suhteessa hyvin tärkeä. Mutta ennekuin voi täydellisesti käsittää alempana olevat numerotiedot tämän kysymyksen suhteen on välttämätöntä ymmärtää mitä tarkoitetaan tuottavalla ja tuottamattomalla työllä.

Tässä tarkoitetaan *tuottavalla työllä* kaikkea inhimillistä työtä, sekä ruumiillista että henkistä, joka käytetään *ainellisen varallisuuden* synnyttämiseen ja tuon varallisuuden kuljettamiseen tuottamispaikoilta niille seudiville missä sitä käytetään.

Mikään muu työ ei sisälly aineelliseen tuotantoon. Toisin sanoen, mikään muu työ ei ole merkitsevänä tekijänä tuollaisen tuotannon arvoa laskettaissa. Sen tähden, yleisen taloudellisen käsityksen mukaan kai-

kellainen muu työ on laskettava *tuottamattomaksi*, vaikkakin muutamat siihen sisältyvät alat (kuten taidete-, opetus- ja lääketieteelliset ammatit) ovat yhteiskunnalle tarpeellisia, hyödyllisiä jopa välttämättömiä. Otettakoon myöskin huomioon, että osa n. k. „tuottamattomasta“ työstä, välttämättömyyden pakosta on osallisena aineellisessa tuotannossa, vaikka se pääasiallisesti kuuluu perhe-, yksityis- ja määrätyille ammattialoille. Tuollaisen työn tulokset ovat osa tuottavasta työstä, tullen suorastaan siitä silloin kuin noille aloille kuuluva tarjoaa palvelustaan työntekijöille ja he maksavat siitä, epäsuorasti on se tuottavan työn tuloksista johtuva kun työntekijä käyttää heidän apuaan ja maksaa hyödyllisestä työstä hänelle tulevasta voitosta tuon avustuksen.

Tuottavaan työhön kuuluu siis kaikellinen hyödyllinen työskentely seuraavilla tuotannon aloilla: maanviljelys, metsätyö, kaivanto- ja louhimotyö, kalastus, tehdasteollisuus ja käsityö, sekä, kuten edellä sanottiin, noiden tuotteiden kuljetuksen alalle kuuluva työ.

Vuoden 1900 sensuksen mukaan työskenteli Yhdysvalloissa eri aloilla (10-vuotiaita ja vanhempia) 29,073,000 henkilöä, joista 20,244,000 työskenteli aineellisen varallisuuden tuottamiseksi. Mutta tuona „kapitalistisen hyvinvoinnin“ vuotenaakaan ei kaikki voineet saada säännöllistä työtä.

Tuottamattomaan työhön voidaan siis pääasiallisesti laskea:

1) Ne, joita sensuksessa nimitetään „työntekijöiksi“, mutta joiden ainoa osa aineellisen tuotannon syn-

nyttämisesä on todellisten työntekijäin nylkeminen ja keinojen miettiminen, joiden avulla he voisivat lisää yksityistä varallisuuttaan; heistä tulee n. k. „teollisuuskapteeneja“, „kauppaprinssijä“ ja „rautatiekuninkaita“ j. n. e., jolloin he ovat tilaisuudessa itsevaltaisesti hallitsemaan tuotantoa, määräämään työolosuhteet, vääryydellä anastamaan tuotannon hedelmät ja siten ahdistavat he työntekijät heidän ehdottoman määräysvallansa alaisiksi, pakottaen suunnattomat työläisjoukot kurjuuteen, työttömyyteen ja rikokselliseen elämään.

2) Samoin „työntekijöiksi“ nimitetyt osakekeinoittelijat, maa-asiamiehet j. n. e., joiden palveluksessa on suuret joukot kirjanpitäjiä, apalaisia, asiamiehiä j. n. e., jotka läten hyödyllistä työtä joutuvat tekemään hyödyttömiin tarkoituksiin.

3) Palvelijat, sotilaat, lakimiehet ja monet muut ammatit, jotka ovat syntyneet vain kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän vaikutuksesta eikä todellisesta yhteiskunnallisesta tarpeesta.

4) Se suuri työläisjoukko, joka on oppinut teollisuus- ja ammattitöihin, mutta ei voi saada työtä ja siten on tehty yhteiskunnalle arvottomaksi.

Tuotannon kokonaisarvo v. 1900 — \$24,500,000,000: tuottamiseen käytetyn työvoiman arvo \$5,815,000,000: siis tuottavan työn osa tuotannon tuloksista oli v. 1900 sensuksien mukaan 23.74 prosenttia, eli vähemmän kuin neljäsosa. Seuraava taulu osoittaa miten tuotannon tulokset on jakautuneet eri luokille eri tuotannon aloilla.

**Työntekijöille
23.74 pros.
tuotannon tuloksista.**

**Työnteettäjille 76.26 prosenttia
tuotannon tuloksista.**

Tuotannon haarat ja ammatit	Palkkatyöläisiä.		Muuta työläisiä. Maanviljelijöitä, käsityöläisiä y. m.		Kaikki työntekijät		Tuotannon kokonaisarvo.
	Lukumäärä	Palkat.	Lukumäärä	Palkat.	Lukumäärä	Palkat.	
1. Maanviljelys	a) 6,400,000	b) \$365,000,000	4,000,000	\$960,000,000	10,400,000	\$1,325,000,000	1,156,200,000,000
2. Myllyt, kaivannot, metsäsiiteoliisuus ...	654,000	254,000,000	10,000	6,000,000	664,000	\$260,000,000	1,600,000,000
3. Tehdas- ja käsityöliisuus ...	5,400,000	2,234,000,000	300,000	180,000,000	5,700,000	2,580,000,000	d) 5,700,000,000
1. Sekalaista ...	300,000	75,000,000			300,000	75,000,000	e) 700,000,000
2. Kuukautantöitä	980,000	125,000,000			980,000	125,000,000	2,000,000,000
6. Tuukkakauppa							f) 1,800,000,000
7. Vähitäisiä	600,000	260,000,000	800,000	48,000,000	1,400,000	740,000,000	1) 6,500,000,000
8. Ammatit, joiden työtä tarvitaan aineellisen varallisuuden tuottamisessa ja jaossa	800,000	410,000,000			800,000	410,000,000	(h)
Yhteensä	15,134,000	\$4,129,000,000	5,110,000	\$1,626,000,000	20,244,000	\$,815,000,000	\$24,500,000,000

Selityksiä: a) Tässä annetut numerot sisältävät myös päiväpalkalla maanviljelysalalla työskentelevät vuokratilaset ja maanviljelijäin perheisiin kuuluvat henkilöt, jotka sensuksessa ovat lasketut maatyöläisiksi. b) Tuo verrattain pieneltä näyttävä summa, joka on palkoissa suoritettu maanviljelyksen alalla, voidaan selittää sillä, että tuo työ on satunnaista ja lyhytaikaista. c) Maanviljelystuotannon kokonaistulos on tässä niin pieneltä näyttävä, koska sensuksessa ei ole siihen laskettu sitä osaa mitä ei ole toimitettu markkinoille, vaan käytetty kotitarpeisiin, joka kuitenkin nousee noin \$600,000,000; myöskin on siitä pois jätetty se tulos minkä maanviljelystyö on tuottanut uusien maiden avaamisen ja lisäperkauksen muodossa. d) Tehdas- ja käsityöteollisuuden alalla on kokonaistuotanto ollut \$8,400,000,000, mutta on siitä tässä taulussa laskettu kulkulaitoksen alalle \$2,700,000,000, joten tässä esiintyvä summa on nettotulo. e) Sekalaisiksi on laskettu ne työläiset, jotka työskentelevät yhtiöiden ja yksityisten liikkeiden laitosten korjaamisessa, laentamisessa ja uusien rakentamisessa, joten tuollainen työ ei sisälly tehdas- ja käsityöalalle tässä taulussa, myöskin on sekalaisiksi laskettu ompelijat ja seläläiset apulaiset, jotka työskentelevät suoraanaisesti yksityisissä perheissä. f) Tukkukauppaalalle on laskettu niiden palkka, jotka työskentelevät siihen sarakkeeseen sisältyvillä ammattialoilla ja joka summa on \$1,800,000,000; muut tukkukauppaalalla työskentelevät päiväpalkkalaiset ovat lasketut kulkulaitoksen alalle. g) Vähittäiskaupan kokonaistuotantoon sisältyy suuri joukko henkisisä toimissa työskentelevien palkkoja. Suuri osa tämän tuotannonhaaran tuloksista samoten kuin tukkukaupankin alalla on jaettu maa-asioimistolle, rahanlainajille j. n. e. h) Sen sarakkeeseen lasketun työn, kuten henkisen ja eriyisen ammattityön arvo on jaettu muille eri tuotannon aloille.

Ylläolevat taulut osottavat siis kylmillä numeroilla sen nurjan aseman, missä Yhdysvaltain työväestö on työnsä tuloksien nauttimisessa. Kokonai-

sena luokkana saa tuottavan työntekijäl *vähemmän kuin neljänneen osan* tuottamistaan työntulo'ssista, samalla kuin kapitalistit (luokkana) saavat enemmän kuin kolme neljättäosaa noista tuloksista. Tästä näkyy siis selvästi, että kaikki voitto syntyy siitä, että työntekijöille maksetaan vähemmän kuin heidän työnsä todellinen arvo on. Mutta tuo suunnaton voitto jakautuu kapitalistiluokan eri jäsenille eri teitä, jotka nykyisessä kapitalistisessa järjestelmässä voidaan jakaa kolmeen osaan, nimittäin alku-kauppaan, jolloin raaka-aineet myödään valmistuspaikkoihin; tukkukauppaan, jolloin osaksi valmistettuja tuotteita, osaksi raaka-aineita myödään suuremmissa määrin, ja vähittäiskauppaan, jolloin tuotteet myödään käyttäjille. Näillä kolmella taistelukentällä tappelevat kapitalistit toistensa kanssa työntekijäin hien ja veren anastamisesta.

Tämä ei ole kovinkaan kaunis kuva nykyisestä järjestelmästä, mutta kaikkein surullisinta on, että se on todellisuuteen perustuva kuva siitä.

ASETUKSIA KANSALAISTUTTAMISESTA

Uuden Kansalaistuttamis-lain mukaan, joka astui voimaan Syyskuun 27 päivänä 1906 on Yhdysvaltain kansalaiseksi pääseminen ulkomaalaisille jonkunverran vaikeampaa kuin entisen lain mukaan. Kansalaistuttaminen tapahtuu nykyisen lain mukaan seuraavasti:

Ulkomailla syntyneen henkilön, joka haluaa päästä tässä maassa nauttimaan kansalaisoikeutta — ellei se hänelle kuulu isän aikaisemmin saaman kansalaisoikeuden perusteella saman säädöksen nojalla kuin tässä maassa syntyneillekin — tulee vähintään kaksi vuotta ennen kansalaisoikeuden saantia asianomaisen oikeuden edessä ilmaista aikeensa (declaration of intention) että hän haluaa päästä nauttimaan kansalaisoikeutta, jolloin hänen tulee ilmaista täydellinen nimensä, ikänsä, syntymäpaikkansa, ammattinsa, viimeinen asuinpaikkansa ulkomailla, sen laivan nimi, jolla hän tähän maahan saapui, ja maihin astumisen päivä määrä sekä nykyinen asuntopaikka. Tätä ei vaadita kuitenkaan niiltä ulkomaalaisilta, jotka ovat

ottaneet ensimmäiset kansalaispaperit ennen nykyisen lain voimaantulusta.

Kun vähintään 2 vuotta, ei enempää 7 uotta, on kulunut ensimmäisten paperien saannista, tulee hänen asianomaiselle oikeudelle jättää kirjallinen hakemus, jossa tehdään selkoa jo ennen mainitsemistamme kysymyksistä, sekä sen lisäksi ilmoitus siitä milloin ja missä hän sai ensimmäiset kansalaispaperinsa, onko hän avioliitossa, ja jos on, niin milloin ja missä se tapahtui, onko lapsia j. n. e. Hänen täytyy myöskin näyttää toteen että osaa puhua ja lukea englannin kieltä. (Englanninkielen taitoa ei vaadita kuitenkaan niiltä, jotka ovat mykkiä, eikä myöskään niiltä, jotka ovat ottaneet ensimmäiset kansalaispaperit ennen tämän lain voimaantulusta: tämä määräys ei myöskään kohdistu niihin, jotka tästä lähtien tekevät anomuksen tulla kansalaisiksi (declaration of intention) ja tekevät homestead-anomuksen alistuen noudattamaan kaikkia homestead-lain määräyksiä). Myöskin tulee anojan vakuuttaa ettei hän omaa anarkistisia mielipiteitä eikä hyväksy moniavioisuutta. Tätä anomuskirjettä tulee seurata kahden kansalaisen valallinen todistus siitä että hän viimeiset viisi vuotta on maassa asunut ja että hän muutenkin on arvoas saamaan maan kansalaisoikeuden.

Sitten kun asianomainen oikeus on tuikinut annettuja tiedonantoja, johon on säädetty 90 päivän aikamäärä, ja on havainnut ne totuuden kanssa yhtäpitäviksi, saa hakija avonaisen tuomioistuimen edessä valallisesti vakuuttaa että hän kannattaa Yhdysvaltain perustuslakia, jolloin hän myöskin valallisesti

lupautuu irtisanomaan itsensä entisen isänmaansa kansalaisoikeuksista. Jos hakijalla on jokin arvonimi tai perinnöllinen aatelius, tulee hänen sellaisesta luopua, jolloin hänelle kansalaisoikeuskirja annetaan.

Kulunkien suhteen säädetään että ensimmäisistä papereista tulee suorittaa 1 dollari. Kun anomus toisien paperien saamisesta oikeudelle jätetään, tulee anojan suorittaa 2 dollaria, ja kun sitten kansalaisoikeuskirja luovutetaan, tulee asianomaisen se lunastaa 2 dollarilla. Suoranaiset kustannukset nousevat siis viiteen dollariin, mutta tulee anojan toisien paperien saamiseksi yhdessä anomuskirjan kanssa oikeudelle jättää vissi summa siltä varalta että voidaan siitä suorittaa todistajain palkka, jos ne persoonallisesti kutsutaan oikeuteen todistamaan.

Kansalais-oikeus menetetään, jos hakija viiden ensimmäisen vuoden aikana ainaisesti asettuu ulkomaille asumaan.

SUOMEN KANSAN EDUSKUNTA

(LYHYT YLEISSILMÄYS)

Marraskuun julistuskirjassa v. 1905, joka annettiin suurlakon kestäessä, luvattiin m. m., että eduskuntakysymys tulee koko laajuudessaan niiden valtiopäiväin käsiteltäväksi, jotka hallitsija oli kokoonkutsunut. Kohta sen jälkeen asetettiin eri puolueitten jäsenistä ja eri yhteiskuntaluokista kokoonpantu komitea laatimaan ehdotusta uudeksi valtiopäiväjärjestykseksi ja vaalilainiksi. Sivumennen mainittakoon, että työväenpuolueen edustajina olivat tässä komiteassa herrat Edward Valpas, Yrjö Sirola ja Heikki Lindroos.

Komitea työskenteli yhtäjaksoisesti noin nelisen kuukautta, saaden tämän ajan kuluessa valmiiksi kaikkiaan neljä eri lakiehdotusta, nim. valtiopäiväjärjestyksen, vaalilain, välittävät säännökset sekä lain hallituksen jäsenten vastuunalaisuudesta. Täytyy myöntää, että tämä komitea, niin paljo kuin sitä moitittiinkin, suoritti käyttämäänsä aikaan nähden suuremman työn.

Senaatissa käsiteltiin kahta ensinnä mainittua lakiehdotusta rinnakkain komitean kanssa, eli sitä

mukaa kuin komitean työt valmistuivat. Tästä oli seurauksena, että senaatti saattoi lähettää alamaisen ehdotuksensa Pietariin melkein samaan aikaan kuin komitea sai työnsä loppuun suoritetuksi. Asian jouduttamiseen nähden oli siis olemassa mitä parhaimmat toiveet, joten kausa, joka oli jo kauvan ja kiihkeästi vaatinut eduskunnan uudistusta, alkoi jonkunverran rauhoittua.

Mutta lakiehdotukset joutuivat Pietarissa odottamattoman kohtalon alaisiksi. Niiden tarkastamista varten asetettiin erityinen konferenssi, johon venäläisten miesten ohella kutsuttiin osanottajiksi myöskin kaksi Suomen senaatin jäsentä.

Tämä konferenssi työskenteli perin hitaasti. Lakiehdotukset viipyivät sen hallussa useita viikkoja. Vihdoin ne kuitenkin esiteltiin hallitsijalle, jonka jälkeen ne armollisina esityksinä jätettiin säätyeduskunnan harkittavaksi.

Säätyjen perustuslakivaliokunta oli ryhtynyt alustaviin töihin jo melkein heti sen jälkeen kun eduskuntakomitean työt oli saatu loppuun suoritetuksi. Kun säädyt siis vihdoinkin olivat tilaisuudessa jättämään valiokunnalle hallitsijan antamat lakiesitykset, saattoi valiokunta, esitöittensä perusteella, tuota pikaa antaa säädyille mietintönsä asioista. Toukokuun 30 ja 31 päivinä käsittelivät säädyt kumpaisenkin lakiehdotuksen, joten Suomen uusi eduskunta oli siis säätyjen puolelta valmis. Säätyjen päätöksen on hallitsija sittemmin vahvistanut, ja määrännyt samalla, että uusi valtiopäiväjärjestys ja vaalilaki astuivat voimaan 1:nen päivä lokakuuta v. 1906.

Suomen kansalla on siis eduskunta. Minkälainen se on? Tyydyttäväkö se kansan enemmistön vaatimuksia?

Luokaamme ensinnä lyhyt silmäys eduskunnan kokoonpanoon.

Suomen työväenpuolueen ohjelman ensimmäisessä pykälässä vaaditaan yleistä-, yhtäläistä- ja välitöntä äänioikeutta kaikille 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta. Samassa pykälässä vaaditaan myös yksikamarista eduskuntaa ja suhteellista vaalitapaa.

Kaikkia näitä vaatimuksia ei uusi valtiopäiväjärjestyksemme täytä, ja siis näin ollen ei Suomen työväki voi olla täysin tyytyväinen tapahtuneeseen eduskunnan uudistukseen.

Uusi eduskuntamme on yksikamarinen ja vaalitapa on suhteellinen, joten uudistus näissä kohdissa on kylläkin vaatimustemme mukainen. Mutta mitä tulee äänioikeuteen, niin se ei ole „yleinen“ siinä merkityksessä mitä työväen puolue tällä määritelmällä tarkoittaa. Katsokaamme laissa löytyviä rajoituksia lähemmin.

Laiki myöntää ääni- ja vaalioikeuden jokaiselle Suomen miehelle ja naiselle joka ennen vaalivuotta on täyttänyt neljäkolmatta vuotta. Tässä siis syrjäytetään suuri joukko täysiikäisiä kansalaisia, syrjäytetään noin 170,000 henkilöä.

Syyllä voimme kysyä, että miksi lainlaatijat ovat menetelleet tällä tavalla, sillä tiesiväthän he, että lähes koko kansa, eikä ainoastaan työväki, vaati äänioikeutta jokaiselle 21 vuotta täyttäneelle kansalaiselle.

Syy tässä on senaatin, sillä senaatti se oli, joka tehdessään ehdotusta hallitsijalle, kohotti ikärajan neljäänkolmatta vuoteen, vaikka eduskuntakomitea oli ehdottanut yhtäkolmatta vuotta. Menettelyään ovat ikärajan korottajat tukeneet sellaisella tek syyllä, ettei muka yhdenkolmatta vuoden ikärajaa olisi hyväksytty Venäjällä. Tämä on sangen löyhä ja läpinäkyvä syy, sillä olisihan senaatti voinut antaa korotuksen tapahtua Pietarissa, jos sitä olisi siellä todella tahdottu, joka sekin on muuten sangen epäilyksen aiheista. On nim. otettava huomioon, että kenraalikuvernööri, joka on tässä maassa Venäjän hallituksen korkein edustaja, olisi ollut valmis puoltamaan alemmaa ikärajaa, ellei senaatti olisi ollut toista mieltä. Niinikään on saatu selville, että ministeri- ja valtiosihteeri, joka esittelee Suomen asiat hallitsijalle, olisi omasta puolestaan myöskin ollut alemman ikärajan puolella. Se on siis yksinään senaatti, joka saa kantaa edesvastuun ikärajan korotuksesta. Se on senaatin ansiota, ettei Suomen kansa ole tyytyväinen eduskunnan uudistukseen, sillä juuri ikärajan korottaminen on synnyttänyt suurimman tyytymättömyyden tapahtunutta reformia kohtaan.

Löytyy vielä muita rajoituksia, joita ei työväki myöskään voi hyväksyä. Yksi sellainen on kruununverosensus. Laki nim. säättää, ettei äänioikeutta saa myöntää sellaiselle henkilölle, joka on jättänyt suorittamatta hänen maksettavakseen pannut kahden lähinnä edellisen vuoden kruununverot.

Käytännössä tämä säädös ei luultavasti tule suuria merkitsemään, sillä tuskinpa voidaan otaksua, että

sellaiset henkilöt, jotka jättävät verovelvollisuutensa täyttämättä, käyttävät heille myönnettyä äänioikeutta. Mutta siitä huolimatta on tällaista rajoitusta paheksuttava, sillä se on joka tapauksessa varallisuussensus, ja siis sellaisena ollen häpeäpiikki puheenalaisessa laissa.

On muuten otettava huomioon, ettei tämän lakisäädöksen nojalla riistetä äänioikeutta niiltä kansalaisilta, jotka nauttivat vapautta kruununveroista, joko korkean iän tai perheen lukuisuuden perusteella. He saavat kyllä käyttää äänioikeuttaan, sillä heidän maksettavakseen ei ole pantu kruununveroja. Samoin voi käyttää äänioikeuttaan sekin, joka köyhyyden tähden on jättänyt veronsa maksamatta. Hänen tulee vain ottaa kunnallishallitukselta varattomuuden todistus ja esittää se äänestysalueensa vaalilautakunnalle sen ajan kuluessa kuin saa tehdä muistutuksia ääntöluetteloa vastaan.

Solvaavin kaikista rajoituksista on kuitenkin se, jossa kielletään vaivashoitolaisilta äänioikeus. Tämän säädöksen kautta tulee häpeällisesti merkityksi usea kunnan kansalainen, joka on aikoinaan uhrannut kaikki voimansa maansa ja kansansa hyväksi, vaan on siitä huolimatta joutunut vanhoilla päivillään vaivashoidon huostaan. Sellaista häpäisemistä ei saatane hyväksyä yksikään todellisella elämänymmärryksellä varustettu ihminen, kuuluipa hän mihin yhteiskuntaluokkaan tahansa.

Tässä on kuitenkin otettava huomioon, ettei kaikinainen vaivaisapu riistä sen nauttijalta äänioikeutta. Jos esim. joku henkilö saa vaivaisapua jon-

kun perheensä jäsenen ylläpidoksi, ei hän siitä huolimatta menetä äänioikeuttaan. Ei myöskään sellainen vaivaisapu, jota joku nauttii tilapäisesti, joko työttömyyden tai sairauden takia, ole äänioikeuden käyttämisen esteenä. Ainoastaan sellainen vaivaisapu, jota joku nauttii vakinaisesti itselleen, riistää nauttijalta äänioikeuden.

Ellemme ota lukuun sitä säädöstä, joka kieltää äänioikeuden vakinaiselta sotaväeltä — joka lisäystehtiin lakiehdotukseen Pietarissa — ovat muut rajoitukset vähäpätöisiä, jopa osiksi hyväksyttäviäkin. Äänioikeus nim. kielletään holhuunalaisilta; konkurssin tehneiltä, siksi kuin ovat vannoneet konkurssivalan; huonomaineisiksi julistetuilta: niiltä jotka ovat irtolaisuudesta tuomitut yleiseen työhön, — kestäen heidän oikeudettomuutensa kolme vuotta työlaitoksesta pääsemisen jälkeen: — niiltä, jotka eivät ole kolmena viimeksi kuluneena vuotena hengille pantu; sekä niiltä jotka ovat ostaneet tai myöneet ääniä, ollen nämä viimeksimainitut äänioikeutta vailla aina kuudennen vuoden loppuun siitä kuin tuomio asiassa julistettiin. — Näistä rajoituksista, kuten sanottu, voimme muutamia hyväksyä ja toisia voimme sietää sillä ne eivät sisällä ihmisyyden loukkausta, eivätkä merkitse käytännössä juuri mitään.

Voimme siis sanoa, että Suomessa on yleinen äänioikeus, on kansanvaltaisesti kokoonpantu eduskunta.

Mutta todellista kansaneduskuntaa ei meillä sitenkään ole, sillä eduskuntamme ei voi saada mitään aikaan, ellei hallitsija sen toimenpiteitä hyväksy.

Suomen uusikin eduskunta riippuu siis milt'ei kokonaan hallitsijan mielivallasta.

Tämä on tulos maamme suhteesta Venäjän valtakuntaan, ja sitä ei saada korjatuksi, ennenkuin hallitusmuoto Venäjällä on muutettu, ennenkuin itsevaltius on kukistettu ja kansanvalta asetettu sijalle.

Kun undistusta valmistettiin, yrittivät kotoiset vallanpitäjät saada uuden eduskunnan valtaa jonkun verran laajennetuksi. Mutta nämä t'imenpiteet ehkäistiin Pietarissa. Se sekakonferenssi, josta tämän kirjoituksen alussa muutamain sanoin mainittiin, teki tässä suhteessa ylen tarkkaa työtä. Useassa eri pykälässä vainusi se hallitsijan vallan supistamisyrityksiä, ja niinpä konferenssin venäläiset jäsenet, vaikka senaatin edustajat asettuivat jokaista muutosyritystä vastaan, saivat aikaan sen, että usea tärkeä pykälä muutti Pietarissa muotoaan. Säädetyt saivat armolliset esitykset melkein sellaisina kun ne nyt ovat lakeina. Ainoastaan valtiopäiväin kokoontumisaikaa koskeva pykälä selvennettiin säädetyssä ja vaalilain ehdotuksesta poistettiin eräs epäkäytännöllinen määräys.

Jos tahdomme olla puolueettomia, täytyy meidän sanoa, että säädetyt, hyväksyessään armolliset esitykset sellaisinaan, menettelivät aivan oikein. Sillä onpa melkein varmaa, että jos esityksiin olisi tehty muutoksia, vaikkapa vähempiarvoisiakin, ei meillä nykyään olisi yksikamarista eduskuntaa. Missään tapauksessa ei puheenalaisia lakeja olisi, ainakaan näin välellä hyväksytty, jos säädetyt olisivat ryhtyneet supistamaan hallitsijan valtaa.

Suomen uusi eduskunta on, kuten sanottu, monessa suhteessa hyvin puutteellinen, jos vertaamme sitä vanhenpain sivistysmaitten eduskuntiin. Mutta se on kuitenkin joka tapauksessa parempi kuin mitä osaimme muutamia vuosia taaksepäin uneksiakaan. Se on pohja, jonka päälle voidaan rakentaa, jos meillä vaan riittää rakentamisen taitoa.

Tämän maan vanhoilliset ainekset ovat sanoneet, ettei Suomen kansa ole vielä kypsynyt ottamaan vastaan näin suurta uudistusta. Ja totta kyllä, että viimeiset ajat ovatkin näyttäneet siltä, kuin tuossa väitteessä olisi jonkun verran perää. Yleinen kuohunta, jolla ei ole mitään määrättyä suuntaa, on harmitsemattomien tekojen kanssa pysynyt ihmeteltävällä sitkeydellä päiväjärjestyksessä. Uskomme kuitenkin, ettei se ole mikään todellinen poliittisen kypsymättömyyden todistus, vaan että se on ohimenevää ajattelemattomuutta, johtuen pääasiassa siitä voimantunnosta, joka heräsi silloin kun Suomen kansa yksimielisenä katkaisi pakkovallan painavat kahleet. Kohta alkava lainlaadintakausi on näyttävä, onko Suomen kansa valmis astumaan todellisten sivistyskansojen joukkoon. Toivokaamme että se sitä olisi.

Tampereella 12-X-06.

Y. M.

Taulu, osottaen Europan eduskuntien kokoonpanon.

	Kamaria	Ikäraja ääni- oikeudelle.	Prosentti ko- ko väkilu- vusta
Ranska	2	21	27.9
Sveitsi	2	20	23.5
Kreikka	1	21	23
Espanja	2	25	22.4
Belgia	2	25	21.5
Saksa	1	21	21.2
Norja	1*)	25	19.9
Itävalta	2	25	19.9
Portugali	2	21	19
Englanti	2	21	16.5
Tanska	2	30	16.4
Serbia	1**)	30	16
Hollanti	2	25	11.8
Italia	2	21	7.1
Ruotsi	2	21	6.7
Suomi	1	24	48***)

*) Norjan eduskunta on osiksi 1 osiksi 2 kamari-
nen. Vaalit toimitetaan yhteen kamariin, mutta laki-
kysymyksiä käsitellessään jakaantuu eduskunta kah-
teen osastoon, työskennellen kuin 2 kamarinen edus-
kunta.

***) Serbiassa rajoittaa eduskunnan valtaa valtio-
neuvosto, sillä eduskunta ei saa käsitellä lakiehdotuk-
sia, ennenkuin valtioneuvosto on antanut niistä lau-
suntansa. Siis tavallaan kaksikamarijärjestelmä.

***) Äänioikeutettujen prosenttilukua Suomessa
ei ole vielä laskettu, mutta missään tapauksessa, niin
väittävät asiantuntijat, ei se mene alle 48 prosentin.

Y. M.

WM. D. HAYWOOD

Lännen Kaivosmiesyhdistyksen Kirjuri. V. 1906 vaaleissa Sosialistipuolueen
ehdokkaas Coloradon kuvernööriksi.

VALITSE

*Nuorukainen valitse
kumman tahdot:
pohjavetten syvyyksien aarteet
vaiko vahdot,
kuptat haihtuvaiset
päällä elon suuren
valtameren.*

*Nuorukainen valitse
kumpi parhain:
elonmatka tyyni, vaiko
kuolo varhain
eestä aatteen, surmattuna
inhon sortomahdin
miekan terin.*

*Nuorukainen valitse
sankar' elo
köyhän taistelijan,
tahi velo
elämältä halpa lepo
päällä narrimaisen
keinotellun luomain
kultakasqin.*

*Nuorukainen valitse
valta aineen
maahan maatuvaimeen
tahi maineen
uljas jalo
sankar-elämä.
Nuorukainen valitse!*

HILJA LIINAMAA.

KATSAUS LIIKKEESEEMME

(VALAISTU TILASTOTIEDOILLA)

Kahtena edellisenä vuotena julaistuissa „Työväen Kalentereissa“ on jo kerrottu meikäläisen sosialistisen liikkeen alkuvaiheista ja siihenastisesta kehityksestä. Samalla kun tahtoisimme kertoa kuluneen vuoden toiminnasta, haluamme kokonaisuuden vuoksi lyhyesti mainita liikkeemme alkuvaiheistakin vielä.

Varsinaisena alkuna suomalaiselle sosialistiselle liikkeelle täällä voitaneen pitää toveri tri A. F. Tannerin toimintaa etupäässä Idän valtioissa, jonne hän saapui vuonna 1899, pakotettuna jättämään kotimaansa, siellä vain noin vuoden ajan toimittuaan työväenliikkeessä. Tanner ja hänen senaikaiset seuralaisensa kylvivät sosialismin idun Amerikan suomalaisen keskuuteen. Suurella innolla ja loppumattoman parjaustulvan virratessa papiston ja sanomalehdistön

puolelta tekivät he aatteen levittämiseksi työtä. Kaikkissa tunnetuimmissa suomalaisten pesäpaikoissa kulki Tanner puheita pitäen. Ensimmäinen suomalainen sosialistiyhdistys, nimellä „Suomalainen sosialidemokraattinen yhdistys Myrsky“ perustettiin Rockportissa, Mass. Loppupuolella samaa vuotta perustettiin sosialistinen lehti New Yorkissa. „Uusi kausi alkoi sitte Amerikan Työmiehen ilmestymisellä“, kirjoittaa Tanner kertoessaan näistä puuhista v.m 1905 Kalenterissa. Huomattavimpana Tannerin apulaisena mainittakoon vieläkin „kovista puheistaan“ tunnetta puoluetoveri Martin Hendrickson. Innokkaasti ja kovaa kokien toimittiin, kunnes seuraavana vuonna jo eripuraisuus toimivimpien jäsenten kesken hajoitti voimat ja Tanner pahanpäiväiseksi haukuttuna toveviensa ja vihamiesten puolelta vetäytyi yksityisiin toimiinsa, jatkaen lukujaan Minneapolissa ja suorittaen lääkärin tutkinnon.

Saapui sitten v. 1901 Matti Kurikka Austraaliasta Tyynenmeren rannoille. Hän rupesi heti tulisella innollaan levittämään „uutta oppiaan“ ympäri maata, varsinkin uskonnon kimpään ankarasti hyökäten. Sosialistina hän alussa esiintyi, mutta pian sokkentui hän omiin töuhuihinsa, ruveten perustamaan Malkosaaren siirtolassa suunnittelemaan kieluvissa aivoissaan heränneitä tuumiaan. Alussa liittyi häneen useita sosialistejakin, mutta pian oli malkosaarelaiset, Matteineen päivineen, pahimpia vastustajia varsinaiselle sosialistiselle liikkeelle, joka sillä välin oli saanut uutta elinvoimaa Vihtori Koso-

Tilastollinen taulu Amerikan suomalaisista sosialistijärjestöistä.

Osasto	Perustettu.		Yht. puo.		jäsenluku			Oma talc	Kirjasto	M. omais	Yleis- tulot	Vuokraa	Puhjille	Puole- tehdille	leisime- not	Suom. Puhujia
	Päivä	Vuosi	Päivä	Kuuk.	Vuosi	Kuuk.	Vuosi									
Aberdeen, Wash.	25 7 1904	12 1904	15 119	6	25	1	on ei	ei	1165	180	130	20	1130	5	1	
Ashabula, Ohio	22 11 1904	22 7 1906	56 43	30	13	3	on ei	ei	225	101	35	60	254	4	1	
Astoria, Ore.	6 11 1904	6 11 1904	21 51	16	6	40	on on	on	40	42	33	20	190	4	3	
Aurora, Minn.	25 6 1906	25 6 1906	3 21	20	1	6	ei ei	ei	6	27	11	2	21	2	2	
Bivabik, Minn.	30 7 1905	30 7 1905	2 35	33	2	4	on on	on	160	400	200	15	250	5	2	
Boston, Mass.	2 4 1904	1 7 1906	13 30	14	16	3	on on	on	70	220	124	11	215	5	2	
Brockton, Mass.	1 10 1906	1 10 "	25 16	10	6	—	ei ei	ei	76	18	150	—	63	7	—	
Brooklyn, N. J.	5 10 1905	9 10 1905	23 45	36	9	—	on on	on	—	—	42	—	295	7	6	
Butte, Montana	3 7 1904	3 7 1904	46 84	61	23	50	ei ei	ei	40	325	180	42	830	3	—	
Cleveland, Ohio	13 4 1904	1 6 1906	18 28	12	16	2	on on	on	207	853	120	26	152	2	—	
Clifford, Wis.	31 12 1905	31 12 1905	16 10	8	2	9	ei on	on	133	8	2	9	5	—	—	
Clinton, Indiana	21 12 1905	21 12 "	34 25	23	2	1	ei ei	ei	10	63	65	20	1458	8	1	
Cloquet, Minn.	— 1503	— "	21 112	90	22	10	on on	on	400	1498	72	61	477	5	—	
Chicago, Illinois	1 10 1904	1 8 "	20 45	26	19	2	on ei	ei	75	516	45	34	327	8	2	
Chisholm, Minn.	17 10 1904	3 18 "	14 39	31	4	2	ei ei	ei	26	377	60	55	—	—	—	
Crystal Falls, Mich.	15 10 1905	15 10 "	22 13	13	10	—	ei ei	ei	10	10	2	10	93	2	—	
Detroit, Mich.	1 7 1906	1 7 1906	16 28	36	2	10	ei on	on	141	589	144	32	92	9	—	
Diamondville, Wyo.	20 11 1905	1 3 "	8 28	35	16	10	ei on	on	80	749	186	35	30	10	—	
Duluth, Minn.	2 6 1905	1 11 1904	8 21	56	11	11	ei on	on	12	282	32	65	21	248	3	
Eveleth, Minn.	— 1903	6 11 "	43 20	24	6	7	on on	on	100	831	68	63	230	8	1	
Fort Bragg, Cal.	20 4 1904	20 4 "	30 80	61	14	6	ei on	on	800	764	39	25	601	6	3	
Gardner, Mass.	— 1905	18 2 1906	26 41	27	14	2	on on	on	800	800	120	35	360	6	3	
Glasport, Pa.	25 10 1903	1 1 1905	29 51	33	16	2	ei on	on	100	860	80	50	1442	8	3	
Hancock, Mich.	12 11 1904	12 11 1904	12 60	44	16	20	on ei	on	600	1600	20	20	181	4	—	
Hibbing, Minn.	26 5 1902	13 8 1905	16 49	42	7	6	ei ei	ei	124	256	31	—	—	—	—	
Hoquiam, Wash.	1 12 1904	1 12 1904	16 16	16	7	6	ei ei	ei	124	256	31	—	—	—	—	

Ironwood, Mich.	4	2 1905 16	4 1905	40	28	26	2	2	ei	ei	125	387	147	15	20	363	5	2
Kshpeming, Mich.	12	7 1905 1	10 "	8	17	14	3	1	ei	ei	69	480	67	42	13	477	7	2
Kenosha, Wis.	—	1904	—	10	9	6	3	2	ei	on	30	25	10	10	50	2	—	—
Marquette, Mich.	22	4 1006 9	4 1906	18	38	3	8	4	ei	ei	62	240	49	13	193	6	1	—
Mass City, Mich.	8	10 1905 14	11 1905	30	44	34	10	2	ei	ei	15	237	45	18	10	234	6	1
Maynard, Mass.	24	9 1903 8	1 "	25	50	30	20	3	ei	ei	100	517	60	32	150	377	13	1
Milwaukee, Wis.	13	9 1903 1	1 "	30	34	23	11	1	ei	ei	83	258	122	53	21	164	8	—
Minneapolis, Minn.	10	10 1903	—	27	70	56	21	—	on	ei	500	1615	104	73	1578	6	—	—
Monessen, Pa.	15	1 1905 12	2 1905	10	57	11	11	—	on	ei	500	441	9	25	60	388	4	3
Mountain Iron, Minn.	20	1 1906 30	1 1906	25	48	42	6	4	ei	ei	180	378	90	14	10	298	5	1
New Rochelle, N. Y.	28	1 1906 28	1 "	26	61	40	20	10	ei	ei	—	435	—	15	56	392	2	1
New York, N. Y.	21	5 1905	—	15	25	7	18	1	ei	ei	—	179	—	12	145	1	—	—
Norwood, Mass.	20	9 1903 10	3 "	28	130	65	65	—	ei	on	150	1111	112	84	11	992	10	3
Pawtucket, R. I.	21	3 1904 21	4 "	18	40	32	8	—	on	ei	280	556	10	16	150	1057	5	—
Philadelphia, Pa.	9	9 1906 9	12 1906	14	14	8	6	—	ei	ei	14	34	9	7	20	1	—	—
Portland, Ore.	6	0 1903 20	4 1905	8	40	18	22	5	ei	ei	72	183	34	32	161	2	—	—
Quincy, Mass.	17	9 1903 10	2 1904	16	141	107	34	—	ei	on	600	1003	400	56	100	990	4	2
Rockport, Mass.	28	10 1903 10	14 1905	12	156	75	86	1	on	on	400	3436	600	54	100	3396	6	3
Racine, Wis.	29	8 1902 28	12 "	14	22	22	2	—	ei	ei	—	—	—	—	—	—	—	—
San Francisco, Cal.	—	12 1905	—	8	12	10	2	4	ei	ei	17	48	—	—	31	—	—	—
Seattle, Wash.	—	1900	—	45	39	6	6	—	ei	ei	302	—	—	80	300	3	—	—
South Range, Mich.	3	10 1903	3 10 1903	13	87	51	36	—	on	ei	75	322	270	4	20	52	5	1
Toronto, Ont., Can.	8	7 1906	—	12	23	18	5	6	ei	on	974	870	216	80	20	20	3	—
Trimountain, Mich.	5	10 1902	—	47	100	65	35	10	on	on	180	222	48	43	130	193	7	—
Waukegan, Ill.	10	4 1904	1 4 1905	24	34	28	6	—	ei	ei	15	185	60	—	147	5	—	—
Yhteensä	15	3 1905 15	3 "	1117	2622	1852	740	289	7513	26133	4197	1765	1722	23871	—	—	—	—

Seityksii lyhennyksille sarakkeiden otsikoissa: Per:sa — perustaisa; M, h. — maan kapsalaisia; M. omais, — muut omaisuutta paitsi talo ja kirjasto,

sen, Taavi Tainion ja muiden Suomesta saapuneiden puo'umiesten vaikutuksesta.

Suuri ansio tšekäläisen sosialistisen liikkeen periaatteellisesta selviytymisestä ja tšekäläisiin oloihin soveltuvan toimintamuodon järjestämis-suunniteluista on lankeava näille miehille. Jollei Suomessa pari vuotta sitten vallinnut valtiollinen sortotila olisi ajanut noita miehiä tänne, olisi tšekäläinen suomal. sosialistinen liike Kurikan alkaman teosofisen hullut- telun vaikutuksesta ja täällä olevien varsinaisten sosia- lististen voimien heikkouden takia saanut ehkä koko- naan toisellaisen luonteen ja muodon kuin se näin ollen kuitenkin tuli saamaan. Tietysti olisi se ajan- oloon, kehityksen pakottamana kääntynyt luonnolli- selle uralleen, mutta ilman noita vaikuttavia seikkoja voisi Amerikan suomalainen sosialistinen liike ha- puilla tiesi minkälaisena kummituksena vielä tänäkin päivänä.

Toiselta puolen voidaan pitää onnellisenakin sat- tumana sitä seikkaa, että Kurikka saapui tänne. Siten tuli meikäläinen sosialistinen liike kulkemaan varsin tarpeellisen kiirastulen läpi, se epäilemättä on suuresti vaikuttanut siihen, että sittemmin niin ylei- sesti on päästy selvälle, verrattain varmalle kannalle periaatteissa ja toiminnassa. Lähes kaikki entiset „työväenyhdistykset“ ovat liittyneet Sosialisti-puo- lueeseen ja yhä uusia ja taas uusia puolucosastoja on perustettu ympäri maata.

Puoluelehdet, Työmies ja Raivaaja ovat nopeasti edistyneet, sosialistista kirjallisuutta on verrattain paljon saatu julaistuksi ja levitettyksi. Agitatiooni-

kurseja on useampiakin toimeenpantu ja puhujavoi-
mia siten tuntuvasti lisätty, joskin kaikissa näissäkin
suhteissa ei vielä oikeastaan olla kuin alulla, mutta
epäilemättä hyvällä alulla.

Kuluneen vuoden aikana on sosialistisen liikkeen
menestystä edellyttäviä merkkitapahtumia sattunut
paljon. Kun sosialistinen liike nojaa oleviin oloihin.
todellisuuteen, on noilla tapahtumilla meikäläiseenkin
liikkeeseen nähden ollut suurempi merkitys kuin usea
ehkä on tullut ajatelleeksikaan.

Vuoden jamassa Venäjällä mahtavina vyöryneet
alkavan vallankumouksen hyökyaallot, jotka Suomen-
kin mukaansa tempasivat, suurlakkoviikon ajalla ker-
ralla pyyhkäisten suuren osan vanhoista käsityksistä
ja ennakkoluuloista eivät ole voineet olla vaikutta-
matta myöskin Amerikan suomalaisiin.

Vuoden ajalla Suomen köyhälistön suorittama
jalo ja suuremmoinen taistelu yleisen äänioikeuden
ja kansanvaltaisen eduskunnan saavuttamiseksi, ei ole
voinut olla tekemättä vaikutustaan täälläkin.

Socialismin edistykselle suotuisia merkkitapahtu-
ksia on tapahtunut myöskin Amerikassa. Alkupuolella
vuotta suoritettu hämmästyttävän uhkarohkea yritys
kapitalistien puolelta järjestynen työväen musertami-
seksi Lännen Kaivosmies-yhdistyksen virkailijain
laittoman vangitsemisen ja hirveästä rikoksesta „teh-
tyjen“ syytösten muodossa, ei ole voinut olla koko
joukon vaikutusta tekemättä myöskin meikäläiseen
työväestöön.

Rocklandin kauhea tapahtuma, Quincyn kaivan-
non suuri lakko Kuparisaarella, meikäläisten keskuu-

nessa yleistä huomiota herättänyt Sorsen-Murros oikeusjuttu ja muut sellaiset nykyisen järjestelmän kaikinpuolista mädännäisyyttä räikeästi kuvaavat tapahtumat eivät ole voineet olla vaikuttamatta sosialistisen liikkeen eduksi Amerikan suomalaistenkin keskuudessa.

San Franciscossa mahtavien luonnon voimien aikaansaaman hävityksen johdosta toimeenpantu hädänalaisten avustusjärjestelmä kuten kaikki muut lukemattomat tapahtumat valtiollisella, taloudellisella y. m. aloilla ovat olleet suoranaisia todistuksia sosialistisen liikkeen oikeudesta ja välttämättömyydestä.

Tietysti tämän vuoden ajalla saavutettuun edistykseen on vaikuttanut sekin, että noita tapahtumia on osattu hyväksi käyttää. Kaikkiin noihin tapahtumiin on sosialistinen liike tavalla ja toisella käytännöllisesti sekaantunut — mutta ellei *todellisuus* olisi puolellamme, ei kiihkeinkään puolue toiminta ja agitatio olisi voinut esittää puoliakaan siitä, mitä asioin näin ollen on voitu saavuttaa.

Siinä juuri onkin sosialistisen liikkeen vastustamaton voima — että se perustuu todellisuuteen, eikä paljuaan kiihotukseen.

Valitettavasti ei tätäkään julkaisua varten pyydettyihin tietoihin suomalaisten socialisti-osastojen puolelta ole aivan yleisesti vastattu. Useita osastoja on jäänyt siten pois edellä esitetystä taulusta, mutta kuitenkin saa siitä koko selvän käsityksen liikkeemme edistysaskeleista yleensä, joskin taka-askeleitaikin joillakin yksityisillä paikkakunnilla on huomattavissa, johtuen ne tietysti enemmän työväestön muuttuvais-

ten olosuhteiden vuoksi kuin siitä, että asian varmuus olisi heikentynyt.

Tauluun ei ole voitu saada sovitetuksi kaikkia pyydettyjä tietoja. Soittokuntia, lauluseuroja, ompeluseuroja, voimistelu- ja näytelmä-seuroja on useilla osastoilla. Paitsi taulussa esiintyviä summia puhujien ja puoluelehtien rahalliseksi avustukseksi luovutetuista varoista on hyvin useat yhdistykset käyttäneet paljon varoja agitatsioonikirjallisuuteen ja muihin suoranaisiin aatteen levittämistarkoituksiin.

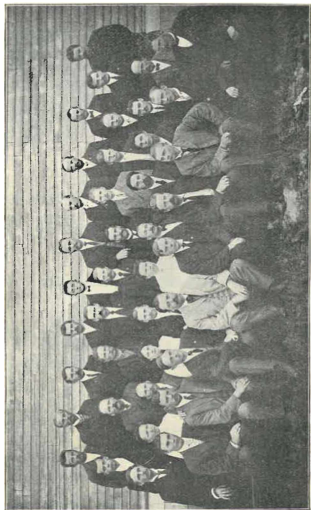
Suomalaisten sosialistijärjestöjen jäseniä on ollut parikymmentä eri henkilöä kokeilaina puolueen vaalilistoilla eri paikkakunnilla, ja muutenkin on osastojen toiminta, varsinkin muutamissa lännen valtioissa osottautunut olevan huomattavasta merkityksestä varsinaiselle puoluetoiminnalle.

Tämän vuoden ajalla saatanee suomalaisen sosialistisen liikkeen suhde puolueeseen järjestetyksi vakavalle ja käytännöllisemmälle kannalle kuin vielä tähän asti. Kaikesta päättäen tullaan yhä eteenpäin kulkemaan entistä varmemmin ja nopeammin.

Meillä ei ole mitään syytä olla tyytymättömiä saavutettuihin tuloksiin; ainoa vaatimus mikä itsellemme voimme tehdä, on se, että suuren asianne oikeudet ja jalot pyrkimykset lamautumattomalla voimallaan yhä eteenkinpäin kannustaisivat meitä innolla ja tarmolla toimimaan.

T. H

Hibbingin edustajajakokouksen jäsenet.

HIBBINGIN KOKOUS

Toinen edustajakokous oli Amerikan suomalaisilla sosialisteilla kuluneena kesänä Hibbingissä, Minn.

Clevelandin kokous kahta vuotta ennen oli ensimmäinen yritys kerätä Amerikan hajallaan olevat työväen liikkeen voimat yhteen, ja sen kokouksen tuloksena oli että suomalaiset työväenyhdistykset liittyivät maan valtiolliseen puolueeseen ja omaksuivat varsinaisen sosialistisen leiman, sitä ennen taivallettuaan epämääräisinä tarkoitustaan haparoivina seurusteluyhteyksinä.

Mutta Clevelandin kokous olosuhteita tuntemattomana saattoi vain viitata tämän kulkusuunnan, joka sittemmin käytännössä on osottautunut oikeaksi. Kielelliset vaikeudet sängen pian osottivat että jotakin muuta tarvittiin lisäksi. Vaikeata oli asioihin perehtyminen, jotka vieraalla kielellä esitettiin, ja

sitäpaitsi moninaiset keskinäiset asiat, joita tavan takaa ilmestyi, joutuivat välttämättömyyden pakolta yksilöitten ajettavaksi ilman että heillä oli minkäänlaista kokonaisuuden mielipidettä tukena. Kielellisiä vaikeuksia ryhdyttiin muutamissa valtioissa omin voimin poistamaan yhteisen kielenkääntäjän avulla, ja valtioitten edustajakokoukset koettivat yhtenäisyyden puutetta korvata. Vaikkakin nämä yrittelmät olivat pieniä, osottivat ne kuitenkin monenmoista käytännöllistä hyötyä, ja ne kypsyttivät välttämättömydeksi sen arvelun, joka jo oli aikaisemmin lausuttu, että yhteinen edustajakokous vain saattoi suomalaisia sosialisteja koskevat asiat luoda järjestetylle kannalle.

Ehdotus yleisen edustajakokouksen pitämisestä ei näin ollen kohdannut vastusta juuri nimeksikään. Kokouksen kokoon kutsumisessa muodollisuudet jonkun verran yrittivät synnyttää erimielisyyttä ja se seikka että asiata ei suorastansa jokaisen osaston äänestettäväksi alistettu — seikka joka riippui valmistavan komitean laiminlyömisestä — synnytti jonkun verran vastustakin, oikeastaan täydellä syyllä. Mutta yleinen ymmärrys kokouksen välttämättömydestä oli sittenkin niin suuri että kokouksen merkitys ulottuu nyt jo jotenkin kaikkiin suomalaisiin socialisti-osastoihin.

Hibbingin kokouksella oli kaksi päämerkitystä: suomalaisten socialistien keskinäisen yhteyden luominen ja suomalaisen socialistiliikkeen käsityskannan määrittäminen. Väkeä on sanoa, kumpi oli tär-

keämpi, molenumilla ehkä on yhtä suuri merkitys tulevaisuuteen nähden.

Merkillistä on että samalla aikaa kuin suomaiaisissa sosialisteissa heräsi vaatimus saada puolueen asiat omalla kielellään esitettyä, oli sama vaatimus syntynyt muidenkin puolueeseen kuuluvien kansallisuksien keskuudessa. Suomalaisten toiminta tässä suhteessa meni Hibbingin kokouksessa edelle kaikkia muita, ja sen kokouksen päätökset aiheuttivat puolueen kansallistoimistossa aatoksen koko toimiston järjestämisestä uudelle kannalle, sellaiselle että itse kullakin kansallisuudella toimistossa olisi sihteerinsä, joka samalla toimisi tulkkina ja toimiston muiden kirjallisten töitten suorittajana. Sitä voitaisiin toimiston työvoimia vähentää ja korvata voimia näillä tulkeilla ilman että sanottavia lisäkustannuksia syntyisi. Mutta ennenkuin tämä uudistus ehtii toteutua, on suomalaisten kielenkääntöjärjestelmä jo käynnissä Hibbingin kokouksen tuloksena. Kun se luultavasti tulee saamaan aikaan yllämainitun uudistuksen kansallistoimiston työtavassa, on Hibbingin kokouksella siis tässä suhteessa laajempikin merkitys kuin ainoastaan suomalaisiin ulottuva. Tulevana vuonna luultaksemme ovat nämä asiat jo niin käytännöllisesti järjestetyt kuin nykyisten kokemusten nojalla voidaan, ja varmasti esiintyy kokouksen hyöty sitäkin silmiinpistävämpänä, kun se kerran on toteutettu.

Näillä käytännöllisillä toimenpiteillä, samoin kuin huomattavalla esiintymisellään eri valtioissa agitatsioonivainiolla, on suomalainen sosialistinen toiminta herättänyt koko suurta huomiota puolueemme

keskuudessa. Monin paikoin on toimintamme saanut toiskieliset toverimme paremmin jalkeille ja mikä tärkeämpää se tuopi tullessansa yhä enemmän mielestäni terveempää mielipidettä puolueeseen. Ja Hibbingin kokouksessa tämäkin asian puoli saatiin kunnollisesti määriteltä. Syistä, joiden esittäminen ei kuulu tänne, on Amerikan sosialisti-liike omaksunut jonkinlaisen niin sanoakseni epätoivon vivahtavan luonteen, joka ajan pitkään ei voi olla sille eduksi. Poliittilisen vapauden muka vallitessa ei täällä arvella tarvittavan mitään muuta kuin suoranaista vaalikihoitusta, ehdottomta uskoa vaalinurnaan, ja yleinen henki puolueessa on sellainen että kunhan puolueen vaalitikettile asetetut yksilöt virkoihin valitaan on kaikki saavutettu mitä tarvitaan eikä muusta toiminnasta ole väliä kuin näiden tikettien eteenpäin viemisestä. Puolueen asian voitto keskitetään näin ollen yksilöistä riippuvaksi ja samalla pidetään aivan turhana kaikkea sitä työtä joka köyhälistön asemaa voisi tätä nykyä kohottaa. Naisten äänioikeus, teollisuusepäkohdaintain nykyinen korjaus, väkijuomakysymys ynnä muut sellaiset tärkeät seikat, joihin Europan puolella pannaan suuri merkitys, eivät täällä saa paljon mitään arvoa, siinä ja siinä että jotkut niistä juuri ovat päässeet puolueen n. s. „immediate demands“ listaa koristamaan. Päinvastoin kuullaan ja nähdään lausuntoja, jotka niitä pitävät vahingollisinkin liikkeelle, kuten esim. muuan Amerikan huomattava sosialistinen naiskirjailija hiljattain teki kirjottaessaan että naisten äänioikeuden tavoittelu nykyään on aivan turhaa, sillä saadaanhan se - sosialisti-essa yhteis-

kuunnassa. Merkittävä yhtäläisyys sen kirkon opin kanssa joka sanoo: kärsi täällä, sielu parka, sitä kirkkaamman kruunun saat taivaassa!

Tätä epätoivoista käsitystä vastaan Hibbingin kokous aivan yksimielisenä päätti lausua vastalauseensa ja vaatia puolueelta suurempaa ja tanakampaa toimintaa niissä asioissa, jotka koskevat köyhälistön etua nykyisten olosuhteiden vallitessa. Epäilemättä tarvitsee Amerikan sosialistinen liike, joka pyrkii olemaan vain puhdasta vaalirunnausta, voimakasta vaikutusta tähän suuntaan, ja suomalaiset sosialistit voivat voimakkaasti vaikuttaa.

Nämä kaksi pääpiirrettä oli Hibbingin kokouksella, ja johdonmukaisesti rakentamalla siellä tehdyille päätöksille voi suomalainen sosialistiliike tässä maassa paraiten ja voimakkaimmin toimia: ottaa vastaan vaikutuksia, sikäli kuin ne ovat terveellisiä ja itse vaikuttaa, sikäli kuin asiamme edun arvellaan vaativan.

K. M.

CHAS. H. MOYER

LÄNNEN KAIVOSMIESYIHDISTYKSEN PRESIDENTTI

ALAS KAIVANTOON

Elokuun polttava kuumuus oli tahtonut tukahduttaa ihmiset ja eläimet. Sellaista hellettä ei sanottu olleen miesmuistiin. Mutta nyt viime yönä oli raivonnut ankara ukkonen, tavattoman suuria rakeita oli sataanut, peittäen maan puolta jalkaa paksulta ja ilma oli jäähtynyt äkkiä. Nyt, kello 6 aamulla oli rajuilma jo ohi. Taivas oli kuulakka ja selkeä, ei pilvenhattaraakaan enää näkynyt — luonto oli kamppailut suuren kamppailun ja lepäsi nyt tyynenä ankaran ponnistuksen perästä.

Sellainen se aamu oli kun Jaakko säkki selässä ja tinerpeili kainalossa hengästyneenä kiipesi ylös jyrkkää, mäenrinteessä mutkikkaasti kiemurtelevaa polkua myöten. Kulkien kumarassa tähysteli nuorimies lakkaamatta altakulmaansa kaihannon mustia savu-piippuja mäen päällä, jotka kidoistansa oksentivat pikimustaa kolinsavua kirkaaseen aamuilmaan.

Jaakko oli punakaartilainen. Täynnä hekkuvaa vihaa nykyistä järjestelmää vastaan, valmiina tarttumaan jokaisen soveliaan hetken tullessa teräaseeseen ja ryntäämään kuolemaa halveksien pistiniä ja kannunain suuta vastaan, oli hän lähtenyt Suomesta. Vasta neljä päivää sitten oli hän päässyt perille tähän kuuluisaan, mutta Jaakon mielestä ikävään, viheliäisen näköiseen kaivantokylään. — „Eipä vanhanmaan miehelle usein satu sellaista onnea“, olivat ihmiset ihmetelleet, kun saivat kuulla että Jaakolle jo oli luvattu työ kaivantoon. Koko suomalaisten „lukeesilla“ tiedettiin tämä ihmeellinen tapahtuma muutaman minuutin kuluttua. Jaakkoa ihmetytti mitenkä ihmiset yhtäkkiä olivat muuttuneet niin huomaavaisiksi ja kohteliaiksi. Vastaantulijat kohottivat kättä ja tervehtivät kuin vanhaa tuttavaa — — — „halloo Jäni! Kuinka se menee? — — — Miltä se tämä maa alkaa näyttää? — — — Jaa, sinulleko se on jo työ luattu tänä aamuna, mitä ne puhuvat? — — — Sepä sattui, sepä oli onni vanhanmaan miehelle — — — No, mitäpä siinä — kyllä täällä nyt pärjää, täällä on hyvä aika, toista se on demokraattiaikana — — —“

— „Totta jumaliste, täällä on ihmiset hulluja, minä en ymmärrä en hölynpölyä, mitä ne oikein tarkoittavat“, ajatteli Jaakko. Mutta lopulta se jo alkoi harmittaa — hittojako niillä oli niin suuri tekeminen hänen työhön pääsystään, mitä ne niin hävyttömästi hänen asioihinsa sekaantuvat, niinkuin se olisi ensimmäinen kumma, jos mies työn saa — ?

Eräässä kadun kulmassa kohtasi hän taas kaksi hyvin puettua herrasmiestä. Ne jo kaukaa heiluttivat

kättä ja huusivat: „halloo Jung fala! Sinähän se olet se Sippolan vanhanmaan mies“?

„Siellä minä olen kortteeria, ovat vähän sukulaisia . . .“

„Vai niin, vai sukulaisia. — No, huomenaamunako sitä aletaan jo puskemaan, vai päivävuorolle sinä pääsit, vai Jimin vuorolle . . . No, on se vähän kränkkynen se hännäntuppi, mutta kyllä sitä silti pärjää“.

„No, onko se teistä sitte niin helvetin kumma jos mies saa herroille nahkansa kaupaksi“, tiuskasi Jaakko vihoissaan ja alkoi kävellä eteenpäin.

„Grinnipä on perkele“ kuuli hän miesten sanovan ja molemmat pyrskähitivät täyttä kurkkua nauramaan.

„Onni — hm! mikä onni“? hymähti Jaakko kiivetessään ylös mäkeä ähkien. „Jo totta totisesti on täällä ihmiset kummin. Äläpäs tämä nyt suurikin onni, jos miehelle annetaan lupa haudata itsensä tuhansien jalkojen syvyyteen maan alle, missä alituisen kuoleman vaara uhkaa — hm! voi niitä orjasieluja“.

Suomesta lähtiessään ei hän ollut aikonut millään ehdolla mennä kaivantoon, mutta täällä ei ollut paljon muita töitä saatavissa ja kun kaikki kehuivat kaivantotyötä parhaaksi, oli hän päättänyt yrittää — voihan sieltä kuitata jos ei tykkää olla, eihän yrittäneen päätä leikata, ajatteli hän.

Vaan nyt se tuntui niin kummalliselta. Se kaivannon musta aukko, se huimaava, pimeä syvyys, se kammotti ajatella. Toiselta puolen se pisteli vihaksi

— eikö hän ollutkaan mies, oliko hän kurja pelkuri raukka, joka ei uskalla mennä sinne minne tuhannet muut menevät huolettomasti laulellen? Hänkö, punakaartilainen, urhoollinen, ylistetty sankari . . . pthyi! piru vieköön, hän ei ole narri eikä akka . . . Mutta miten koettikin röyhistää rintaansa ja mielessään uhotella niin pelottamaan se kuitenkin pyrki. Joka askeleella tuntui kaamea vaara lähenevän. Se kaivanto oli kuin julma, salaperäinen kummitus, joka ahneeseen kitaansa laakkaamatta nieli ihmisiä ja oksenti toisia ulos, mutta tuhannet sinne ijäksi hukkuivat. Selkärankaa se raisteli ajatella sitä, loi niin ilkeän, vastenmielisen tunteen.

Jaakko päätti karkoittaa mielestään nuot kaameat kuvat, olla kokonaan ajattelematta koko kaivantoa, mennä onnensa päälle, kävi kuinka kävi, eihän se hänen henkensä ollut suuremmasta arvosta kuin muidenkaan työorjain. Hän oli jo saapunut mäen päälle ja istahti kivelle pyyhkien hiekkä otsastaan säkin suuhun. Siitä oli laaja näköala ympäristöön. Alhaalla laaksossa uinaili pieni, alakuloinen kaivantokaupunki, jonka päällä kyyhkysparvet välkyttelivät siipiään aamuauringon valossa, etäältä näkyi suuren sisäjärven selkä, missä höyryalukset savuaan tupruttelivat ja kalastajavenheitten valkeat purjeet lekottivat laiskana tankoa vastaan, mutta kukkulain rinteet kimaltelivat ristaali-hohteessa, rakeet eivät vielä olleet kaikki sulaneet, niistä levisi ilmaan miellyttävä viileys. Luonnossa oli niin pelottava rauha ja kuitenkin siellä näytti kaikki hillimättömästi pyrkivän elämään. Se oli maailma, jonka pinnan alla intohimot

kuohuivat, kiihoittaen elämän halua, mutta Jaakosta tuntui, että hänellä ei enää ole osaa sinä maailmassa.

— — — — —
 „Alappa poika viedä syntisiä luitasi „keitsille“, kuuli Jaakko kärkeän äänen sanovan selkensä takana. Hän kääntyi ympäri ja seisoi vastatusten rotevaluisen kuihtuneen näköisen miehen kanssa joka katseli häntä tuikeasti kulmainsa alta.

„Oletteko te suomalainen“ ? kysäsi Jaakko kiihtyneesti ja tarttui vaistomaisesti miestä takkinihaan.

— Pukeuduttuaan kaivantopukuun ja liittyttyään miesjoukkoon, oli hän äkkiä tuntenut menettäneensä kaiken itsenäisyytensä. Hän tunsi olevansa mitätöin solu suuressa työläisarmeijassa, jota näkymätöin voima rautaisilla kourillaan hallitsi. Hän, punakaartilainen, joka usein oli uneksunut Viaporin ja Kronstatin valloitusta, oli äkkiä muuttunut mitättömäksi pikku raukaksi, jolle kapitalismin valtaoikeus naurooi kyynillistä nauruaan. Siksi pureutui hän lujasti mieheen kiinni kuin hukkuva pelastajaansa. „Tekö se tulotte minulle paanariksi“ ? huudahti hän.

„Minä — mutta elähän nyt siltä suuhun tuppaa, kyllä sitä vähemmälläkin vihaniehiksi keritään tulla — mene vaan „keitsille“, se on jo aika mennä“, sanoi mies ja työnti Jaakon kylmästi lavalle tullen itse mukana.

Lava oli jo puserruksiin asti täynnä miehiä. oikeen henkeä tuntui ahdistavan. Samassa alkoi „keitsi“ liikkua. Se vapisi kuin hurja varsa jonka ohjaksiin tartutaan, kohosi ensin hiukan ylöspäin, sitten tuntui kuin olisi pohja yht'äkkiä murtunut

jalkain alta ja miehet putosivat mustaan aukkoon — oli kuin olisi tuo yli 6,000 jalkaa syvä hornankita heidät silmänräpäyksessä nielaissut.

Jaakko puristi lujasti silmänsä kiinni, hänen sydämensä tuntui lakkaavan sykkimästä ja ruumiinsa pusertuvan kokoon. Kävi ankara tuuli, niinkuin voimakas pyörre myrsky, ympärillä ryski, humisi, pihisi, sihisi ja vinkui niinkuin olisivat kaikki manalan henget yht'äkkiä rynnänneet esille luolistaan — ja Jaakko oli näkevinään niiden irvistelevät, nälkäiset hampaat ja punaiset, vertatuuksuvat kielet ympärillään. Kun hän vihdoin uskalti avata silmänsä ympäröi heitä sellainen kauhea pimeys, jota ei Jaakko unissaankaan ollut osannut aavistaa ja yhä vaan kiidettiin alas syvyyteen kauheaa vauhtia.

Yht'äkkiä kajahti laulu, huika ja hurja, joka synnytti jylhän kainon kiviholveissa — — — Ne olivat nuoria, voimakkaita elämänhaluisia miehiä, jotka elävät tänäpäivänä, huomenna kuollakseen, joilla ei ole suuria toiveita, eikä suuria kärsimyksiä; ne olivat vaan ihan tavallisia karastuita kaivantomiehiä, jotka nauravat sinkoileville kallionlohkareille, hynyilevät kuoleman keskellä, ottavat ruhjoutuneen työtoverinsa kylmäverisesti syliinsä, tuntevat sen sydämen viimeiset sykähdykset rintaansa vastaan, kuulevat veren sihinän katkenneista valtasuonista ja näkevät lampun himmeässä valossa miten toverin lämmin veri vähitellen värjää heidän likaisen mekkonsa punaiseksi; ne ovat vuorten murtajia, työn rohkeita jättiläisiä, joita ilman metallit ijankaikkisesti pysyisivät maan alle haudattuina; ne ovat ihmiskunnan todelli-

sia hyvättekijöitä, jotka tästä kaikesta eivät tahdo, eivätkä osaa vaatia muuta kuin niukan ravinnon ja kurjat ryöpyt palkkseen. — — — — —

„Nyt minä laulun kirjoitan,
 „Nyt minä laulun kirjoitan,
 Heissuli, heissuli, kirjoitan,
 Tuosta Mässin mainista ilmoitan
 Heissuli heissuli hei“!

„Olkaa helvetissä hiljaa, ajatelkaa että on pohjaton syvyys allanne, eihän tässä kuule jos mikä vahinko tapahtuisi!“ kuuli Jaakko kärkeän äänen sanovan.

„Eikö teillä piruilla ole aikaa muualla laulaa kuin kaivannossa, ei tuota Jumalakaan kärsi“, sanoi toinen ääni.

„Ei tässä nyt uskominen auta, senkin Kristuksen hihhuli, laulamme helvetissäkin sitten, kun sinne tullaan — antakaa helistä vaan pojat — —“

„On siellä ropua rullalla
 Heissuli, heissuli, rullalla,
 Jotka kaikki on maksettu kullalla
 Heissuli, heissuli hei“!

Keitsi pysähtyi.

„Tasanne 54“, kuuli Jaakko sanottavan
 Tulitikku välähti . . . „Astu vaan vanhan maan poika rohkeasti, ikivuori on alla!“.

„Oo, vanhan maan Jussikos se Salille tulee panna-riksi — ota pois nyt pojasta herrasluulot, näytä oikein ameriikkalaiset torahampaat . . .“

Sali veti leveän suunsa ilkeään irvistyksen, asetti lamppunsa timperin päälle ja alkoi vähentää vaatetta.

„Alappa poika riisua ryysyjä päältäsi“, sanoi hän, „ota vaan aatamin nahalle yläpuoli ruumista, kyllä täällä mies tarkenee . . . taikka taitaa se olla parasta että heität hienon aluspaidan, sinulla on vielä herrasnahka“.

Jaakon hämmästykseksi riisui Sali todellakin yläosan ruumiistaan paljaaksi. Tuokion kuluttua häiritsti silmien terävä tuike, suuret kaivantosaappaat ja rasvaiset roimahousut kuvaa tuossa kookkaassa, elävässä luurangossa.

„Tässä se on Maijaliisa“ sanoi Sali tarttuen kaaran perään, „siinä se on ramarin henttu, tule vaan antamaan kättä morsiammelle, ei sitä kainostella tarvitse, ei se perin hienotuntoinen ole“.

Jaakkoa oikeen kammotti lähestyä tuota kaameaa miestä, hän katui jo kovasti että oli ollenkaan kaivantoon tullut, mutta nyt oli perääntyminen jo myöhäistä, ei ollut muuta neuvoa kuin tarttua käsiksi.

„Äh, äh, puske poika, puske surkoomatta, tämä trifti on vastanen ja — — — perhanan raskaspa se on nyt — — — pane olkapääsi siihen nurkkaan ja puske — — — ääs, sakri, no, vingaa, kristo, eipä se nyt — — äh, tämä on pitkä trifti, toistatuhatta jalkaa, no, sakrimudi, eipä se nyt tahdo luistaa, takaisin tullessa se tulee omia aikojaan, ei muuta kun makaa päällä rinnoillaan — äh! — ja antaa mennä, että tuli rattaista suihki“.

Ilma oli uuvuttavan kuuma, ja se pyrki sal-

paamaan henkeä, ja pusku oli niin raskas, että miehet perille päästyään vapisivat ponnistuksesta ja hiki valui virtana ruumiista. Jaakon olisi tehnyt mieli hengähtää, mutta Sali otti lapion ja alkoi tulisella kiireellä luoda kiviä kaaraan ja Jaakon oli pakko seurata esimerkkiä. Työ oli anomattoman vaivaloista. Lapio ei ottanut ensinkään sukeltuakseen raskaaseen, kuparipitoiseen kiviläjään.

Äkkiä tunsi Jaakko voimansa kokonaan loppuvan, hänen polvensa horjuivat ja suonet jyskivät ohimoilla — — „Onko täällä aina näin hirveän kova työ“ ? hän kysyi.

„Eihän tämä vielä mitään ole, eikä täällä ole aikaa ruikutella, ei Ameriikka ole armopöytä, herrat vaativat täyden määrän oli paikka huonompi tahi parempi, ei siinä auta, puskea täytyy vaikka oikeais“.

„Mutta minä on jaksa, minua janottaa niin hirveästi, minun kurkkuni ihan halkeaa kuivuudesta — eikö täällä ole vettä“ ?

„Ei sitä ole muualla kuin „saftilla“, eikä sitä ole nyt aikaa noutaa, eikä sitä ole hyvä paljon juoda, silloin menee viimeisetkin voimat“.

„Mutta minua janottaa“ ! huusi Jaakko käheällä, raivostuneella äänellä, „hae minulle pisara vettä, yksi pisara vaikka helvetistä“ !

„Miten helvetin lailla minä kuivasta kalliosta vettä otan, en minä mikään Mooses ole“.

„Jos sinä miesparka olisitkin Mooses, niin minä rukoileisin sinua polvillani, eikä sydämesi voisi olla niin kivikova ettet löisi sauvallasi kallioon, sillä ei kos-

kaan ole Siinain erämaassa ihmista vaivannut hirveämpi jano kuin minua nyt“.

„Eipä paljon puutu, ettet saa minua yrittämään Mooseksen konstia“, sanoi Sali nauraen, „oikeenhan sinä poikaraukka olet tosissasi, niinhän silmäsi palaavat kuin petoeläimen ja sieramesi lietsoo ja suusi on irvessä kuin verikoiran — valokuvan sinusta nyt pitäisi vetää, sinä olet jumalauta kamalan näköinen“.

„En minä tiedä, mutta helvetti tänä on kerrasaan“, sanoi Jaakko raukealla, väsyneellä äänellä, luhistuen istumaan kiviläjään ja painaen molemmat kätensä polttaville ohimoilleen.

„On ne paremmatkin sankarit täällä taltutettu“, sanoi Sali ojentaen paljaan, laihan käsivartensa Jaakolle — „koetteleppa minun käsivarttani, poika“.

Jaakkoa pudistutti koetellessaan toverinsa hikistä, niljakkaa käsivartta, mihin kivien sämnät olivat vuosien vieressä leikelleet arpia — se oli raudankova ja kyhmyinen — „hyvä Jumala, minkälaiseksi pitää ihmisen käsivarren muuttunan“, hän sanoi.

Sali ojensi ylpeänä käsivartensa suoraksi, puserti luisen nyrkkinsä umpeen ja virkkoi: „Siinä ne ovat trammerin kirjat; kun sinunkin käsivartesi kerkiää tulla sellaiseksi, silloin vasta alat kestää“.

„Kyllä tämä on saatanallinen järjestelmä — ei ole mitään kauheampaa taistelua olemassa kuin taistelu leivästä!“ huudahti Jaakko hypäten nyrkit suonenedon tapaisesti umpeen puserrettuina seisomaan. Suonet hänen ohimoillaan pullistuivat, hänen huulensa valkenivat ja hän katseli veristävin silmin

ympärilleen etsien vihollista. Mutta hän näki altaassa triftin perässä vaan kookkaan alastoman miehen, jonka kalpeita kasvoja lamppu himmeästi valaisi. Se nojasi paljaat hartiansa märkään triftin seinään, sen suu oli puoleksi auki, sen nälkäiset hampaat irvistivät kuin luurangon, sen ruskea, karvainen rinta kohoili ja laski tyynesti ja laihat käsivarret riippuivat hervottomina sivuilla. Punakaartilainen katseli kauvan äänetönnä tuota kamalaa kuvaa edessään, vihdoin purskahti hän hurjaan nyhykytykseen, tarttui molemmin käsin toverinsa käsivarsiin, puserti niitä hurjasti ja huusi oudolla äänellä: „taivaan Jumala, missä asemassa me olemme! Miks'emme me nouse täältä helvetistä ja valloita itsellemme elämisen oikeutta? Onhan tuhat kertaa ihanampaa kuolta hirsipuussa, tahi antaa ampua itsensä kanunnalla murskaksi kuin kärsiä täällä pitkällisen, kiduttavan murhaamisen, kuolta häpeällisemmän kuoleman kuin kulkurikoira“!

„Ahaa“, sanoi Sali, ivan ja katkeruuden sekaisella äänellä, „vai niitä miehiäkös sinä oletkin? Panc nyt päähäsi tarkkaan mitä minä sanon: järjestyksessä ei ole vikaa; tässä maassa pärjää kun vaan viitsii tehdä työtä, mutta niitä on paljon laiskoja, varsinkin sosialisteissa“.

Santeri M.

SONETTI

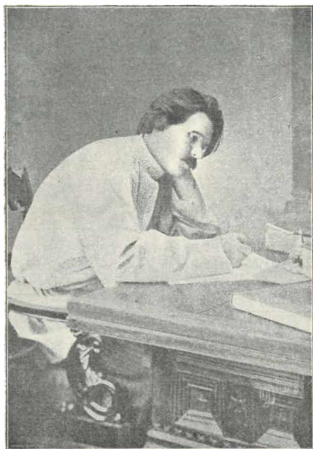
*Kahleissa makaa kalvas nuorukainen
ja tuskan perkele hänt' ahdistaa,
kun kuvat hälle luo, kuink' elo mainen
on helluntaissa, suvess' suuri maa.*

*Mut vankityrmässä' yö on tappavainen
ikuinen, vailla valon pisaraa,
ja miehen mielikin on yhdenlainen,
kun katkotuks ei kahleitaan hän saa.*

*Ei riitä voima, jonka surut veivät,
ei kuollut kunto, mennyt miehuus, eivät
kahleensa itsestänsä katkea,
ei mustat muurit maahan ratkea,
ei uksi aukee salvan päästäjältä
ja kaitselmus ei käytä ihmekättä.*

KÖSSI KAATRA (Lindström).

Suomi 1906.

MAKSIM GORJKIJ

LAINETTEN VAPUSTAISTELU

KIRJ. MAKSIM GORJKIJ

Loistava aurinko ja lempeitä, kevyitä tuulia. Meri näyttää asettautuvan lepoon, mutta keinuu vielä hiljaa voimakkaana ja majesteettillisenä.

Pieni veneemme, joka mainingin uinuvissa rytmeissä keinuu, rientää paisuvin purjein eteenpäin yli kimmeltävien aaltojen. Mihin katseensa kääntää — kaikkialla loppumaton äärettömyys, jota vain meri ja taivas rajoittavat. Kaukaa kajastaa silmiimme suuren aallonmurtajan rauniot. Me käännämme sinne ja lähestymme rohkeasti tätä hävityksen ja katoavaisuuden muistomerkkiä. Aallot taittuvat leikitellen noiden kukistuneitten kallionlohkareitten väliin, heittäytyvät pois sieltä ja taas takaisin, ikäänkuin tahtoisivat ne riemuita voitetusta vihollisesta.

„Meri ei rakasta kahleita“, huomauttaa saattajani, vanha ahavoittunut merimies.

„Onko siitä jo kanvan sitten kuin meri hävitti nuo tokeet?“ kysyin, itse tahtomattani liikuttuna ajatellessani sitä mahtavaa taistelua, jota luonnonvoimat tässä olivat käyneet.

„Hyvin, hyvin kaanan sitten“, vastasi toverini hillityllä äänellä. „Mutta ettekö sitten koskaan ole kuullut“, jatkoi hän, „sitä kummallista satua — merimiehemme sitä niin halusta kertovat — meren taistelusta näitä kallioita vastaan? No, sitten kerronkin sen teille nyt“.

•

Vapaita kuin taivaan linnut olivat muinoin meren laineet. Niiden äiti Myrsky lauloi niille kauneimpia laulujaan ja otti riemuiten osaa heidän viattomiin ja iloisiin leikkeihinsä.

Mutta synkkä ja paha toivova tyranni, näki viha sydämessään, miten he iloitsivat ja olivat onnellisia ja miten auringon suloisin hymy hyväili heitä ja hän päätti ryöstää meren laineilta niiden kallimman aarteen — heidän vapautensa. Se neuvoi ja käski orjiansa vuoren sisimmistä onkaloista puristamaan esiin kovia kallionlohkareita ja upottamaan ne toinen toisensa päälle meren syvyyteen.

Laineet katselivat aluksi tätä taistelutyötä ihmetyksellä ja lapsellisella uteliaisuudella. Kuitenkin pian koettivat he leikiten ja tanssien lahjoittaa uusille, synkille vierailensa omaan valtavan elämän ilonsa. Ne hppelivaat ja tanssivat heidän ympärillään, ne hyväilivät niitä, riemuitsivat ja hymyilivät. Mutta kaikki turhaan. Kovat, sydämettömät kalliot eivät antaneet liikuttaa itseään. Ne vastasivat kaikkiin näi-

hin lämpimiin ystävyydenosoituksiin vain synkin katsein ja onnettomuutta uhkaavalla vaitiololla. Ja yhä laajentui niiden luku.

Mutta laineiden vanhemmat, myrsky ja tuuli ajattelivat omia ajatuksiansa tästä kaikesta ja tervehdivät vieraita halveksivin, epäluuloisin ilmein. He aavistivat jo onnettomuutta.

Kallioseinä oli nyt kohonnut meren pinnan tasalle ja kasvoi yhä korkeammaksi. Pian huomasivat onnettomat laineet kauhistuen, että tämä kamala muuri, joka heidän silmiensä edessä kasvoi ja jota vasten jo useat heistä olivat voimattomassa vihassa itseänsä haavoittaneet, he huomasivat, että tuo muuri oli hävittänyt heidän entisen vapaan leikkipaikkansa ja tehnyt heistä vankeja.

Koko meri vapisi samaa tunnetta. „Petosta, petosta“, huusivat laineraukat villissä surussa ja heidän valituksensa kaikui valtameren syvimpiin pohjukoihin.

„Me otimme teidät vastaan ystävinä ja palkaksi siitä ryöstätte te meidän kalliin, ikivanhan vapautemme ja surmaatte veljiämme“.

Myrsky itki vangittuja ja surmattuja poikiaan ja tyttöriiää, mutta tuuli syöksyi kalliolohkareita vastaan jalossa vihassa:

O, te kurjat orjat, julmien tyrannien halveksittavat välikappaleet. Myös te olette kerran olleet vapaita. Kuinka siis voitte tehdä noin hirvittävän rikoksen? Kuinka voitte ryöstää viattomilta lapsiltani heidän kalliimman perintönsä?“

Mutta vuoret vastasivat synkin katsein:

„Meillä ei ole enään mitään omaa tahtoa. Kun hallitsijamme käskää: varasta, petä, ryöstä, murhua — niin täytyy meidän totella vaikka olisi oma veljemme kysymyksessä“.

Myrsky ja tuuli lähtivät pois epätoivo sydämessä. Kaikkialle veivät he tuon kauhean tiedon: *meri on kahleissa! Sen vapaus on ijäksi mennyttä!*

Ja meri asettui pelästyneenä, masennettuna. Vanhemmat, taisteluhaluiset laineet, vaipuivat kuilujen pimeyksiin ja syvyyteen, jonne ei edes tuulen ukkosenkaltainen ääni voinut saavuttaa heitä. Tänne kätkivät he surunsa, täällä odottivat he kohoutumisen ja ylösnousemisen päivää.

Nuoret laineet syöksyivät raivokkaina vankilansa mureita vastaan. Mutta he viskattiin takaisin mereen haavoitetuin otsin. Pian vallitsi kaikkialla hauhan hiljaisuus. Tyranni oli saanut voiton, oli päässyt päämääräänsä. Hävitettyä ja murskattua oli kaikki, mikä oli antanut elämälle arvon: *valo ja vapaus*. Ei mitään viatonta ilon enään, ei laulua, ei tanssia, ei iloa. Niin, itse aurinkokin kätki kyynelisen silmänsä mustien, surunpainavien pilvien taa.

Vuosituhanneet syntyivät ja kuolivat. *Valta*, ja sen suosikkiministerit *valhe* ja *pimeys* olivat yhäti meren herroja. Lukemattomat olivat ne kapinat, jotka nämä tyrannit tuhahuttivat verellä, lukemattomat ne marttyyrit, jotka turhaan uhrasivat elämänsä vapauden pyhän asian puolesta. — Yhä kovempaan vedettiin nuorat, yhä raskaimmiksi kävivät kahleet. Vuodet kuluivat, uudet sukupolvet kasvoivat, uudet marttyyrit puolustivat masentumattomalla rohkeu-

della niitä valon ja vapauden muruja, joita väkivallantekijöiden ei ollut onnistunut niellä. Jo alettiin julistaa vapauden päivän tuloa. Apostolit, täynnä hehkuva uskoa ja toivoa, julistivat, huolimatta vainosta ja marttyyriudesta, pelkäämättä vapauden ja oikeudellisuuden asiaa, valistivat tietämättömiä, herättivät nukkuvia ja vahvistivat ja valmistivat kaikkia viimeiseen ratkaisevaan taisteluun.

Taistelulaineiden vanhimmat olivat alussa hiljaa ja epäilivät tätä nuorekasta innostusta ja pudistivat ajattelevina harmaita päitänsä.

„Olemme vielä liian heikkoja“, vastasivat he. „Kalliot voivat voittaa meidät“.

Erityisiä pikälähtejä lähetettiin sillä aikaa myrskyn ja tuulen luo. Heitä ei löydetty enään mereltä vaan vuoriluolista, joihin he olivat kätkeytyneet toivottomina ja surullisia.

„Tulemme luoksenne“, sanoivat sanansaattajat, „pyytämään teitä jättämään nämä synkät rotkot ja tulemaan avoksemme taistelemaan taistelua elämästä ja kuolemasta, taistelua, jonka hetki on lähellä ja joka on meren laineille antava niiden entisen vapauden. Juurruttakaa laineisiin sitä lohtua, jota he vielä kaipaavat ja sitten -- yhteisin voimin kukistakaamme tyranni. Olemme peruuttamattomasti päättäneet ennen kuolla kuin kaucunmin elää väkivallantekijäin orjina“.

Myrsky kuunteli äidin tuskaisuudella näitä kehoittavia sanoja ja ajatteli vertavuotavin sydämin lapsiraukkojaan, meren laineita. Kuinka suunnatto-

masti he olivat kärsineet tyrannin ikeen alla, ja mikä odotti heitä nyt? Kenties kuolema ja häviö.

Mutta sanansaattajan pahuessa tunsu tuuli sydämensä laajenevan ilosta. Hänen suonensa löi kuin nuoruuden ja vapauden onnellisina päivinä ja hän aavisti, että teon hetki vihdoin oli tullut.

Ja kuin ukkonen kaikui yli meren hänen mahtava äänensä: „me tulemme! Vapautumisen hetki on ovella. Nouskaa ylös syvyyksistä te mahtavat laineet! Minä itse asetun johdattamaan teitä. Tänään murramme me meren kahleet!“

Nämä sanat vaikuttivat kuin myrskykello. Kaikki meren laineet nousivat kuin yksi mies taistelemaan vihattua sortajaa vastaan. Kaikilta tahoilta riensi heitä esiin ja järjestyi taisteluun muureja vastaan.

Yö lepäsi pimeänä ja painavana meren yllä. Hiilimustia pilviä riippui taivaaurannalla liikkumattomina ja ikäänkuin odottaen tuota peloittavaa näytelmää.

Nuorimmat laineet, jotka paloivat taisteluhalusta, olivat ensimmäisinä paikalla. Myrsky ja tuuli seurasivat heitä. „Eteenpäin lapseni“ — huudahti viime-mainittu ja sotahuudolla: voitto tai kuolema, syöksyivät laineet tyrannin mustaa linnaa vastaan.

Taistelu oli alkanut.

Heikko värinä huomattiin kallioissa ensimmäisen ottelun kestäessä. Paljastetuin rinnoin riensivät laineet myrskyyn ja kallioitten juuret punertuivat kaatuneitten verestä. Mutta myrsky valitti:

„Mikä suru äidille nähdä lapsiaan kuoleman kidassa. Kuinka monta teistä on vielä uhrattava, ennenkuin voitto on meidän ja vapaus voitettu“.

Ja meri kiehun vihaa. Kaatuneitten sijalle astuu uusia joukkoja, uhkamielisiä, voimakkaita, taipumattomia kuolemassakin. Riemuitsevalla mielellä syöksyvät he noita teräviä kalliosärmiiä vastaan. He murskataan, museretaan ja heitetään takaisin. Mutta he hyökkäävät uudelleen, ikäänkuin olisi tämä taistelu leikkiä eikä kammottava sota elämästä ja kuolemasta.

Mutta vielä seisoo tuo synkkä kallionmuuri liikkumattomana, niin, se näyttää olevan melkein tunteeton ja liikkumaton laineiden villistä raivosta. Ensimmäinen hyökkäys on lyöty takaisin. — Meri knohuu ja vaahtoa vihasta ja tuuli käskää nuorien laineitten antaa tilaa syvyyden taistelulaineille. Voimakkaina ja peloittavina kuin rajunyrsky, astuvat vanhat nuorten avuksi. He pudistavat uhaten valkeita päitään ja hyökkäävät ukkosenjylinällä viholliseen käsiksi.

Jo kimmeltävät nousevan aamuauringon säteet mutta yön hirmuiset näyt eivät vielä ole ohitse.

Laviinin painolla ja sykloonin vastustamattomalla voimalla ovat vanhat taistelulaineet syöksyneet noita tähän asti voittamattomia kallioita vastaan. Ja nämä vapisevat nyt perustuksissaan. He seisovat kuitenkin vielä pystyssä ja tarjoavat vinmaisina terästä vihollisille. Heidän hallitsijansa, tuo raudanluja tyranni on saatanallisella ilolla ollut todistamassa laineitten ensimmäisiä, epäonnistuneita taisteluja ja se on antanut sen toivon valtaan, että

voitto myöskin tällä kertaa on oieva hänen. Mutta taistelulainneiden lähestyessä se kalpence. Ja kun hänen kallionluja linnansa, petoksen, pimeyden ja väkivallan tähän asti vahvin linnoitus vapisee, tuntee hän tuskalla, että koston tunti on käsissä. Kuinka mielellään tahtoisihan nyt lahjoittaa noi'le sorretuille vapauden, jos hän vain sen kautta voisi pelastaa itsensä siitä ankarasta rangaistuksesta, joka häntä odottaa, mutta se on nyt myöhäistä. Hänen täytyy sovittaa lukemattomat rikkomuksensa rakkauden ja oikeudellisuuden lakeja vastaan. Hänen täytyy omalla ja pyöveliensä perikadolla sovittaa sukupolvien huokaukset, ja vapauden marttyyrien kuolema.

Sen kuilujen kohinan jälkeen, joka nousi taistelulainneiden myrskyhyökkäyksestä kalliomuureja vastaan, seurasi muutamien silmänräpäyksien kauhistuttava hiljaisuus. Valtameri vetäytyi takaisin, ikäänkuin kooftuksensa koko voimansa viimeiseen, ratkaisevaan hyökkäykseen. Kaikki elämä oli tuskallisessa odotuksessa, katsellen kauhistuksella noita pilvenkorkeisia myrskyvirtoja, jotka nyt hitaasti, mutta vastustamattomasti lähenivät vapisevia kallioita. Vielä joku silmänräpäys — tyrannien uhkea rakennus oli maahanjaotettu, muserrettu ja ijäisesti haudattu meren syvyyteen. Meri oli saavuttanut vapautensa.

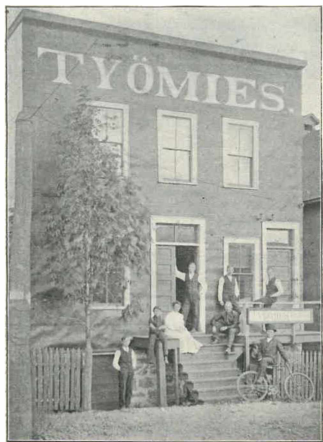
•

Voimatta liikuttaa itseäni istuin kauan syvässä, hartaassa hiljaisuudessa kuultuani tämän ihmeellisen legendan, jonka vertauksellinen merkitys kuvastuu

tulikirjaimin sieluni silmien eteen. Ja rakkaudella, niin, pyhällä kunnioituksella katselin minä veneeni ympäri keinuvia laineita, jotka ihanina välkkyivät toukokuun auringon säteissä. — Mutta samalla kuului korviini likaisen, savuun peittyneen suurkaupungin inhoittava hälinä, raa'an naurun ja kirouksien helvetillinen konsertti, kahleiden kalina, piiskanlyönnit, valitus — — —

Ja kaukaa, vapaalta mereltä kuului ääni: „ihmisraukat! Koska on teidän vapautumisenne päivä ovella“.

TAIVASTA TAVOTELTAESSA

Se vanha veisu sosialistisen liikkeen jyrkkyydestä näkyy tavan takaa vieläkin sukeltuvan esille ja mielipiteitä luovan, joiden sosiaalidemokraattinen kumousväritys on varsin merkillistä laatua. Mekö täällä Amerikassakin olisimme olleet jyrkkiä! Meidänkö pitäisi olla maltillisimpia! Vaikka me emme ole vielä ikinä mitään jyrkkyyttä osottaneet. Penseäsanaisuus meitä tosin ei ole suuresti haitannut, olemmepa joskus olleet „raakojakin“, mutta jyrkkyytä — se meistä totisesti on sangen kaukana.

Siis mitä me oikeastaan olemme tehneet?

Emme muuta kuin repineet alas vanhoja mädänneitä latoja, jotka ovat aikansa eläneet ja joiden mätäpesissä tautipasilleja alati sikiää. Voisiko sellaisessakin hommassa olla liian „jyrkkää“, varsinkin kun

ne ladot ovat kuuluneet henkisesti ränsistyneille tolvanoille!

Koko toimmme on tarkoittanut vanhojen ennakkolunolojen hävittämistä, ja tietysti ne sortuvat sitä paremmin mitä vankeemmin niihin käsiksi käydään. Muuhun hommaan emme vielä ole ehtineet, ja taitaapa perin perältäkin pahin vikamme olla siinä että emme ole olleet tarpeeksi jyrkkiä!

Me olemme oikeastaan varsin maltillisina tyytyneet seuraamaan toisten uurtamia polkuja, vaikkakin omalla tavallamme. Oma-peräistä olemme osaksi vähän luoneet, siksi että olemme olleet maltillisia. Emmekä ainoastaan maltillisia, mutta vielä — kirkollisikiin. Ihan kirkollisia. „Kurita tääl', säästä siell'"! Se on meidän mielilauseemme, vaikka olemmekin koko kärkkäitä olleet kirkkolaisia siitä veisusta sortamaan. Kirkollista oppia olemme me saarnanneet omalla tavallamme, mutta hyvin tutulla nuotilla. Kunhan se sosialistinen yhteiskunta tulee, niin kyllä sitä silloin pärjätään! Kun me lopulta saamme haltuumme virastot ja lain käytöt, niin jo syntyi taivas! Kärsikäämme vain sillä välillä, korvaa se sosialistinen taivaskin vai:amme. „Kärsimys vaivast', manna taivaast'". Näin me olemme sanoneet ja välillä veisanneet sen taivaamme ihanuutta. Ei puutetta, ei kurjuutta — odottakaamme vain sitä! Ja se aatos on meitä lämmittänyt ja yhä lämmittää, se on innostanut ja yhä innostaa — mutta se on sitenkin taivas, etäällä häämöittävä taivas, mutta taivas sittenkin. Taistelulla me sen voitamme, luokkataistelulla, niin olemme sanoneet, ja ihmisiä olemme yllyt-

taneet tähän luokkataisteluun yhtymään. Ja ihmiset ovat yhtyneet, ja me olemme joukkojamme järjestäneet taistelun varalle, olemme leirittäneet heidät jonnekin metsäkylälle, mahdollisimman kauaksi vihollisesta — ja sitten taas olemme lähteneet pestausmatkoille.

Tahdonko minä väittää että tämä työ sitten on ollut turhaa? En, en suinkaan. Päinvastoin olen vakuutettu ettemme olisi paljon muuhun vielä pystyneetkään. Mutta minä luulen että sitä taivasta tavoitellessamme ja odotellessamme meidän tulee nälkä.

Eikä ainoastaan tule, mutta on jo. Metsäkylälle leiriytyneiltä joukoiltamme puuttuu jo muonavaroja. Me olemme syöttäneet heitä koko suurella paljoudella tärkeitä henkistä ravintoa: antaneet vahvat annokset historian materialista käsitystä, luokkarajojen selvyttä, porvarillisen maailman viheliäisyyttä. Olemme syöttäneet heille kaikki mahdolliset näyt ja ilmiöt kapakka- ja porttolamaailmasta — ja, on, onhan se elättänyt. Mutta me olemme myös antaneet heille esimakua meidän maailmamme ihanuuksista, kaikista ihmisten yhteistoiminnan tuottamista herkuista ja mukavuuksista, ja ne ovat kiihoittaneet luonnollista ruokahalua, jota on jäänyt tyydytystä vaille. Silmät, korvat, aivot ja mielikuvitus ovat saaneet kaikkea herkkua yltäkyllin, mutta vatsa — vatsa parca on jäänyt kaikkea vaille, ja minusta tuatuu kuin se jo alkaisi panna kapinata, sillä tosiasia on että alakuloinen nälkä vallitsee leirissämme. Muonavaroja haluttaisiin, mutta niitä ei ole metsäkylässä, ne ovat vihollisen hallussa. Nälkä on tyydytettävä, ja kun ei

itsellä ole muonavaroja, on kai niitä otettava sieltä niissä niitä on. Se on sodankäynnin tapa.

Meidän ei siis enään tule yksinomaan rekryyttejä pestata, vaan myös käydä taistelua, *luokkataisteluun*.

Siis järjestettyä luokkataistelua meillä ei vielä ole ollut, ja siksi meillä ei liioin ole tarpeeksi muonavaroja.

Ajatelkaamme vain. Jos joltain salokylältä saapuu kaupunkiin ihminen, joka ei koskaan ole kaupungin mukavuuksiin totunut, onhan luonnollista että hän niihin perehdyttyään ei enään tule toimeen salokylän vaatimattomilla antimilla. Hän kaipaa jo mukavuutta. Ja jos miljoonamiesten palatseista ihminen putoaa esimerkiksi köyhälistön majoihin, niin hän kaipaa entisiä mukavuuksiansa paljon enemmän kuin se joka niihin ei ole totunut. Sosialistinen kasvatustyö on epäilemättä luonut joukkoihimme myös tällaisen kaipuun, ja se alkaa yhä enemmän vaatia tyydytystä. Me tiedämme että maailmassa on mukavuuksia ja herkkuja, ja niitä ajatellessa viheliäiset poortilamme ja kurjat köyhälistökorttelit tuntuvat vähemmän ihanilta. Ja siksi meidän on nälkä, paremmuuden nälkä.

Kaikki pahat ja hyvät ajatukset kulkevat ihmisen vatsan kautta. Se on epäämätön totuus, sanokoot herrat ihanteelliset mitä tahansa. Heidänkin ihanteensa ovat vatsasta kotoisin. Jos vatsa on säännöllisesti löysä, on pää jotenkin yhtä säännöllisesti tyhjä ja päinvastoin. Harvoin ne molemmat yhtä aikaa ovat täynnä. Ja alituinen tyhjyys vatsassa tuottaa epätoivoa päin täyteen, joka itse asiassa on yhtä.

vaarallista kuin alituinen pään tyhjyyskin. Ajatusten terveellisyys riippuu siis siitä, että vatsa on osapuulle saanut tyydytystä.

Mutta eri asemassa olevilla ihmisillä on aivan erilainen vatsa. Tietämätön, kokematon salomaan asukas, jota nälkäkuolema useasti uhkaa, saapi vatsansa täyteen tavallisesta ruuasta, ja jos hän aina saa tarpeekseen syödä, on jotenkin varmaa että hänen päänsä on tyhjä. Mutta ihminen, joka on elänyt maailmassa ja siihen tutustunut sekä tietoja saanut, on vatsaltaan jo paljon laajempi. Jokapäiväinen leipä ei sitä enää tyydytä, vaan se vaatii mukavaa asntoa, lukemista, kulkuneuvoja j. n. e. Ja joka yhä pitemmälle on kehittynyt — luonnollisesti nimittäin, ei sairaaloisesti — hänen vatsansa vaatii jo palatseja, automobiileja, kaikenpuoleista siisteyttä, hyvää ruokaa ja muuta mukavuutta, mitä keksitty on. Sellainen ravinto, joka salomaan asukkaan ehkä jo tyydyttää täydellisesti, on kehittyneemmälle ihmiselle vain epätoivon synnyttäjä. Hän tarvitsee enemmän voidakseen ajatuksensa pitää edes terveinä. Historian materialistinen käsitys on hänelle helposti sulatettavaa henkistä ravintoa, mutta se kiihoittaa myös tavallista ruumiillista ruokahalua.

Minä luulen että meidän on aika tätä seikkaa ryhtyä tanakammin punnitsemaan ja epätoivon lähteitä tyrehdyttämään. Mitenkä? Ryhtymällä käytännölliseen luokkataisteluun. Meidän taivasoppimme on hyvä, mutta me tarvitsemme eväitä sitä vasta tavoitellessamme. Vaikka meidän siis yhä edelleen tuleekin uusia rekryyttejä pestailta, täytyy kui-

tenkin ryhtyä taisteluunkin: järjestymään kaikkia tarkoituksia varten, järjestymään köyhälistön aseman parantamista varten, koskokooppa se parannus mitä asiata tahansa. Heitettäköön hiiden kattilaan sellaiset ajatukset että maailman mukavuudet eivät nyt jo kuuluisi köyhälistölle. Pois sellaiset sanat että työväestölle välttää huonompikin. Paremman palveluksen omalle luokalleen tekee epäilemättä se köyhälistön jäsen joka kaiken kuluttaa oman asemansa parantamiseksi minkä tienaa, kuin se joka kitkutellen koettaa yhä edelleen tulevaista taivasta luoda muka säästörahoilla. Minkä enemmän työväestö itselleen anastaa maailman mukavuuksia, sen paremman palkan täytyy porvariston sille suorittaa. Pötku säästöilään ei työmies muuta voita kuin tulevaistakin kurjuutta, kun taas kaikkensa kuluttamalla nykyhetken mukavuuksiin hän saa nälkäänsä jonkun verran tyydytettyä ja ostaa itsellensä pääsylipun yhä parempiin mukavuuksiin. Tulevaisuuden — vanhojen tai pahojen päivien — kurjuus tulee joka tapauksessa säästipä taikka, ellei se meidän taivaamme sitä ennen valmistu. Ja se valmistuu juuri siten myös että kaikki maailmalta anastetaan mitä anastaa voidaan.

Yksilö tietysti tässäkin nykyisen aseman parantamista tarkoittavassa luokkataistelussa on jotenkin voimaton, yhteistyö tavattoman voimakas. Yhteistyöllä, järjestymisellä voi saavuttaa mukavuuksia jotka yksilölle ovat usein mahdottomia. Sosialistisella liikkeellä on tässäkin kohden vaatimuksensa, kun ei vain vaivuta impossibilistiseen epätoivoon. Ja sinne on vaara vaipua, ellei näkkää tyydytetä ja

ellei maailmalle osoteta että me alinomaa saavutamme voittoja.

Taivasta tavoitellessamme älkäämme unohtako hankkia eväitä matkan varrelle. Koko maailma on köyhälistön — ajatuksemme sen ymmärtää. Mutta — „ihmiset ajattelevat suolillaan“.

Kaapo Murros.

ELÄMÄN KUOHUISTA

*Elämän meri niin kohisten kuohuu
Kannasta rantaan sen lainehet lyö,
Elämän pursi yll' ympäri huojuu
Vastassa aina on synkeä yö.*

*Tänään jos tyyntyy, toivoa tuoden
Tuimempaa taistoa tuopi jo huomen.*

*Taistoa, tuskaa on merellä retki
Tuskaa niin suurta se aikahan saa,
Toivehet pettyy jok' ikinen hetki,
Loitolla pysyy vain kiinteä maa,
Tuulet jos taukoo, pimeä estää,
Taikkapa taaskin usvia kestää.*

*Kareja koitomme eestämme poistaa,
Päivästä päivään vain tummenee tie;
Merkkejä kyllä mon' montakin loistaa,
Kareihin kuitenkin lainehet vie.*

*Myrsky tää tuunaa meidät jo kaataa,
Ellemme torjua paremmin vaaraa.*

*Erillään ollen on ihmiset heikot,
Purtemme pienet ja toivoton työ.
Kuokuista ulvoo ylt' ympäri peikot,
Lainehet murskaksi toivomme työ.
Mutta kun yhtehen yhdymme työhön
Luomme me valoa, onnea yöhön*

*Voimamme heikot on yhdessä valtaa
Lujasti liittoon jos liitymme me.
Yhtehen kekkoon kaikk' korsia kantaa.
Suuria silloin me saavutamme:
Laitamme laivan mahtavan, suuren —
Silloinpa kestämmme myrskyt ja tuulen.*

*Purtemme pienet ne viedä saa Ahti
Elomme laivan kun lähtevi tie,
Siinä on yhteisen voimamme mahti
Sillä ei kareihin lainehet vie. —
Maamme me saamme kiinteän rantaan
Sielläpä elomme onnekas alkaa.*

Vennu Kari

„JUMALALLINEN JOHDATUS“

ELI

KUINKA ESA HUTTUNEN SAI EUKKONSA TAKASIN
SYNNILLISESTÄ MAAILMASTA

KIRJ. KAAPRO JÄÄSKELÄINEN.

Vanhat tuttavani hyvin muistavat Esa Huttusen, jolla niitä lapsia oli niin jumalattomasti. Tarikkaa lukumäärää minä en enää muista, eikä taida tietää Esa itsekään. Sillä ne ovat jo maailmalla, vanhimmasta nuorimpaan.

On jo aikakin. Jochen siitä on toista kymmentä vuotta kun Huttusen asuivat Kolikkoin-mäellä Viipurissa, ja silloin ne jo kaikki liehuivat yhdistyksissä. Niissä oli jotakin: „armeijalaisista“ akkaen tulipunaisiin sosialisteihin saakka.

Epäilemättä ne olivat isältään perineet innostuksensa, kaikkiin uusiin aatteihin. Sillä Esa on aina

ollut aatteen mies ja ihanteellinen luonne kaikissa vaiheissa.

Kaisa, Esan emäntä, oli hyvin jäänyt koskemattomaksi kaikesta aatteesta. Kuorinut perunoita ja peseskellyt lasten riepuja koko kahdeksan neljättä vuotta kestäneen avioliittonsa ajan.

Mutta sitten se katkesi, se avioliitto.

Kohta tähän Uuteen Maailmaan tultua alkoivat vapauden hengittäret kuiskutella Kaisan korvaan. Ja sitte se kerran iski kuin salama Kaisan sydämeen se aate että hän oli erehtynyt mennessään Esan kanssa naimisiin. Mitä siitä oli ollut iloa koko hommasta? Semmoinen joukko lapsia! Ei, he eivät ikinä olleet sopineet yhteen, vaikka eihän tuota nyt oltu kehdatu riidelläkään, aikuiset ihmiset.

Heidän avioliittonsa ei ollut rakennettu ihanteelliselle pohjalle, vaan „eläinraukeudelle“.

Kaisa ymmärsi vielä kelpaavansa johonkin maailmassa. Kas, täällä on puntos vaimoväestä, täällä Lännellä. Tyttöjä ei uskalla aja'ellakaan muut kuin uhkarohkeimmat. Tavalliset miehet tyytyvät kun saavat likeltä nähdä edes vanhoja akkoja.

Niin Kaisa yhtyi „Sängyn Tasaajiin“ Vancouverissa. Ilmotti lehdissä, että nimensä, joka „jonkun aikaa“ oli ollut Kaisa Huttunen, on täst'edes taas entisellään: Katri Kaalinpää.

Hän oli neitinä jälleen, monesta aikaa, neitinä viety jäsenkirjaan, ja neidin nimellä sai kirjeitä veljiltä. Vähä se oudolta tuntui ensimmältä, mutta tottuihan siihen. Ollessaan sisarena kuudennella veljellä, oli hän yhtä hyvä neiti kun kaikki toisetkin.

Esa oli ylpeä hänestä.

„Se olisi jo kymmenennellä“, hän kehahteli, „mutta niitä ei ole siellä Tasajissa kuin kuusi. Se on arvossa sellainen muori täällä Amerikassa“.

Ja minun täytyi myöntää, että tarkkaan se kyllä näkyi nautittavan.

Olisihan se meilläkin joku sisar tarpeina mennyt täällä Majakalla. Muussa se ei niin tehnyt tinkaa kuin keittämisessä ja astiain pesussa. Ne työt eivät oikein tahtoneet sattua kumpasenkään vuorolle. Keit-topuuhaan sentään paremminkin tuli ryhdytyksi, siinä kun oli molemmilla oma muistuttajansa, mutta jos mitä lajia kerran ruvettiin keittämään, täytyi siinä pysyä viikkokausia, sillä astioita ei millään saatu puhtaaksi.

Minusta tuntui, että Esa aina salaisesti odotteli Kaisaa tulevaksi takasin ja kenties tarkoitti siihen asti lykätä kaikki pesutouhut. Minä puolestani — niin, minähän olin esimies, ja Esa vaan minun apulaiseni. Se oli eri aikaa kun paimenessa käytiin ja varastettuja nauriita paistettiin Jääsken saloilla. Kukapa sitä olisi arvannut silloin, että Kaapro Englannin kuninkaan rauhantuomarina istuttaa lainkuuliaisuutta Tyynenmeren rannikolle, ja canadalaisena majakkamestarina laiskottelee kesken ikkiään. Pitihän Esan vähä tietää huutia, kumminkin.

Mutta hänpä oli viime aikoina alkanut luulemaan itseänsä jonkunlaiseksi yli-ihmiseksi, niin apulainen kuin olikin.

Kaisa oli hänelle lähetellyt — ja sepä Esassa sitä toivoa idättikin hänen palaamisestaan — teosofista

kirjallisuutta, jota näköjään siellä Sängyn Tasaajissa ahkerasti viljeltiin. Kaisa oli, neitinäkin, siksi älykäs että piti takaportin auki, ei kokonaan vieraantunut Esastakaan. Eihän sitä näet tiedä, vieraassa maassa, jos hyvinkin sattuisi vielä tarvitsemaan.

Esa oli aina ollut kova lukemaan ja hyvä uskomaan. Ei siihen paljokaan tarvittu, ennenkuin hän ol. täysi teosoofi.

Ensin hän, noin vaan muina miehinään, veti naamansa hyvin totiseksi, kun minä milloin kirota täräytin oikein täydeltä terältä. Alkoi hienosesti moitiskelemaan koko Lännen „litanioita“. Ei ne kyllä kovin kauniilta kuulukaan, mutta häjyssä ilmassa ja paattikomannossa on paikkoja, joista minä en selviä muuten.

Sitte hän teki tenän metsästyksestä ja kalastuksesta. Ei sanonut saattavansa tappaan eläviä olentoja. Itsekuolleita minä taas en suostunut syömään. Mutta en päässyt pyydystelemäänkään muuta kuin aivan Majakan lähettyviltä. Reklementti kieltää.

Sellaista hiljaista sormikoukun vetoa se oli jonnekin aikaa, ennenkuin Esa oikein rehellisesti ja miehen tavalla ryhtyi minua käännättämään. Täydellä todella hän sen sitte teki.

Tuskin kerkesin mainita että tämä oli jo seitsemästoista usko mitä hän minulle oli tarjonnut aikojen kuluessa, — kun hänellä oli valmiina laaja esitelmä niitten kaikkien entisten puuttuvaisuuksista. Tämä vasta oli alkuperäinen ja täydellinen.

Eikä se ollut mikään „usko“, se oli „tietoa“. Kaikki minun vastaväitteeni kilpistyivät siihen että

Esa tunnossaan tiesi teosofien olevan oikeassa, aina ja joka paikassa. Heidän kirjansa sisälsivät vain sitä samaa mitä Esa itse oli kokeput sielullisen elämänsä alalla.

Sellaistahan se oli ollut niitten edellistenkin kuudentoista uskon aikana, vaikka Esa ei sitä oikein ottanut myöntääkseen. Ei ehkä muistanut niin tarkasti.

Minun sisäisiä kokemuksiani ne eivät ollenkaan vastanneet, ei ne entiset enemmän kuin tämäkään nykyinen. Huonoista teoistani minä olin aina saanut kärsiä ihan luonnollisella tavalla ja riittävästi, ilman mitään yliaistillista johtoa tai keinotekoisesti pitkitettyä henkielämää. Kaikki jumalat ja perkeleet, joista olin kuullut tai lukenut, eivät koskaan olleet kyenneet minun pikkusormeani oikasemaan.

Näyttääkseni Esalle, kuinka luotettavan vastineen kirjoista saapi omille kokemuksilleen, minulla oli tapana ottaa käsille Wistrandin Kotilääkäri. Sitä Esa aina säikähti. Sillä katsottiinpa siitä mitä tautia tahansa, niin heti hän tunsi juuri sellaisia oireita itsessään kuin kirjassakin oli, vaikka oli terve mies ja tiesi sen asian vanhastaan.

Minä en milloinkaan, en unessa enkä valveilla, nähnyt taikka kuullut mitään, jota en olisi voinut selittää aivan yksinkertaisesti ja luonnollisesti. Esalla taas alituisen oli ihmeellisiä unia ja näkyjä. Mutta hänen kirjoissaan niitä vasta oli eri tavalla jos jonkinlaisia ilmestyksiä.

Kovin ne minusta vaan turhaan menettivät aikaansa nuo henget, kun aina ilmestyivät semmoisille henkilöille jotka jo uskoivat ilmanikin, mutta eivätpä

vahingossakaan tulleet sellaista miestä vastaan kuin esim. minua, joka en heitä ennestään uskonut.

„Niinkö sinä sitte rohkenet väittää, etteivät nuo henkilöt ole nähneet mitä he sanovat nähneensä?“
kysyi Esa kerrankin väitellessämme.

„En minä sitä väitä. He kyllä ovat voineet nähdä“.

„No, mitä sitte?“

„Sitä vaan että niitä ei ole“.

„Vaikkako he ovat nähneet?“

„Niin, vaikka he luulevat nähneensä“.

„Sinä kieräilet ja viisacetelet“.

„Enpä juuri. — Muistatkos Esa niitä aikoja kun me ennen Vanhassa Maassa ryypiskeltiin?“

„Muistan kyllä, ja häpeän niitä. Miten lie sinun laitasi?“?

„Eipähän ole kummakaan. Olen niistä saanut sen verran selkääni että olen vallan tyytyväinen“.

„Mitä niistä sitte muistuttele?“?

„Sitä vaan, että sinä jolloinkin näit pikku-äijiä“.

„Se tuli eyömättömyydestä“.

„Niin saattoi tulla. Mutta minä en nähnyt mitään“.

„Sinä kestit enemmän“.

„Nyt on kysymys: oliko niitä äijiä?“?

Siitä Esa suuttui. Sanoi minun halpamaisesti menevän mieskohtaisunkiin, kun piti asiasta keskustella.

Sitte ei puhuttu koko teosofiasta pitkään aikaan. Ei ennenkuin kevätpuoleen eräänä tyynenä iltana

Esa juoksee ylös valotorniin, kalpeana ja hengästyksissään.

„Tule nyt kuuntelemaan, eikö ole aaveita“.

Esa potonen oli niin kauhuissaan, että töin tuskin sai sen sanotuksi.

Minäkin olin ollut kuulevinani jotain oudompaa, josta kuitenkaan en sen enempää välittänyt. Täällä tottuu johonkin. Myrskyt ulvovat niin monella nuotilla ja kuohut särkyvät matalikseen niin vaihtelevilla sävelillä, että sietää kahdesti kuunnella ennenkuin sen uskoo todeksi. Tyynellä ilmalla on taas omat kummalliset äänensä: valasten ja merileijonain rajut henkäykset sekä kiihkien, lokkien ja muitten merilintujen hurjat kiljahdukset.

Mutta tämä ääni ei ollut mikään niistä.

Aukasin tornista kiertosillalle johtavan luukun ja menin ulos kuuntelemaan. Esa tuli myös. Hetken perästä se taas kuului, nyt paljoa selvemmin kuin ennen.

„Uskotkos nyt?“ kysyi Esa voiton varmana, vaikka nähtävästi peloissaan. „Sinun täytyy tunnustaa, että se oli jotakin“.

„Oli se. Hirveä mölinä“.

Se kuului Vancouverin saaren puolelta, jossa tiesin olevan susia, karhuja ja panttereita. Mutta tämä ei ollut minkään niitten ääntä.

Taas se kuului.

„Se on ihan kuin ihmis-ääntä“, tunnusteli Esa.

„Sitä se onkin. Ja jos en pahasti erehdy, oli se ukko Pilimein huuto“.

„Onkohan ukko kuollut“? arveli Esa hyvin sala-peräisen näköisenä.

„Varmasti ei. Täytyy olla terveet keuhkot, että huuto kuuluu kahden mailin päähän semmoisella voimalla“.

Asusti sillä rannikolla myös muutamia indiaaneja, jotka jolloinkin tapasivat hihkasta hyvästä mielestä. Mutta lasten väkinää se oli tähän verraten.

Jos olisi ollut täysi pimeä, olisin katsonut velvollisuudekseni panna pelastusveneen vesille ja lähteä hätään. Niin hirveä oli huuto. Mutta nyt saatoin varmasti nähdä, että ainakaan merellä ei ollut mitään vaaraa, sillä minkäänlaista alusta ei ollut näkyvissä, ei suurta eikä pientä.

Muutamia kertoja huuto vielä kuului, sitte lakasi.

Minä en voinut käsittää mikä ukolle oli tullut, kun noin rumasti karjahteli. Esa puolestaan teki parhaansa sekottaakseen sekä minun järkkeäni että omaansa, keksimällä mitä luonnottomimpia selityksiä. Pilimein huudoksi hän sitä ei myöntänyt ollenkaan. Vancouverin saaren länsirannalla oli äskettäin joutunut iso laiva haaksiriekoon ja siinä hukkunut toista sataa ihmistä. Niitten henget siellä nyt muka kummittelivat avunhuudoillaan. Olihan niitä semmoisia juttuja kirjoissa vaikka kuinka pitkältä.

Mutta mitäs kirjoista. Minä olin tullut näkemään ettei saanut luottaa vedennousu-tauluihinkaan ilman itse koettelematta.

Pilimein äänen minä kyllä tunsin. Ei se minusta kuulunut hätähuudolta, mutta kuitenkin se kiusasi

minua. Ukko oli vanhastaan huonoissa väleissä indiaanein kanssa. Ei voinut kärsiä niitä. Monasti hän oli kertoellut muinaisista otteluistaan punanahkojen kanssa, niinä aikoina kun heitä oli vain kolme valkosta miestä satojen mailien alalla tällä rannikolla. Heistä kyllä, sivumennen, oli tullut nykyisten puoliveristen sukujen alkuperäiset kanta-isät, mutta asioidessaan indiaanien kanssa ei ukko vielääkään, vaikka jo oli yli yhdeksänkymmenen, koskaan turvannut muuhun kuin kirveeseen tai vanhanaikaseen luodikkoonsa.

Hän oli lähin naapurimme, kaikin puolin kelpo mies, vilpittömän suora ja avulias. Mutta indiaanien lisäksi oli hän viime aikoina joutunut sotakannalle myös Sointulan suomalaisia vastaan, siitä syystä että nämä olivat aina häntä pettäneet, ei ihmeeksikään pitäneet sanaansa, kuinakaan pienessä asiassa. Harvinaista se „suomalainen rehellisyys“ on Suomessa, mutta täällä Lännellä siitä ei löydä jälkeäkään.

Pilimei oli englantilainen, William eli Billy May, josta suomalaiset olivat muodostaneet „Pilimein“. Yhdessä vanhan Dunsmuirin kanssa he olivat löytäneet ne mainiot kivihiilipaikat, joista Dunsmuirin suku on keinotellut miljoonansa, niin että perilliset nyt ovat Brittiläis-Columbian kaikkein ensimmäiset rikkandessa ja tietysti myös poliittisessa mahtavuudessa. Mutta Pilimei ei näy paljo perustaneen suurista omaisuuksista eikä vaikutusvallasta. Hän otti asukas-ölkendella maan siltä alueelta missä nyt on Vancouverin kaupunki. Nyt siellä maa on „sinivärin hinnassa“, mutta ukko kiitti kun pääsi siitä kunnolla eroon, sillä häntä ei miellyttäneet koko kaupunki-

hankkeet. Pakeni tänne asumattomaan erämaahan ja eleli nyt karjan kasvattajana tässä Majakan vastapäätä, salmen toisella rannalla.

Ukko Pilimeitä olin aina pitänyt suuressa kunniaissa. Häneltä sai, jos tahtoi, aivan ilmaiseksi paljo sellaista elämän viisautta, jota ei millään rahalla voinut saada mistään kirjoista.

Venäläis-japanilaisesta sodasta esim. ei kukaan ennakolta osannut oikeaan, paitsi Pilimei. Kaiken maailman viisaat valtiomiehet ja sanomalehdet yhdestä suusta vakuuttivat että kyllähän Venäjä lopuksi voittaa — siitä ei ole epäilemistä — vaikka Japanilla saattaa alussa olla vähin menestystä, kun toinen ei arvannut olla varuillaan. Mutta ukko kun kuuli sodan syttyneen, mietti hetken ja sanoi päättävästi:

„Japani voittaa. Ryssä on suurikasvuinen, japsi on pieni mies: japsin on puolta helpompi ampua ryssä kuin ryssän japsia. Japsi varmasti voittaa“.

Jos sodan aikana satuin jollekin kertomaan tästä ukon ennustuksesta, niin naurahtivat moiselle „metstäjän päätelmälle“. Nyt, vuosia jälkeen sodan, siitä kirjoitetuissa historioissa olen huomannut samaa seikkaa käsiteltävän kaikella tieteellisellä perin pohjaisuudella, oikein murtolukujen kanssa. Konstikos nyt on räknäillä, kun ovat nähneet sodan päätöksen.

Ajattelinpa tuota huutoa millä kannalta hyvänsä oli asia minusta sen arvoinen että päätin aamulla mennä katsomaan, kuinka on naapurin laita. En ollut käynyt moneen viikkoon. Jos ei siellä näkyisi olevan mitään hätää, saisinhan ostaa ukolta jonkun mulikan tai lampaan, ruokavarojemme vahvistukseksi.

Kun aamu väkeni, minä ylensin Esan viransijaisekseni majakalle ja läksin.

Mitäs, kunnossahan siellä Pitimeillä oli kaikki paikat -- eli toisin sanoen, samassa huutavassa rappio-tilassa missä ne olivat olleet viimeisen neljännesvuosisadan. Jos mistä tuli puhe, pellostä, laitumista, rakennuksista, aidoista, veneistä tai muista talon kaluista, niin „viiteenkolmatta vuoteen“ ei ukko ollut koskenut mihinkään.

„Välttää se minun ajakseni“, oli hänellä tapana sanoa. Minä alan tulla vanhaksi jo, ja minulla on kyllä mitä tarvitsen“.

Olikin hänellä mahtava karja ja iso joukko lampaita. Lehmiään hän ei lypsänyt, „koska se vasikoilta kävi paljoo paremmin, ja niitä kumminkin oli juotettava“. Lampaat, kun niitä ei koskaan keritty, olivat sellaisia villakuontaloita että tuskin pääsivät liikkumaan. Niitä silloin tällöin joku kuoli, kun oli sattunut jäämään selälleen. Mutta hänenpä lampaansa eivät olleet pahoja hyppimään aidoista.

Minun tullessani oli ukko juuri nostanut pystyyn uuden, joka oli synnyttänyt kaksoset. Kun hän siinä asteli karitsa kummassakin kainalossa ja emälammassajälässä, niin enemmän hän oli vanhojen Israelin patriarkkain näköinen kuin mitkään Doren piplian kuvat. Pitkä, takkuinen parta ja tuikka olivat olleet aivan valkoiset, jos pohjaväri olisi ollut näkyvissä. Mutta viidenkolmatta vuoden pölyjä olivat sateet pystyneet huuhtomaan ainoastaan pinnalta. Poskipäät kuulsivat terveen punertavilta, ja käyrä nenä oli niin uljas että harvoin näkee nuoremmillakaan. Piplial-

lista vaikutusta lisäsi vielä ukon pitkä kauhtana, johon ei — puhdistamistarkoituksissa — myöskään liene koskettu neljännes-vuosisataan.

Muuten ei Pilimei ollut vähääkään piplian miehiä. Minut nähtyään hän tapansa mukaan heti alkoi kirolloilla sosialisteja.

Koetin mielessäni arvata, että millähän sointulaiset taas ovat ukon suuttaneet. Sillä aina ennen, kun hän oli puhunut sosialisteista, oli hän tarkoittanut sointulaisia.

„Tiedätkö sinä“, hän äkkiä kysyi kesken puheen, „mitä sosialistit tahtovat?“

„Pitäisi minun tietää. Olenhan minä sosialisti itsekin.“

„Et sinä oikein tiedä. Kas, ne tahtovat kaikki mitä minulla on. Mutta minun ei saa tahtoa mitään mitä heillä on.“

„Ei sosialistit sellaista tahdo.“

„Kyllä minä tiedän. Tällä rannikolla ei ole sosialisteja muita kuin indiaanit, sudet ja suomalaiset, ja niillä on kaikilla ollut sama ohjelma. Eilen illalla veivät minulta kaksi lammasta.“

„Ketkä veivät?“

„Sosialistit, senkin“ . . . (seurasi mehevä pätkä **Lännen** litaniaa).

Selville tuli, että syylliset tällä kertaa olivat sudet. Eihän toki sellaisesta tarvinnut pelätä muita naapureita. Ukko oli pahalla päällä siitä, ettei ollut saanut petoja ammutuksi, hämärän takia. Lopuksi oli ne karkottanut huudollaan.

Sitä se siis oli ollut — susien peljättämistä — se huuto joka kuului majakalle asti.

Saadakseni ukon paremmalle tuulelle, kerroin hänelle sen uutisen, että James Dunsmuir — hänen entisen toverinsa veljenpoika — oli nimitetty Brittiläis-Columbian kuvernööriksi. Ukko oikein säpsähti.

„Niinkö! Vai kuvernööriksi! Jim raiska, monastihan minä sitä pidin polvellani. Kerran minä kävin Victoriassa heidän luonaan, kun usein olivat kutsuneet. Olethan sinä nähnyt heidän loistavan linnansa? — Jim oli silloin ministerinä. Puhui minulle maan asioista sillä tavalla kuin minäkin tiesin niitten olevan. Mutta kun kävin Eduskunnan istunnossa, kuulin hänen puhuvan aivan toista. Kysyin miksi hän siellä valehteli. Hän selitti että poliitikassa aina täytyy vähän laskea luokuria. Jim raiska! Minä tässä olen vanha ja köyhä, mutta tohdin minä, Jumal' auta, sanoa suoraan mitä ajattelen.“

Surkean näköinen oli ukon hökkeli ulkoa, mutta vielä kahta kauheampi sisältä. Sellaista sekamelskaa en missään muualla ole nähnyt ihmisasunnossa, vaikka olenhan minä niissä käynyt jonkunlaisissa. Hyviin merisaappaisiini luottaen uskalsin kuitenkin astua sisälle. Mitähän ne sanoisivat kaikki terveyslautakunnat ja basilli-teoriain kirjottelijat, jos näkisivät ukko Pilimein, kohta satavuotiaan, terveenä kuin pukki, tässä pesässään!

Koettaessaan raivata minulle paikkaa istuttavaksi, ukko sivumennen mainitsi, että hänen „vaimo-ihmisensä“ taas oli karannut Alert Bayhin. Indiaaneilla oli heimotanssien aika, ja niihin se vanha luus-

ka tietysti oli mennyt, vaikka äijä oli ankarasti kiel-
tänyt. Uhannut ampua, jos vielä kerran menee.

„Nyt se ei uskalla tulla takaisin, ja minä olen
peijäkkaan pulassa. On ikävä olla ihan yksin. Mis-
tä minä saisin sellaisen vakavan vaimoihmisen, joka
pysyisi kotona!“

„Voisihan ilmoittaa sanomalehdissä“.

„Tosiaan!“ riemastui ukko. „Sitäpä en ole tul-
lut ajatelleeksi. Kirjota heti.“

Niin siinä laadittiin Vancouverin lehteen panta-
vaksi ilmoitus, että vakaantuneessa ijässä oleva kar-
jankasvattaja tarjoaa emännöitsijän paikkaa, „tahi
jos niiksi tulee niin enempääkin“, vanhemman puo-
liselle naisihmiselle, olkoon mitä kansallisuutta tai
rotua hyvänsä, paitsi ei umpi musta.

Koko asia, siitä johtuvine kirjevaihtoineen, jäi
minun huolekseni, meillä kun sentään pidettiin jon-
kunlaista postiyhteyttä muun maailman kanssa.

Esalle en virkkanut tästä asiasta mitään, sillä
minulle juolahti kotiin tullessani mieleen toinen juo-
ni, jota en tahtonut Esalle ilmasta ennen aikaansa.

Minä en lähettänytkään ilmoitusta lehtiin, vaan
kirjotin asiasta Sängyn Tasaajain sihteerille. Huo-
mautin että nyt jos ovat terävissään, voivat sievästi
saada haltuunsa kuuluisan Pilimein paikan kaikkine
karjoineen. Tarvitsee vain jonkun siskon vähäksi
aikaa uhrautua „aatteelle“. Kauankos se ukko enää,
minkään luonnonlain mukaan, on maallisen omaisuu-
den tarpeessa.

Otin asian kansallisuuden kannalta. Vaikka Tä-
saajat hyvin tiesivät, että minä en hyväksynyt hei-

dän meininkejensä edes puoliväliin, harrastin kuitenkin suomalaisen asutuksen levittämistä tälle seudulle.

Mutta olin minä laskuissani ottanut lukuun muitakin mahdollisuuksia.

Jos mikä asia kerran lähtee alulle oikeasta päästä, niin se onnistuu. Niin alkoi tämäkin luistaa kuin rasvattu. Tasaajat tarttuivat syöttiin arvelematta. Ja kukapas sieltä muu olisi lähetetty tarjolle kuin Katri sisäko, neiti Katri Kaalinpää. Arvasin hyvin ettei heillä ollut toista niin sopivaa.

Oli määrätty millä laivalla Kaisan piti saapua Alert Bayhin. Kun se alkoi olla odotettavissa, lähetin Esan viemään Pilimeille kirjettä, että nyt olisi mentävä morsianta noutamaan Alert Baystä.

Ukko tuli Esan mukana Majakalle. Oli touhua täynnä.

„Mitä väriä se on!“ kysyi hän jo ennenkuin paatti oli kunnolleen päässyt rantaan.

„Valkoinen, tietysti.“

„Mainiota! Annan sulle parhaan elukan karjastani; saat itse valita.“

Ukolla oli uudempi, sinertävä kauhtana, jota en ollut hänellä ennen nähnyt. Kun hän huomasi minun sitä tarkastelevan, hän mielissään kertoi, kuinka koko karja oli häntä oudoksuen paennut. Eivät tunteneet entiseltä näöltä.

„Vasikasta asti aina nähneet minut siinä keltaisessa viitassani.“

Siinähän minäkin olin ukon tullut tuntemaan,

mutta keltaiseksi en sitä olisi arvannut sanoa, jos joku olisi sen väriä kysynyt.

Vielä huomasin että ukko oli yrittänyt ajella partaansakin. Mutta yritykseen se oli jäänyt.

„Ei ollut mulla terävää asetta mitään,“ hän selitti.

„Tuo ei kuitenkaan kelpaa“, päätin minä. „Menään sisälle ajelemaan parta, ja leikataan myös hiukset.“

„Miksi huoneeseen?“ vastusti Pilimei. „Tehdään se tässä rannalla, vedennousu-alalla“.

Samahan tuo minulle oli. Ehkä ukolla siihen oli omat, tietyt syynsä.

Kävin hakemassa sakset ja partaveitsen, mutta itse työn siirsin Esalle. Minusta se sopi niin oivallisesti tähän asiaan, että Esa omakätisesti laitteli kuntoon uutta sulhasta Käisalleen. Vaikka cihän Esa polonen tiennyt mistään.

He olivat juuri alkaneet toimituksen, kun huomasin soutuveneeseen olevan tulossa Alert Baystä päin. Nousin torniin ja katsoin sitä kiikarilla. Siinä oli kaksi naista, toinen varmasti intiaani — ne ruumensäkit kyllä tuntee mailien päähän — mutta toinen ei oikein näyttänyt indiaanilta.

Jokohan nyt peeveli minulta sekoittaa hyvän pelin, ajattelin. Minulla oli ollut aikomus lähettää Esa ihan valtion paatilla viemään Pilimeitä Alert Bayhin laivaa vastaan, ja olin jo edeltäpäin nauttinut siitä kuinka ne ällistyisivät kaikki kolme: Kaisa, Esa ja Pilimei. Olin itsekin utelias näkemään millä tavoin he tuosta selviytyisivät.

Nyt välähti mieleeni että laiva mahdollisesti on saapunut aikasemmin kuin oli odotettu, ja Kaisa, kun ei Alert Bayssä tavannut ketään vastaanottajaa, oli omin päinsä ryhtynyt tiedustelemaan venekyytiä Pilimeille. Indiaanien keskuudessa kaikki uutiset leviävät salaman nopeudella. Niinpä se ei ole voinut olla tulematta senkin Pilimeiltä karanneen naisen tietoon. Valkoisen väimön tulosta tämä saattoi aavistaa että tällä kertaa taitaakin ukolla olla eri kujeet nahassa, ja -- pelastaakseen mitä vielä oli pelastettavissa — oli itse lähtenyt kuljettamaan nutta emäntää perille.

Vene piti epäilyttävän lähellä salmen toista rannaa, joten se ei näyttänyt tavalliselta ohikulkijalta. Hetki vielä, ja aivan oikein, Pilimein jokisuuhun se kääntyi.

Esa oli saanut ukon mielestään jotenkin valmiiksi, kun minä toin tiedon tästä. Selvä oli että Pilimein ainakin varmuuden vuoksi, täytyi poiketa kotonaan ennen Alert Bayhin menoa.

Mutta nyt en pannut Esaa hänelle kyytimieheksi Siellä olisi saattanut tulla huonoa jälkeä. Menin itse.

Naisia ei näkynyt rannassa, sinne päästyämme. Olivat kai rävenneet taloksi.

Jätin ukon puuhailemaan Kaisan matkatarvotteita pois siitä vengestä, millä he olivat tulleet, ja riensin asunnolle. Kaisa istui itkien portailla. Mahdoton hänen oli tuntea minua nykyisen partani takia; ei oltu tavattu sitte kuin Viipurissa. Tervehdin vielä — pahuuttani — Englannin kielellä. Kaisa koetti samalla kielellä sommitella kysymystä:

„Onko minulla ilo tavata Mr. Billy May?“

„Älähän nyt nuolase ennenkuin tipahtaa!“ vastasin selvällä Jääsken suomella.

Kaisa katsoi kummissaan. Kun hän ei näyttänyt saavan sanaa suustaan, täytyi minun jatkaa:

„Niinpä niin. Ukko tulee tuossa paikassa. — Oletko katsonut rukin sijan?“

Silloin Kaisa sai takasin puhekykynsä.

„Minkä sija tässä on? Sanonko minä? Tuolaisesta pahnasta ei saa selvää muuten kuin polttamalla koko töskän. Minä en jää tähän sikolättiin, en! Laittakoot muita fröökinöitään sieltä. Mikä minä olen heidän kauppatavaransa? Ei!“

Samassa tuli ukko Pilimei rannasta, ja indiaanimuijan leveä naama näkyi oven suussa.

Molemmista sai Kaisa uutta yltyä. Alkoi varsin „tulla riemuun“, hihhulien sanoen. Jos ukko olisi ymmärtänyt kielen, olisi kai hänkin innostunut sota-tuulelle. Mutta nyt Kaisan raju liikunta ja vihlova ääni vain näyttivät karkottavan hänen mielestään ne uuden perheonnen unelmat, joita hänellä oli ollut. Indiaanivaimon tynesti hymyilevä muoto häämötti kuin kaikkein rauhallisin täysi kuu myrskypilven takaa.

He vaihtoivat keskenään joitakuita lauseita indiaankielellä, jota minä en ymmärtänyt.

„Sinä olet rauhantuomari“, sanoi Pilimei vihdoin, minuun kääntyen. „Saat ratkaista. Minä pidän sanani, jos tämä rouva niin tahtoo. Ammun tuon indiaani-akan, ja nain hänet. Minä en ole sosialisti, että perääntyisin puheestani. Mutta jos hän

tyytyy menemään takasin, niin minä maksan hänen kyytinsä ja ajanhukan. Nyt minä taas kyllä tulen toimeen, kun vaimoihumiseni on palannut.“

Asia sovittiin niin että ukko jäi entisille eukoilleen.

Kaisan minä otin mukaani Majakalle, „koska“, sanoin, „epäilin häntä toisen miehen vaimoksi“.

„Varjelkoon!“ Siunasi Pilime kauhistuksissaan „Sitte minä vaan en tahdo häntä. Minä en ole sosialisti. En halua toisen omaa.“

Lähtiessämme Kaisan kanssa ukko minua vielä muistutti siitä lupaamastaan elukasta. Hän oli kumminkin saanut emännän takoonsa minun toimestani.

„Tule vaan hakemaan milloin tahansa. Minä pysyn sanassani aina. En ole sosialisti.“

„Kiitoksia!“ hunsin vastaan. „Minä taas en ole kapitalisti, joka tahtoisin mitään ilmaiseksi.“

Kun Esa sai nähdä Kaisan, hän heti päätti, ettei se ollut hänen tähtensä tänne Majakalle lähetetty, vaan *minun*. Vihdoinkin oli tullut se päivä, hän juhlaallisesti vakuutti, jolloin Kaapro Jääskeläisen täytyi uskoa jumalalliseen johdantukseen.

Ja koetinhan minä uskoa.

Mutta Esa näytti kuitenkin aikovan pyrkiä osille tuosta lähetyksestä. Ennen iltaa hänellä jo oli sänkynsä levitettyinä kahden maattavaksi. Olin saada kirveellä pähäni, kun siinä hänen nekkaroidessaan satuin jotain mainitsemaan „eläinrakkaudesta“.

KAPITALISTI TAIVAANPORTILLA

P. PIETARI: En päästä teitä sisälle, sillä eihän teillä ole pyhimyskehystä.

KAPITALISTI (hätääntyneenä): Mutta, — voisittehan luovuttaa omannne — minulla on vielä jälellä rehellisesti ansaitsemiani voittoosinkoja.

MIETELMIÄ

*Miksi kuolon kellot kaikuu,
Itkee immet ihanat?
Miksi tuskan äänet raikuu,
Taittuu laimet vihannat?*

*Miksi luodaan hautuumaita,
Miksi saa ne täytchen?
Isän, äidin armahaita,
Vorsianten, sulhojen?*

*Miksi vankilassa riutuu
Aatteen veikko uljahiin?
Miksi sisko hento hiutuu
Kesken kevät ruusuihin?*

*Miksi murhan enkel' kulkee
Idät, lännät, etelät?*

*Miksi se sylhinsä sulkee
Kaikki suuret, ylevät?*

*Miksi aatteen kulta pyhä
Aineen lokaan tallataan?
Miksi vääryys, sorto, yhä
Ilkkuin kerskuu vallassaan?*

*Miksi kallein hengen vilja
Kuihtuu päiviin polttaviin?
Miksi ihanteiden lilja
Kuolee piikkipensaisiin?*

*Kuinka kauan orjain verta
Siinäin käärmeet syödä saa?
— Tulla täytyy päivä kerta
Jolloin meill' on Kaanaan maa!*

*Kaikukaa siis kuolon kellot
Yli merten, yli maan!
Kastain hurmehella pellot
Oraan uuden nostantaan.*

*Kain kuolon sävel tumma,
Nosta orjat, raatajat!
Siin' on kansan voiman summa,
Jot' ei polje kaatajat!*

*Armomuru, lahjapala
— Koirille ne heitettiin —*

*Vapaan hengen pyhä vala
Sankarit saa seppeliin!*

*Tie on käynyt onneen, voittoon
Läpi tuskain, kyynelten —
Valon päivän aamukoittoon
Häipyy soinnut kellojen — —*

*Itkun, tuskan, veriyöslä
Uusi aamu valkenee.
Sorrettujen sankar' työstä
Runottaret laulelee.*

*Silloin taantuu tuskan äänet
Vaihtuin nuteen vuorohon:
Kansat suuret, kansat pienet
Yhtyy samaan kuorohon!*

VEIKKOLAN SIUKKU.

10—9—06.

W. LIEBKNECHT

HÄMÄHÄKIT JA KÄRPÄSET

KIRJ. W. LIEBKNECHT

Kätkkihan tuntevat karvaisen hyönteisen pyöreine vatsoineen ja tahmeine ruumiineen. Pimeään nurkkaan, mahdollisimman etäälle päivän valosta rakentaa se rosvopesänsä. Siihen joutuukin varomaton kärpänen raukka. Ruma hirviö pyöreine lasisine silmineen, pitkine, eteenpäin koukistuneine jalkoineen on juuri luotu ottamaan kiinni ja kuristamaan uhrinsa. Tämä hirviö on hämähäkki. Katsokaa, miten välinpitämättömänä ja liikkumattomana se istuu nurkassaan vaanien häncn valtaansa joutuvaa saalista. Millä pirumaisella taitavuudella se kutoo kuolettavan verkkonsa, jonka täytyy ottaa kiinni ja kietontua kärpäsen ympäri. Ihottava eläin käyttää paljon aikaa tehdäksensä verkkonsa täydelliseksi kaikkien taitteen sääntöjen mukaan. Ensinnäkin tekee se yhden langan, sitten toisen j. n. e. Sitten vetää se poikkilangat, sitoo ne uusilla. Kaikki nuo on siksi, ettei hänen uhrinsa hurjimmatkaan ponnistukset voisi

repäistä verkkoa. Viimein verkko on valmis, pyydys on asetettu, on melkein mahdoton välttää sitä. Hämähäkki palaa koloonsa ja odottaa, kunnes arka, kevytmielinen, nälän ajama kärpänen tulee hakemaan ravintoa. Ei hänen tarvitse kauvan odottaa. Pian lentää kärpänen. Onneton etsii kaikkialta ruokaa ja äkkiä sattuu valmistettuun verkkoon ja takertuu siihen. Sen kohtalo on määrätty. Hämähäkki huomaa saaliinsa ja jättää salaisen paikkansa. Verenhimoisine karvoineen ja levitetyin kypälin lähestyy se hitaasti saalistaan. Ei huoli kiirehtiä. Inhottava eläin tietää hyvin, että onneton uhri kerran jouduttuaan verkkoon ei pääse häneltä. Hän yhä lähenee seivästäen silmänsä siihen. Kärpänen kauhistuu ja vapisee. Se näkee uhkaavan vaaran, tahtoo vapautua ja uupuu turhista ponnistuksista, sillä verkon langat ja solmut kääriytyvät yhä lujemmin karpäsen ympäri ja hämähäkki yhä lähenee. Uupuneena ja voimattomana se on vihollisensa vallassa. Silloin ilkeä hirviö ojentaa lujat kypälänsä ja kuristaa sen. Hän alkaa imeä heikon uhrinsa vapisevaa ruumista. Tyydyttyään ajaksi verenjanonsa jättää hän sen puolikuollena. Sitten palaa ja taas imee. Ja tämä kidutus kestää kauvan, usein hyvinkin kauvan, niin kauvan kuin on pisarakaan verta onnettomassa karpäsessä. Ahne verenimijä elää sen elämästä, nielee sen voimat, juo sen veren, eikä laske sitä jos voi vielä puristaa edes pisaran elämän voimaa ruumiista. Viimein karpäsen kuolee ja kuin kelvoton oljenpätkä heitetään ulos. Tuulen hengähdys sieppaa sen ja kaikki on lopussa. Kylläinen ja tyydytetty hämmä-

häkki palaa koloonsa. Hän on tyytyväinen itseensä ja koko maailmaan ja ajattelee, että nykyäänä vielä voivat toimeliaat ihmiset elää.

•

Kärpäsiä, joita imetään ja tapetaan, hävitetään ja joitten verestä tullaan ravituiksi, olette te, kaupunki- ja kyläköyhälistö! Sinä orjuutettu kansa, te henkiset työntekijät, te tehdastyömiehet, te vapisevat, nuoret tytöt, ja heikot, sorretut naiset, kaikki te, jotka ette uskalla vaatia oikeuksianne. Te, sotalaitoksen onnettomat uhrit! Sanalla sanottuna kaikki te, osattomat, ryöstetyt, jotka heitetään ulos, niin pian kuin ei ole enää mahdollisuutta imeä verta suonistanne. Te, kotimaanne elävä, tuottava voima, sydän ja järki! Teidän osaksi on vain määrätty nurisematta ja hiljaa kuolla jossain kurjassa, likaisessa kopissa palkkioksi siitä, että te, ja te yksin olette tehneet mahtaviksi, syöttäneet herranne ja sortajanne — inhottavia hämähäkkejä — verellänne, hiellänne, työllänne, tunneillänne sekä elämällänne.

Hämähäkkejä ovat kopeat, rikkaat, herrat, ryöstäjät, aateliset, kapitalistit, korkein papisto, viettelijät, kaikenlaatuiset laiskurit! Hämähäkkejä on mielivalta, jonka alla huokaamme, lait, jotka meitä painavat, tyrannit, jotka meitä orjuuttavat! Kaikki ne, jotka elävät kausan kustannuksella, jotka polkevat meidät jalkoihinsa, jotka pilkallisesti nauravat meidän kärsimyksillemme ja hyödyttömille ponnistuksillemme.

Kärpänen on köyhä työmies, jonka täytyy alistua kaikkiin julmiin lakiin, jotka kapitalismin päähän johtuu säätää, täytyy alistua, sillä onnettomalla ei ole varoja olemassa oloa varten.

Hämähäkki on suuri tehtailija, joka ansaitsee j k. työmiehestään päivässä 5—6 mk. ja joka rohkenee ikäänkuin armosta antaa hänelle nälkäpalkaksi 87 p., 1 mk. 10 p. 12 tuntisesta raskaasta työstä.

Kärpänen on ruumiillisen työntekijä, joka uhraa elämänsä kaivosten tukehuttavassa ilmastossa, tuotukseen maasta aarteet, jotka ovat häneltä kielletty käyttämästä.

Hämähäkki on osakas, joka ei tyydy korottamaan kaksin ja kolminkertaisesti osakkeensa, vaan joka on aina valmis sieppaamaan niin suuren voiton kuin suinkin ja jonka hän hävyttömästi ryöstää työhön uupuneilta työmiehiltä. Kun nämä rohkenevat vaatia pientä palkankorotusta, kutsuu hän sotajoukon hajottamaan kuulilla kapinoivia.

Kärpänen on alaikäinen, joka aikaisimmasta lapsuudestaan on määrätty tehtaan, verstaan, kodin raskaaseen työhön estääkseen perhettä nälkäkuolemasta.

Hämähäkkejä eivät ole ne onnettomat vanhemmat, jotka puutteen takia uhraavat lapsensa, vaan ne ovat nykyajan elämän ehdot, jotka muuttavat työmiehen tueksi luonnollisen tunteen loukkaamisen, oman perheen hävittämisen.

Kärpänen on yksinkertainen kansan lapsi, joka tahtoo rehellisesti ansaita leipänsä, mutta usein on pakotettu työnsaamista varten tyydyttämään tehtailijain himoja. Käyttäen hyväkseen onnettoman tuka-

laa asemaa, tämä heittiö ajaa hänet ulos, usein raskaana, välttääkseen häpeää . . .

Hämähäkki on nuori keikailija rikkaasta perheestä, joka nauraen viettelee viattomia tyttöjä ja saattaa heidät paheeseen, joka pitää kunniansaan häväistä niin monta noista kuin voi.

Kärpänen olet sinä rauhallinen kyntäjä, sinä viljelet otsasi hiessä rikkaitten maita, kylvät viljan jota et saa korjata, kasvatat hedelmiä, joita ahne tilanhaltija ryöstää.

Hämähäkkejä ovat suuret maatilanomistajat, jotka pakottavat vuokraajiaan — arkoja renkejä ja päiväläisiä — tekemään työtä uuvuksiin asti, korottaen joka vuosi vuokramaksun ja alentaen palkan yli oimaisesta työstä, viettääkseen itse työtöntä, komeaa elämää ja kerskataakseen siitä.

Sanalla sanoen kärpäsiä ovat kaikki sorretut, loukatut, köyhät, orjuutetut!

Hämähäkkejä on mielivalta, hävytön ryöstö despotismi, missä muodossa se ilmenisikin!

Kärpäsiä olemme kaikki köyhät, alhaiset ihmiset, jotka lapsista asti olemme tottuneet vapisemaan kirkkoalttarin edessä, painamaan nöyrästi päämme alas papin edessä, uskomaan heidän valheitaan ja pelkäämään heidän uhkauksiaan helvetin tuskista, olette te, jotka mustain veljien huviksi taistelette eri uskolaisien kanssa.

Hämähäkkejä ovat papit ja munkit, jotka pimitävät järjen ja myrkyttävät uskovaisten ihmisten sielut, jotka uskonnon nimessä saarnaavat orjamaista nöyryyttä maailman mahtavia kohtaan, jotka kiroo-

vat köyhäin työntekijän jokaista pyrkimystä parantamaan tilaansa taistelussa työkansan verenimijöitä vastaan.

Ennen hämähäkit ovat heittäneet verkkojaan maatiloiltaan, nyt he valitsevat sitä varten teollisuuskeskuksia, aikamme onnellisten rikkaita korttelia. He ovat enimmäkseen tehdaskaupungeissa, mutta myös maalla, pienissä kylissä, heitä on kaikkialla, jossa sortaminen on mahdollinen. Kaikkialla, missä vain on köyhiä työmiehiä, oppipoikia, velkaantuneita talonpoikia tai kyläreikejä, siellä vallitsee kapitalistin rajaton ahneus. Kaikkialla näemme rikkaitten hyvin asetettuja verkkoja ja niissä yksitellen avuttomina ponnistelevia, valittamatta kaatuvia ja sortuvia työmiehiä! Mitä järisyttävää murhenäytelmää on ollut vuosikautia tämä epätasainen taistelu heikkojen ja arkojen karpästen ja verenhimoisten julmien hämähäkkien välillä. Se on salattujen kärsimysten verinen historia! Mutta miksi muistella sitä? Menneyttä ei voi palauttaa . . .

Puhukaamme enemmin nykyisestä ja tulevasta. Tarvastaakaamme lähemmin taistelua, jota nyt käyvät karpäset ja hämähäkit keskenään. Syventykäämme sen ehtoihin, selittäkäämme verkkojen rakenteen joita vihollisemme asettavat meille, koittakaamme ymmärtää heidän viekkautensa ja ennen kaikkea liittykäämme yhteen!

Me yksitellen heikot, yhdistämme voimamme väistäksemme meitä kietovia verkkoja! Rikkokaamme meitä painavia kahleita! Ajakaamme pois verenimijämme heidän koloistaan, levittäkäämme tiedon

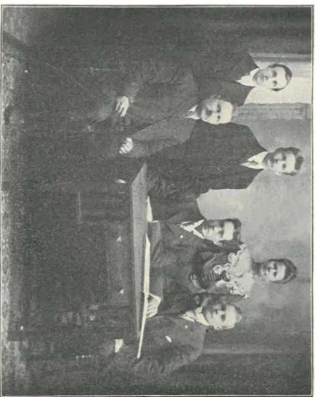
kirkaan valon, jottei hirviö voisi tehdä pahoja tekojaan! Oi jos te tahtoisitte, jos te vain tahtoisitte, olisitte voittamattomat! Hämähäkit tosin nyt ovat vielä vahvat, mutta heitä on vähän. Te, kärpäset olette heikot yksitellen eikä teillä ole yksitellen mitään vaikutusta, mutta teidän lukumääränne on mittaamaton ja siinä on teidän mahtinne! Te olette elämä, te olette valo! . . . Jos te kaikki tahtoisitte yhtyä, te repäisisitte yhdellä kerralla kaikki verkot, hävittäisitte kaikki paulat, jotka teitä sitovat, joissa te kidutte ja hukutte, hädän ja nälän ajamina!

Te tekisitte lopun kaikelle puutteelle ja orjuudelle, jos te sen vain tahtoisitte.

Oppikaa siis tahtomaan!

Työmiehen Kustannusyhdistön johtokunta

G. Fritlund, A. Nieminen, R. Beckman, A. Nyrmi, A. Kausti, V. S. Holmsten

NYKYISET AATEVIRTAUKSET JA NIIDEN LUOKKALUONNE

Järkkymätön syiden ja seurausten laki vallitsee maailmassa. Maailman historian ja yhteiskuntaelämän tutkimus perustuu siihen, missä määrin voimme löytää oikeat syyt ja selvittää niistä johtuvat seuraukset. Materialistinen historiankäsitelmä opettaa meille, että kaikkien aikojen kaikki aatevirtaukset ja tapahtumat ovat saaneet vaikutelmansa ja aiheensa yhteiskunnallistaloudellisista syistä. „Kaikkien aikojen historia on ollut luokkataistelujen historiaa“. Nykyinen kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä on painanut leimansa kaikkiin nykyään ilmeneviin aatevirtauksiin.

Tarkastaessamme nykyisiä pyrintöjä uskonnon, tieteen, taiteen, talouden tai minkä harrastuksen alalla hyvänsä, niin aina huomaamme niissä jälkiä nykyisestä kapitalistisesta yhteiskuntajärjestelmästä. Kaikki ne riennot, jotka eivät koko olemuksellaan asetu tätä järjestelmää vastustamaan, ovat saaneet kapitalistisen luokkaluonteensa. Ja taas ne,

jotka sitä vastustavat, ovat saaneet köyhälistön luokkaluonteeseen. Taistelevathan nykyään nämä kaksi luokkaa, kapitalistinen ja köyhälistöluokka, taloudellisesta vallasta. Kapitalistiluokalla on tuo valta ja köyhälistöluokka tahtoo sen saada siltä pois — ei omalle luokalleen, vaan koko yhteiskunnalle. Mutta ennenkuin pysähdymme pitemmäksi aikaa tähän lähtökohtaan *aatevirtausten luokkaluonteeseen*, tarkastakaamme syitä ja perusteita luokkataistelulle.

Kapitalistinen talousjärjestelmä perustuu yksityisomistusoikeudelle ja palkkausjärjestelmälle. Nämä perusteet jakavat ihmiskunnan kahteen toisilleen jyrkästi vastakkaiseen luokkaan: omistava ja palkkaava luokka sekä omistamaton ja palkattava luokka. Selvä asia on, että kun kerran edellinen luokka omistaa kaikki, niin se myös määrää kaikki ja yhtä selvää on myös se, että se tekee sen omaksi edukseen. Näin tulevat kaikki asiat yhteiskunnassa määrättyksi ja järjestetyksi ainoastaan yhden luokan mielipiteen ja maailmankäsityksen perusteella sekä myös ainoastaan yhden luokan hyvinvoinniksi. Se luokka on rikas, mahtava ja hyvinvoiva ja se taas edellyttää, että se voi harrastaa kaikkia henkisiäkin rientoja enemmän kuin tuo toinen luokka, joka on köyhä ja vailla valtaa. Ja se myös harrastaa. Vallassa olevan luokan jäsenet ottavat osaa kaikkiin aateharrastuksiin, mutta he myös samalla määräävät niiden suunnan ja se vaikuttaa, että ne kaikki saavat enemmän tai vähemmän itseensä luokkaluonnetta.

Toiselta puolen taas, kun omistamaton luokka on

käynyt taisteluun omistavaa luokkaa vastaan saadakseen siltä yksinvallan pois, niin on luonnollista että omistava luokka käyttää kaikkia mahdollisia keinoja puolustaakseen omaa valtaansa ja asemaansa, ja yhtenä hyvänä keinona on sillä juuri kaikki yleiset aatevirtaukset ja henkiset riennöt. Se tyrkyttää niissä omaa mielipidettä ja elämän ymmärrystään mahdollisimman vaikuttavana. Silloin saa taide, tiede, tutkimus, uskonto ja kaikki henkiset harrastukset tärkeän luokkaväriytyksen. Mutta näin ollen käy myös helposti ymmärrettäväksi se seikka, että omistamaton luokka, itsetietoisena ja järjestyneenä taistelujoukkiona, tulee myös vississä suhteessa vastustamaan kaikkia aatevirtauksia nykyajalla ei itse aatteen takia, vaan sen luokkaluonteen takia mikä niiden ajamisessa ilmenee.

Köyhälistöluokka, tarkka oikeammin sen itsetietoinen osa sosialistit, sanovat, että jos maailmasta lakkautetaan olemasta luokka, joka kaiken omistaa, niin silloin myös puhdistuvat kaikki aatevirtaukset luokkaluonteesta. Sellainen pelko, että silloin saisivat kaikki pyrinnot köyhälistön luokkaluonteen on turha, sillä köyhälistö-luokka lakkaa myös silloin olemasta joten ei ole sitäkään vaaraa, että toisesta pahasta toiseen tultaisiin. On nimittäin huomattava se tosiasia, että mitään luokkavastakohtia ei sosialismin toteennuttua enään tule olemaan. Koko luokkakäsite katoa, sillä sen perustus, nykyinen taloudellinen järjestelmä muuttuu. Yksityisomistusoikeus muuttuu yhteisomistukseksi ja mitään palkkausjärjestelmää ei ole. Luokkakäsitteen sijalle tulee yhteisö-

käsite. Ja luokkajärjestyksensä vaihtuu koko ihmiskunnan hyvän eteen työskentelemiseksi.

Se pintapuolinen maailmankäsitys, joka useimmissa nykyisin ilmenevissä yleisissä riennoissa määrää niiden suunnat ja menettelytavat, on juuri omiansa osoittamaan nykyisen taloudellisen järjestelmän vaikutusta niihin. Ihannoidaan seurausten peittelemistä, ihmisten itsensä kasvattamista hyväksi tällaisessa kurjassa yhteiskunnassa ja ajetaan takaa kaikkia saavuttamattomia utukuvia, joihin luotetaan ja joiden hyväksi uhritaan ne vähätkin henkiset ja aineelliset voimat mitä suurilla kieltäytymisillä ja kärsimyksillä on kokoon saatu. Kaiken tämän kestäessä jatkuu tuo sydämmetön vapaakilpailujärjestelmä, joka polkee lokaan ja häväisee puhtaimmatkin pyrkimykset oikean, kauniin ja tosihyvän eteen. Sosialistit eivät luota tuollaiseen pintapuoliseen harrastukseen. He tietävät että ainoastaan syitä poistamalla voidaan seurauksia välttää. Ja he luottavatkin ainoastaan siihen käsitykseen, johon heidän riveissään ja puolestaan taistelevat toverit ovat aikojen kuluessa, tutkimusten ja monien katkerien kokemusten perusteella tulleet, ja se on: Materialistinen historiankäsitys yhteiskuntaelämässä, sen selvittämisen luokkataistelun loppuun suorittaminen ja sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän voimaan saattaminen.

W. W. K.

MITÄ ELÄMÄ MERKITSEE MINULLE

KIRJ. UPTON SINCLAIR

(SUOM. T. H.)

(Kirjailija Sinclair on ääretöntä huomiota herättäneen „The Jungle“ nimisen teoksen kirjoittaja. Tuo teos se etupäässä sai Rooseveltin niin „ankarasti“ ahdistaman lihatrustia, jonka omistamien teurastuslaitosten työvään kurjaa elämää teos etupäässä kuvaa. Teoksen pitäisi näihin aikoihin ilmettyä suomenkielelläkin. Suom. muist.)

Syntyessäni kuului n. s. korkeampaan keskiloukkaan; vanhempani olivat Etelän sortuneen rahanylimystön jäseniä. Minut kasvatettiin erikoisella huolella sukuperäni arvon mukaisessa ylellisyydessä ja mukavuudessa, ja sitten laskettiin oman onneni nojaan nykyisen liike-elämän pyörteisiin, huolehtimaan itsestäni. Menin kouluun, mutta en ottanut monta-

kaan askelta opin teillä, koska tuo kaavamaisuus ei huvittanut minua. Mutta minä rakastin kirjallisuutta ja halusin tutustua sillä alalla kaikkiin eri haaroihin, joten yhdeksän vuotta tutkin maailman kirjallisuutta ja harjoittelin soittamaan viulua, toisinaan neljätoista tuntia päivässä.

Minulle oli mahdollista elää tällä tavalla, sillä omasin erään taidon — nimitäin panin kokoon (ja myin kustantajille) poikasten seikkailutarinoita. Pitemmän aikaa oli minulla tapana ladella noita kertomuksia pikakirjurille, aina kuudesta kahdeksantuhanteen sanaan päivässä: ja tällä tavalla ansaitsin toimeentuloni kuudentoista ikäisestä. Olen useat kerrat kulkenut joka polkua Central Parkissa New Yorkissa „miettien kertomuksia“. Kirjoitin siihen aikaan salanimillä ja kertomukseni ilmestyivät loistavissa puna-, vihəriä- ja kelta-kantisissa julkaisuissa, joita tunnettiin eri nimillä.

Koko tämän ajan elin kolmen ymmärtäväisen ystävän seurassa, jotka rakastivat minua lämpimästi, muodostivat käytökseni ja ovat vastuunalaisia minua perinpohjaisesti vallankumouksellisesta suhteestani maailmaan. Noiden ystävien nimet ovat: Jesus, Hamlet ja Shetley.

Kahdenkymmenenvuotiaana heräsi minussa vakava sisäinen kutsumus, ja matkustin yksinäiseen metsäseutuun kirjoittaman „suurta amerikalaista romaania“. Olin niin innostunut pääsemään alulle työssäni, että lähdin huhtikuussa. Elelin teltassa, ja toisena yönä lämpömittari laskeutui seitsemäntoista asteeseen; koettaessani hankkia lämmintä sytytin nuo-

tion teltaani, ja täten olin vähällä lopettaa seikkailuni. Myöhemmin kesällä olin kolme päivää myrskyn kourissa (oleilin nimittäin saarella) ja olin pakotettu pitämään ruokanani paistettuja variksia. Ennen teokseni valmistumista alkoi rahavarani vähenemään, joten lopuksi elin kerrassaan kalojen ja homehtuneiden kakkujen varassa.

Loppukesällä, kun olin saanut romaanin valmiiksi ja kuvittelin saavani itselleni nimen kirjallisuudessa, joka tietysti tuottaisi varmoja tuloja, menin avioliittoon — maallinen omaisuuteni oli silloin kahdeksan dollaria. Pian kuitenkin tulin siihen masentavaan huomioon, että romaanini ei kelvannut kustantajille, että minun vakaumukseni ei ollut tunnustusta ansaitseva, ja että olin tunneton koko sivistyneelle maailmalle — ulosviskattu, kuljeksija. En voinut enempää kirjoitella keveitä ja huvittavia kymmenen sentin novelleja — koettaessani kirjoitella niitä tulin pois suunniltani; noiden novellien kustantajat huomasivat pian, että jotain oli vinossa, ja jättivät minulle hyvästit. Minulla eli sielussani täydellinen kuva ihmiskunnan tuskista ja kärsimyksistä, mutta olin voimaton esittämään mielikuviani; voin ainoastaan ilmaista hajanaisia vastalauseita ja epätoivoisia huudahduksia. Minulla ei ollut ainoatakaan ystävää; ei kukaan johtanut minua tai osottanut valoa. Rikkaat sukulaiseini toisinaan lähettivät vanhoja vaatteita, ja tarjosivat minulle paikkaa eräässä pankkilaitoksessa.

Kun en välittänyt tuosta, ei minulla ollut muuta vaihtoehtoa kuin mennä jälleen metsään elämään

teltassa, jossa sain toimittaa kaikki taloustyöt, hoitaa lasta ja heikkoa vaimoani — joutoaikoina kirjoittelin. Muutamia havaintoja ja kokemuksia näiltä ajoilta kokoilin kirjaseen nimeltä „The Journal of Arthur Stirling“, joka oli nuoren runoilijan päiväkirja. Hän kuvattiin nääntyneen nälissään eräässä ullakkokamarissa ja lopulta teki itsemurhan. Tuo kirja herätti huomiota jonkun verran Englannissa ja Amerikassakin, mutta se käsitteli minun ajatuksiani — ja maailma ei vielä joutanut kääntämään huomiota yksilön ajatuksille. Raskaat kokemukseni ja kärsimykseni jatkuivat siksi kuin tulin tuntemaan sosialistisen liikkeen, siksi kuin olin oppinut yhdistämään omat taisteluni ihmiskunnan taisteluihin kokonaisuudessaan.

Täten asiaa en tullut oppimaan maailman kirjallisuudesta, koska siitä vasta alettiin puhumaan kirjallisuudessa; en myöskään oppinut sitä kouluissa, sillä siellä ei siitä tiedetty mitään. Se on asia, jonka työväenluokka oppii julmuuden kurittamana ja raskaiden kärsimysten koulussa. Tietysti tunsin utopistisen sosialismin, sosialismin teoriana hallitukselle, paremman yhteiskunnan haaveiluna. Mutta todellisuuteen perustuvan sosialismin suhteen olin tietämätön — sosialismin, jota maailman yltävänä kapinana käydään työväenluokan puolelta järjestettyä ryöstämistä vastaan.

•

Kun tulin tuntemaan tuon liikkeen, teki se voimakkaan vaikutuksen, sillä se avasi kaikki tuskalliset kysymykseni. Tulin huomaamaan, että minun ei tar-

vinnut kantaa kaikkia maailman murheita hartioilani, että minulla oli tovereita ja liittolaisia taistelussa. Minä en ollut onää pakotettu ajattelemaan koko sivistynyttä maailmaa ikäänkuin villien eläinten olopaikkana, jossa toinen syö toisensa, ilman tarkotusta ja päämäärää. Minä näin kuten aamuruskon taivaanrannalla, kajastuksena tulevasta, suuresta maailman uudestasytymisestä.

Ja samalla kertaa tulin huomaamaan oman paikani sekä minun elämäni ja kokemusteni merkityksen maailmassa. Syvällä yhteiskuntamme pohjimmaisessa kuilussa kärsii miljoonia ihmisolentoja hirveätä kurjuutta, kärsivät sen kauhean yhteiskunnallisen taudin hivuttavaa kidutusta, joka uhkaa koko sivistystämme. Mutta nuo onnettomat ovat tietämättömiä; eivät tiedä mikä on syynä heidän kurjuuteensa. He olivat myöskin tukahdettuja äänettömyyteen, eivätkä voineet puhua, vaikka olisivat tietäneetkin. Toiselta puolen, ne joilla olisi voimia — eivät tiedä! He nauttivat elämän mukavuuksista ja tutkivat tuota asiaa; he ovat syntyneet menestyksen ja onnellisuuden keskellä, ja väittävät että on yksilön oma syy jokaiseen onnettomuuteen. Niistä ihmisistä, joilla on oppia ja jotka voisivat saada äänensä kuuluville, olin minä yksinäni joutunut tuohon yhteiskunnalliseen kuiluun ja elänyt proletariatin elämää; minä, nuori mies, siis tiedän omasta kokemuksestani asioita, joista oppineet ja viisaat, opettajat ja valtiomiehet ovat tietämättömiä. Omassa persoonassani olen tullut kokemaan kylmän ja näljän vaikutuksen, olen tullut kokemaan mitä on kurjuus ja epätoivo. Minä olen

ponnistellut kaikella yksilön tahdonlujuudella ja huomannut sen voimattomaksi. Minä olen tuntenut itsessäni mitä on ruumiin ja sielun voimien nopea turmeltuminen, ja vielä enemmän, olen sen tuskallisen kärsimyksen huomannut rakkaimmissani. Siten olen tullut tietämään cittämättömällä varmuudella todellisen syyn niihin pahisiin ja siihen kurjuuteen, joka turmelee nykyistä yhteiskuntaa.

•

Ryhdyin suunnittelemaan kertomusta, joka olisi kuvannut nykyisiä teollisuusolosuhteita ja osottanut kuinka nuo olosuhteet pakottavat työntekijöistä tulemaan sosialisteja. Se oli juuri suuren teurastuslaitosten lakon aikana; sanomalehtien kertomukset vetivät huomioni tuohon taisteluun. Tiesin, että tämä oli teollisuuden ala, jossa nykyisen järjestelmän voimat olivat ylivallassa, jossa nuo voimat olivat vaikuttaneet täydellisimmän ympäristöön. Menin sinne ja elin tuon väestön keskuudessa seitsemän viikkoa; sosialisti kun olin laskivat he minut luoksensa ja puhuivat kaikki mitä tiesivät. Istuin heidän asunnoissaan yöllä, jutellen kanssansa, ja päivän aikaan keskeyttivät he työnsä ja osottivat minulle kaikki mitä halusin nähdä. Tutkin kaikilta puolin heidän elämäänsä ja tein tarkkoja muistiinpanoja. En puhutellut ainoastaan työntekijöitä ja heidän perheensä jäseniä, mutta myöskin työnjohtajia ja päälliköitä, yövahteja, kapakanpitäjiä ja poliiseja, lääkäreitä, lakimiehiä ja kauppiaita, poliitikoitsijoita ja pappeja. En säästänyt aikaa enkä voimiani saadakseni kaikki asianhaarat selville ja sen

vuoksi on kertomukseni ehdottomasti oikea, niin tarkka kuin joku tilastotieteellinen teos.

Monessa suhteessa pidin etelän orjien elämää kuvaavaa teosta „Setä Tuomon tupa“ mallina sillemitä aijoin tehdä. Kaikkein ensimmäiseksi aijoin olla taiteilija ja kirjottaa teoksen kirjallisessa suhteessa arvokkaaksi; mutta myöskin ajattelin saada siitä kansanomaisen, jota yleisö luki ja joka järkyttäisi kokemaan perustuksiltaan. Tässä toiveessani olen kuitenkin pettenyt. Olisin ehkä voinut onnistua, jos minulla olisi ollut sellaisia edellytyksiä kuin tuon tunnetun orja-kertomuksen tekijällä, mutta minun aiheeni oli niin paljon vaikeampi — nykyaikaisen palkkaorjan elämä on niin paljon koncellisempi, siinä on niin paljon vähemmän sellaista liikuttavan kuvaavaa kuin Etelän mustien orjien elämässä viisikymmentä vuotta sitten. Musta orja oli arvokas olento, jo synnyssään hänen arvonsa oli kolmesataa dollaria ja jos hänen kasvatuksesta huolehdittiin nousi arvonsa viisikertaisesti täysi-ikäiseksi päästyä. Hänellä oli verrattain onnellinen ja iloinen lapsuusajka. Toiselta puolen, maailmassa on nykyään liian paljon ammattitaidotonta työväestöä, eikä ole kenenkään asia huolehtia josko nykyaikaisen palkkaorjan lapsi koskaan kehittyä täysi-ikäiseksi eli ei; se ei ketään liikuta. Mustat orjat olivat maaseudulla, ja omistajansa saattoivat rakastaakin heitä, sen sijaan kuin palkkaorja ei tunne mitään muuta kuin läikaisen asuntonsa ja tehtaan, missä työskentelee. Hänen herransa on kone.

Kaikki tämä tekee heidän elämänsä kuvauksen

kirjailijalle vaikeammaksi; siinä ei ole mitään iloisia tai kuvaavia kohtauksia, sellaisia kuin kansanomaisen kertomuksen täytyisi sisältää. Useat ystäväni varoittivat minua, että kirjani räikeät kuvaukset ehkäisevät sen menestyksen. Vastasin heille, että huolimatta mistään tahdon sen tehdä todellisuutta kuvaavaksi. Minä olin kuluttanut seitsemän viikkoa teurastuslaitosten työväestön kaupunginosassa, enkä ollut huomannut heidän saavan koskaan nauttia päivän paiseesta.

Sittenkin, huolimatta kaikesta siitä suuresta melusta mitä teokseni ilmestyminen on herättänyt, olen kuitenkin pettynyt tarkoituksessani. Kaikki tuo melu on ikäänkuin erehdys, sillä kirjani tarkoitus oli herättää kokonaan toisellaista tunnetta ihmisissä. Minä halusin herättää yleisöä näkemään sitä hirveätä vääryyttä, jota teollisuusruhtinaat harjoittivat uhrejaan kohtaan: mutta olenkin tullut huomaamaan, että heidän mielensä on kiintynyt kokonaan toiseen seikkaan — he ovat kiinnittäneet huomionsa vaan siihen mitä vääryyttä nuo teollisuusruhtinaat harjoittivat ihmisten ruoka-aineiden väärennyksessä. Toisin sanoen, minä tarkoitin vedota ihmisten sydämiin, mutta vahingossa satuinkin koskettamaan heidän vatsaansa.

Minua naurattaa kun ajattelen tätä seikkaa nyt; olen niin epäkäytännöllinen, että en huomannut ensinkään tuota puolta asiassa. Panin hyvin vähän huomiota lihan valmistuksessa tapahtuviin väärennyksiin. Näin sitä kyllä paljon harjoitettavan, mutta vielä enemmän olisin nähnyt, jos olisin tahtonut tar-

kemmin tutustua siihen puoleen asiasta. Kun itse syön hyvin vähän lihaa, ei huomioni tuohon seikkaan niin paljon kiintynyt. Sitäpaitsi olin silloin sitä mieltä (ja yhäkin olen) että henkilö, joka nielee ruokaa, mikä on valmistettu sellaisissa olosuhteissa elävän työväestön avulla, kuin Chicagon teurastuslaitosten työväki elää — ansaitsee kaiken sen myrkyt mitä tuo ruoka sisältää.

Nykyjään rupeaa näkymään kiihkeää liikettä kansan syvien rivien keskuudessa. Työväenkirjailijat alkavat saada ääntä, kuulijoita ja kannatusta. Nuo kirjoittajat eivät näe toveriensa elämässä mitään lumoavaa: he näkevät siinä ainoastaan asioita, joista kertominen saattaa ihmiset kapinoimaan olevaa järjestystä vastaan, etsimään pelastusta siitä. Työväenkirjailija toimii määrättyitä tarkoituksia varten. Hän ei välitä „taiteesta taiteen vuoksi“, enempää kuin hukuvassa laivassa oleva mies ajattelee maalata kaunista kuvaa tuosta hirvittävästä näköalasta. Hän ajattelee ainoastaan rannalle pääsemistä, v ljiensä ja toveriensa pelastamista — sitten kyllä riittää aikaa „taiteelle“.

Sitä merkitsee elämä minulle. Niin paljon kuin itse olen vakuutettu, elämän iloiset ajat ovat loppuneet minun osaltani. Kuukkaset eivät enään hymyile, ei auringon paiste lämmitä, eikä tähtitaivas lumovasti vaikuta. Olen tullut sellaiseksi kuin sotilas kiihkeässä taistelussa — ajattelen ainoastaan vihollista. Elämäni kokemukset ovat olleet sellaisia, että en voi ajatella niistä tuntematta kärsimystä. Ne ovat niin

hirveitä, että millään tavalla en voi niitä todellisesti kuvata, kuten teoksenikin osoittaa. Luulen olleen välttämätöntä jonkun saada tuollaisia kokemuksia, että voitaisiin pelastaa muut ihmiset niitä kärsimästä.

Jotkut ovat sanoneet minulle: „Ei kestä kauan kuin laskaat olemasta niin innokas sosialisti, sillä oletan nyt tehnyt jonkun verran röhää“. En tahdo sanoa mitä ajattelen tuollaisista huomautuksista; vastaan ainoastaan, että en ole sitä lajia ihminen. On totta että olen, kuten maailma sanoo kuuluisa, ja mahdollisesti voisin tulla rikkaaksikin; voisin matkustaa Englantiin, jos haluaisin, seurustella herttuain ja lordien kanssa sekä tulla „suureksi mieheksi“. Mutta onko mitään paikkaa maailmassa, missä voisin unhottaa tuskalliset muistoni? Olisiko mitään mahdollisuutta voida unhottaa muisto niistä miehistä, naisista ja lapsista, jotka jäivät tuonne yhteiskunnan kuiluun — unhottaa heidän puutteensa, nälkensä, heidän epätoivon ja avun huutonsa. Se oli tuo joukko, jonka avulla minä nousin ylös, he olivat ikäänkuin tikapuut minulle. Heidän penninsä tukivat minua silloin kuin kirjoitin teostani; heidän sanansa kehottivat minua eteenpäin, ja kun tuli kysymys kirjani julkaisemisesta — he osoittivat minulle tien. Ja nyt tulee olemaan elämäni päämääränä osottaa heille etteivät ole erehtyneet.

Se tarkoittaa minun velvollisuuttani olla yhtenä luotettavana johtajana mahtavimmassa liikkeessä mitä maailma vielä koskaan on nähnyt. Jos ette ymmärrä sitä, ottakaa huomioon neuvoni ja koettakaa saada selvää siitä, sillä tuntematta tuota liikettä elä-

mällä on vähän merkitystä. Verhot ovat nousemassa ja pian on elämän näyttämöllä maailman-draama, jollaista historiassa ei vielä koskaan ennen ole esitetty. Varokaa joutumasta yhdeksi niistä onnettomista, jotka istuvat kylmänä ja välinpitämättömänä sentakia, että eivät ymmärrä sitä kieltä, jolla tuota näytelmää esitetään.

Tuo kieli on Sosialismi. Se on maailman kieli; sitä puhutaan Venäjällä ja Japanissa, Saksassa ja Argentinassa, Amerikassa ja Austraaliassa. Sitä puhutaan kaikkialla missä työntekijät on ahdistettu suuriin joukkoihin ja tehty koneitten orjiksi; se on veljeyden, toveruuden, yhteistunnon, vapauden ja oikeuden ihanaa kieltä.

Mahdollisesti te olette yksi niitä onnettomia, jotka elävät sulkeutuneena omaan pieneen yksityiseen seuraan, jotka ajattelevat, että maailmassa ei ole mitään muuta heille tärkeää tapahtumassa. Te ajattelette, että nuo miehet, jotka käyttävät koneita ovat kaikki samallaisia ikäisiä olentoja, heidän kärsimyksensä ei kuulu teille. Junni nyt nuo miehet suunnittelevat suurinta suunnitelmaa, taistelevat mahtavinta taistelua mitä historia tietää; ja te ette tiedä ettekä välitä mitään siitä valtavasta liikkeestä. Minä olen nähnyt joukkoja järjestettävän, kuullut torvien kehoittavan soiton — ja olen yksi taistelujain riveissä.

Mitä merkitsee esim. suuri Venäjän nouseminen sille, joka ei ymmärrä sosialistista liikettä. Sellainen henkilö voi katsella sitä ainoastaan pettymyksellä ja hämmästyksellä ja ihmetellä, kuinka ihmiset ovat niin paatuneet, että voivat tehdä sellaista, jota hän on pitä-

nyt mahdottomana. Kun nuo synnytystuskat saavuttavat Ranskan ja Saksan, kun tuo sama pulma tulee ratkaistavaksi Englannissa ja Amerikassa — mitä voi tuollaiset ihmiset silloin tehdä? He juoksevat, hapuilevat ja huutavat ymmärtämättömyydessään kuin pieni lapsi palavassa huoneessa. Tämän tähden olisi jokaisen ajateltava, tutkittava ja käsitettävä tulevien suurten muutosten syitä ja perusteita. Jokaisen olisi vaivattava itseään sen verran, että katsoisi tuonne yhteiskuntamme eyvimpään kuiluun, ymmärtäisi että ne siellä ovat ihmisiä kuten kaikki muutkin, ja että elämää sellaista, kuin he elävät, ei kenenkään ihmisen tulisi koettaa saada jatkumaan.

PÄIVÄNPAISTEELLE

*Aatoksissa raskahissa
uuvuksissa asti iltaan
olin istunut.
Kynä yksin seuranani,
kenkään luokseni ei tullut. —
— siitä huokailut. —*

*Silloin ikkunasta tulvit
päivänpaiste, riemunkhellä.
Terve armahin.
Otsaani sä hyväelläs,
kulmiani kultaellos
ilost itkenkin.*

*Helohohtos otsaltani
ajatusten raskaan painon
nostaa, keventää.
Helkinen — ja taas jälleen
orpous ja elon kurjuus
luokseni mun jää.*

Hilja Liinamaa.

ARVOSTELUA NAISLIIKKEESTÄ.

Niitten monien virtausten joukossa, jotka meidän nykyisessä yhteiskunnassamme esiintyvät, kaikki pyrkien saattamaan ihmiselämää vapaammaksi, onnellisemmaksi ja jalommaksi, on naisliike sellainen, joka on saanut ja saa vastakin paljon huomiota osakseen. Naisliikkeessä on mieltäkiinnittävää erittäinkin se, että sitä niin usealla tavoin käsitetään ja ajetaan, jotka eri ajatustavat luonnollisesti riippuvat siitä, mitä syitä käsitetään asialla olevan.

Saadakseen aineestamme mitään kokonaiskäsitystä on välttämätöntä luoda silmäys siihen kehitykseen, minkä kautta ihmiskunta on kulkenut, ennen kuin se on saavuttanut sen yhteiskuntamuodon, jossa me nyt olemme, ja jonka kehityksen aikana nainenkin on nykyiseen asemaansa joutunut.

Varhaisina aikoina, ihmiskunnan ollessa lapsuusijässään se eli luonnon elämää, yksityisomaisuutta ei

silloin tunnettu ja kun perhemuodot kaikkina aikoina ovat riippuneet ihmisten omaisuussuhteesta, oli luonnollista että nainen, samoinkuin mieskin, silloin oli täydellisesti vapaa; ei tunnettu mitään perhesiteitä. Tämän varhaisimman kommunismin aikana oli naisella äitiytensä perusteella määräävä valta ihmisten keskuudessa. Vaan vähitellen muuttuvat omaisuussuhteet, ihmiset alkavat kasata omaisuutta varastoihin ja yksityisomistusoikeus alkaa voittaa alaa. Ja sitä mukaa muuttuvat perhemuodotkin ensin heimo ja ryhmä-avioliitoksi, ja lopulta joutuu nainen yhden miehen omistettavaksi ja sorrettavaksi.

Tämmöinen oli luonnollisen kehityksen tulos eikä naissukupuoli, vaikka se tunsikin olevansa sorretun asemassa, voinut koettaakaan asemaansa parantaa, sillä ei yksin se seikka, että nainen on miestä heikompi, ole koskaan riittänyt olemaan ainoana syynä miehen hallitsemisintoon. Paljon painavampia syitä on ollut olemassa, ja parhaat niistä ovat saadut vetoamalla uskontoihin ja jumalien määräyksiin. Juutalaiset esimerkiksi antoivat naisen syntyä Aatamin kieroimasta kylkiluusta, antoivatpa hänen vielä vietellä miessuvun syntiin ja siten olla syypäänä koko ihmis-suvun kiroukseen. Kuinka olisi nainen tässä asemassa saattanut olla muuta kuin halveksittu, muutamien mielestä saastainenkin olento. Täten nainen itsekin saatiin uskomaan että niin oli asianlaita. Kristinusko osaltaan korotti naisen periaatteessa miehen rinnalle, mutta ei kulunut kauvan ennenkuin paavit ja papit painoivat hänet entistään alemmaksi, ja kautta pitkän keskiajan oli nainen halveksittu olento yhteiskun-

nassa. Ei näet sekään haaveellinen ihannoiminen, mitä esimerkiksi keskiajan ritarit naissukupuolta kohtaan osoittivat, ollut mistään merkityksestä; siitä kun ei kuitenkaan voinut seurata mitään käytännöllistä parannusta naisen orjallisessa asemassa. Uskonto oli se siveellinen peruste, joka itsestään muodostui tukemaan niitä olosuhteita, jotka määrätystä taloudellisesta kehityksestä olivat syntyneet.

Aina siitä asti, kun kommunistinen yhteiselämä häviää, joutuu elantotarpeitten tuotanto yhä ahtaampaan piiriin. Keskiajan teollisuus oli kotiteollisuutta, maanviljelys samoin oli kunkin perheen tuotantoa pääasiassa omaa tarvetta varten ja niin kauvan kuin näin oli asianlaita oli silloinen perhemuotokin luonnollisissa rajoissaan eikä sitä mikään voinut järkyttää niin kauvan kuin tuotantosuhteet pysyivät ennallaan. Mutta kun taloudellinen vallankomous viime vuosisadan alussa tapahtuu, kun suuret keksinnöt siirtävät teollisuuden kodin piiristä tehtaaseen, kun nopeasti kehittyvä kapitalismi ottaa palvelukseensa jokaisen yksilön rikkoen perhesiteet ja hajottaen kodin, kun sanalla sanoen tuotanto muuttuu yleismaailmalliseksi, niin silloin on turmiota tuottavaa enää pysytellä entisiä vanhentuneita laitoksia ja turhaa vaivaa koettaa saada aikaan parannuksia entisillä hajoavilla perustuksilla.

Liberalismi, vapaakilpailu teorii puolestaan loi kehittyvälle kapitalismille sen siveellisen selkänogan, jota se tarvitsi menestyäkseen, mutta samalla se myös antoi naissukupuolelle siveellisen oikeuden ryhtyä parantamaan asemaansa ja teki arvottomiksi entiset

ennakkoluulot, jotka naisen ahtaaseen toimintapiiriin-
sä olivat pakoittaneet. Näin syntyy nykyaikainen
naisliike monine eri muotoineen ja taistelutapoineen.

Sillä naisliikkeen haaralla, joka pyrkii irrottamaan naista perheen siteistä, tekemään naisesta niin sanottua miesnaista jättäen kaiken naisellisuuden syrjään ja koettaen saada naisesta ainoastaan kilpailijaa miehelle taloudellisen elämän eri aloilla, sillä naisliikkeen haaralla ei todellakaan ole mikään vaiken tehtävä. Suurkapitalismi tekee sen yksinäänkin ilman mitään emancipeerattuja naisia. Sen palvelukseen on nainen yhtä tervetullut kuin mieskin. Ja toiselta puolelta. Kuinka nurinkurinen onkaan liike, joka pyrkii muuttamaan naista riistämällä häneltä parhaan avun, naisellisuuden, muodostaakseen hänet nykyisten kierojen olojen mukaiseksi. Eikö olisi luonnollisempaa että taistelu kohdistettaisiin nykyisiä oloja vastaan koettamalla tehdä ne sellaisiksi, joissa nainen naisena ja ihmisenä saisi sen arvon, joka hänelle tulee?

Ei siinäkään merkityksessä, että se yhteiskunnallisen taistelun kautta saavuttaisi naiselle täydellisen liikuntavapauden ole naisliike mistään merkityksestä niin kauvan kuin se pyrkii pysyttämään entistä yhteiskuntamuotoa. Naisen tärkein ala on joka tapauksessa jo luonnostaan lankeavana perheen piirissä, lasten kasvatuksessa ja niin edespäin, mutta kun entinen perhe-elämä muuttuneiden teollisuuden ja tuotantosuhteiden tähden on tuomittu häviöön niin on ponnistus siinäkin suhteessa turhaa, jos ei uudestaan pyritä muovailemaan sitä yhteiskunta rakennetta, joka jo horjuu vanhoilla perustuksillaan.

Sitäpaitsi on vallitseva jyrkkä luokkaerotus esteenä, jotta naiset yhteisvoimin voisivat taistella päämääränsä saavuttamiseksi. Silloin kun miljonääri-nainen tahtoo yhteiskunnan hänelle takaamaan etteivät hänen miljoonansa naimisiin mennessä luisuisi miehensä käsiin, toivoo alempien kerrosten nainen ainoastaan saavansa käyttö-oikeuden siihen minkä hän työllään ansaitsee. Pyytyet ylimalkaan muuttuvat aina sitä mukaa kun siirrytään ylemmistä varallisuuskerroksista alempiin tai päinvastoin.

Jotta naisliike saavuttaisi varmempaa pohjaa taistelulleen ja pyrinöilleen on välttämätöntä että yhteiskunnan ylempien kerrosten nainen tulee tuntemaan ne materialistiset syyt, mitkä ovat olleet vaikuttamassa naisenkin asman kehityksessä ja silloin antaa tunnustuksensa ja apunsa köyhälistönaiselle tämän taisteluissa kapitalismia vastaan. Jos huomataan että ne siveelliset katsomukset, mitä kullakin ajalla eri asioista on, ovat ainoastaan taloudellisten olotilojen synnyttämiä eikä päinvastoin, silloin niiltä myös jää pois se narrimainen arvonanto, joka niille vieläkin annetaan. Silloin ainoastaan ihminen itse-tietoisemmin voi luoda ehdot omalle kehitykselleen.

Sosialismi on se liike, joka rakentaa työnsä taloudelliselle kehitykselle. Sen tarkoituksena on muodostaa uusi yhteiskunta niille edellytyksille, jotka jo nykyisessä kapitalistisessa järjestyksessä piilevät ja poistaa ne ennakkoluulot, jotka ihmisten mieliin on tyrkytetty siten että se osottaa syyt, joista ne ovat johduneet. Tällä tavalla se pyrkii päästämään ihmiskuntaa siitä ristiriitaisesta asemasta, mihin se nykyäänä

on sentähden joutunut, ettei se ole jaksanut seurata nopeaa taloudellista kehitystä.

Sosialismin tunnussanana on vapaus, veljeys ja tasa-arvo yhtähyvin eri sukupuolien kuin eri yksilöiden ja luokkienkin välillä. Sentähden tulisi naisliikkeen ja sosialistisen liikkeen olla yhteistä taistelua.

A. J. F.

SYYT TYÖVÄESTÖN „JUMALATTO- MUUTEEN.“

PAUL LAFARGUE.

Ne lukuisat yritykset joita Europassa ja Ameri-
kassa on tehty teollisuustyöväestön käännättämiseksi
uskonnollisuuteen ovat täydellisesti epäonnistuneet;
ei ole voitu herättää heitä uskonnollisesta välinpitä-
mättömydestään, joka tulee suhteellisesti yhä ylei-
semmäksi sitä mukaa kuin konetuotanto vetää puo-
leensa uusia tulokkaita maatyöläisistä, käsityöläisistä
ja pikkukauppiaista, liittäen heidät palkkatyöläisten
armeijaan.

Koneellinen tuotanto, joka tekee kapitalisteista
uskonnollisia, näyttää samassa suhteessa tekevän työ-
väestöstä „jumalattomia“.

Jos on johdonmukaista kapitalistille uskoa hänen
tarpeistansa huolehtivaan Luojaan ja Jumalaan joka

tuhansien ja taas tuhansien joukosta valitsee hänet palkittavaksi rikkauksilla, voidakseen elää laiskuu-
dessa ja yhteiskuntaa hyödyttämättä, niin on vielä
enemmän johdonmukaista työmiehelle unhottaa kaik-
kivaltiaan Luojan olemassaolo, tultuaan huomaamaan
että mikään Taivaallinen Isä ei antaisi hänelle joka-
päiväistä leipäänsä vaikka rukoilisi aamusta iltaan,
ja että palkka, joka tuottaa hänelle elämän välttämät-
tömyydet, on ansaittu hänen omalla työllään; ja hän
tietää liian hyvin, että jollei hän työskentele seuraisi
nälkäkuolema, huolimatta kaikista taivaallisista hy-
vistä jumalista ja ihmisystävistä maan päällä. Palk-
katyöntekijä on ainoa luoja mitä hän tuntee. Elä-
mänolonsa tekevät kaikki muut luojat mahdottomaksi
hänelle: hänellä ei ole elämässään, kuten kapitalis-
tilla niitä menestymisen mahdollisuuksia, jotka ikään-
kuin taikavoimalla kohottaisivat hänet surkeasta ase-
mastaan. Palkkatyöläiseksi on hän syntynyt, palkka-
työläisenä elää ja palkkatyöläisenä kuolee. Hänen
toiveensa eivät voi kohota korkeammalle kuin palkan-
korotukseen ja sellaisen työn saantiin mikä kestäisi
vuoden joita päiväksi ja joka vuodeksi elämänsä lop-
puun saakka. Ne ennenkuulumattomat onnensattu-
mat ja menestyksen mahdollisuudet, jotka tekevät
mahdolliseksi kapitalistille vaipua harhakuvia tavoit-
telemaan, eivät ole olemassa työntekijöitä varten, ja
Jumala-käsite ei voi turkentua ihmisaivoihin ellei sel-
laisen käsityksen kehittymistä ole valmistanut jotkut
määrätyt kuvittelut, olivatpa mitä laatua tahansa.

Jos palkkatyöläinen antautuisi uskomaan tuohon
Jumalaan, josta hän kuulee puhuttavan, kuitakaan

siihen huomiotaan lainaamatta, alkaisi hän tutkimaan tuon Jumalan oikeuskäsitettä joka myöntää hänelle vaan työtä ja köyhyyttä; hän tekisi Jumalastaan elämänsä kurjuuden ja vastoinkäymisten luojaan, ja kuvailisi hänet kapitalistisen työnteettäjän perikuvana, kuten Etelän mustat orjat, jotka sanoivat jumalan olevan valkoihoisen samaten kuin heidän herransakin.

Tietysti ei palkkatyöläisillä ole käsitystä taloudellisten ilmiöiden luonteesta enemmän kuin kapitalistilla ja heidän taloustieteilijöillään. Hän ei ymmärrä miksi hyvinvoimnin ja säännöllisen työskentelyn perästä aina seuraa teollisuuden seisahdus ja pula, yhtä säännöllisesti kuin yö seuraa päivää. Tämä ymmärtämättömyys, joka saattaa kapitalistin uskomaan Jumalaan, ei vaikuta samalla tavalla palkkatyöläiseen, koska he ovat erilaisissa asemissa nykyisessä tuotantojärjestelmässä. Tuotannon välikappaleiden omistus määrää ja ohjaa kapitalistin mukantumaan niitä ympäröiviin seikkoihin; palkkatyöläisellä ei ole mitään oikeutta sekaantua niihin asioihin. Hänellä ei ole mitään sanomista tuotannon kehityksen suhteen, ei mitään osaa tuotannon myömisessä; hän vaan valmistaa työtä kuten orja. Jesuiittain „alistuvainen kuuliaisuus“, joka herätti vapa-aajattelijain vihan, on lukiina sotaväessä ja työpaikoissa. Kapitalistit järjestävät palkkatyöläiset koneitten vierelle, antavat heille raaka-aineet ja työvälineet, ja määräävät työn; täten tulee työntekijä ikäänkuin yhdeksi osaksi suuressa koneessa. Hänellä on tuotannossa ainoastaan yksi tarkoitus, palkka, ainoa etu minkä kapitalismi on hä-

nelle jättänyt; kun hän on palkkansa nostanut, ei hän voi mitään muuta vaatia. Koska palkka on ainoa etu mikä palkkatyöläisellä on tuotannossa, hänen yksinkertaisesti täytyy mukautua tekemään työtä siten, että saa palkkaa; ja koska työntekijä tai hänen edustajansa ovat niitä jotka *antavat* työtä, niin ovat ne nuo työnantajat, miehet lihasta ja verestä kuten hänkin, joita hän syyttää ellei saa tehdä työtä, eikä suinkaan taloudellisia olosuhteita, joiden suhteen hän on ihan tietämätön. Näitä *miehiä* hän syyttää palkkojen alennuksesta ja työnsaannin mahdottomuudesta, eikä suinkaan yleistä epäjärjestyä tuotantotavoissa. Heidät pitää palkkatyöläinen vastuunalaisena *kaikkien* mikä häntä kohtaa, olipa se sitten hyvää tai pahaa. Palkkatyöläinen persoonallistaa tuotannossa tapahtuvat häiriöt, jotka vahingoittavat hänen etujaan — jotavastoin tuotannonomistajalle *tuotanto* kadottaa persoonallisuutensa sitä mukaa kuin se puoleutuu konetyön muotoon.

Suurissa teollisuuslaitoksissa työskentelevien työläisten elämä on erottanut heidät vielä enemmän kuin kapitalistit luonnon ympäristön vaikutuksista, jotka maalaisväestössä ylläpitävät uskoa kummituksiin, nottuuteen, lumoukseen ja muihin taikauskoisiin mielikuvitelmiin. He näkevät auringon ainoastaan *tehtaan* ikkunoiden lävitse; he tietävät luonnosta ainoastaan pienehkö alalla tehdaskaupungin ympäristöllä, ja siten huomaavat ainoastaan harvoja luonnonilmiöitä; he eivät voi erottaa ja tutkistella luonnonvoimien vaikutusta maanviejelyksessä, tulvissa ja hirmumyrsk-

kyissä, kuten maalaisväestö. Luonnolla ei ole mitään vaikutusta heidän mielikuvitustensa muodostumiseen.

Työ mekaanillisissa tehtaissa asettaa palkkatyöläisen yhteyteen sellaisten mahtavien luonnonvoimien kanssa, jotka ovat tuntemattomia maalaisväestölle, mutta sensijaan että ne vaikuttaisivat häneen, hän johtaa niitä. Se jättiläismäinen rauta- ja teräs-mekanismi, joka täyttää tehtaan saattaen hänet työskentelemän automaattisesti, joka joskus runtelee ja surmaa hänet, ei kuitenkaan vaikuta häneen sellaisella salaperäisellä voimalla kuin luonnonvoimat vaikuttavat maalaisväestöön. Tehdastyöläinen tietää että koko tuo mahtava koneisto on hänen toveriansa suunnittelema ja valmistama, ja tarvitsee hänen ainoastaan liikuttaa jotain vipusinta saattaakseen koko laitoksen seisautumaan. Koko koneisto, huolimatta ihmeellisestä voimastaan ja tuottavaisuudestaan ei ole hänelle mikään salaisuus. Työläinen sähkötehtaassa, joka voi yhtä nappulaa vääntämällä johdattaa voimaa tehdaslaitoksiin ja valoa kaupungin kaduille voisi sanoa kuten Mooseksen ensimmäisen kirjan Jumala „tulkkoon valkeus“ ja valkeus tulee. Ei mitään taikatekoa ole kiihkeämmin mielikuvitusten avulla selitetty, ja hänelle on kuitenkin tuo salaisuus aivan luonnollinen asia. Hän ihmettelisi, jos joku tulisi hänelle kertomaan että eräs Jumala voisi jos tahtoisi pysäyttää koneet ja sammuttaa tulet silloin kuin sähkö on johdettu lamppuihin; hän vastaisi että tuo anarkistinen Jumala olisi yksinkertaisesti joku väärinasetettu hammasratas koneistossa tai särkynyt johtolanka, ja että

olisi hyvin helppo hänen löytää tuo epäjärjestystä aikaansaava Jumala.

Työskentely nykyaikaisissa tehtaissa opettaa palkkatyöläiselle tieteellisiä ratkaisuja, tarvitsematta hänen käydä läpi teoreettista tieteellistä tutkimusta.

Sittekuin kapitalisti ja työntekijä eivät enää elä maaseuduilla, luonnonilmiöt eivät myöskään voi kehittää heissä mitäänlaisia taikauskoisia käsityksiä. Mutta jos edellinen, kuuluen hallitsevaan ja hyvinvoivaan luokkaan on yhteiskunnallisten vaikutusten alainen, jotka vaikutukset synnyttävät taikauskoisia käsityksiä, niin sitävastoin jälkimämen, joka kuuluu työtätekevään ja tuottavaan luokkaan on kokonaan vieras noille taikauskoa synnyttävälle vaikutuksille. Kapitalistiluokkaa ei voida koskaan kääntää ei-kristilliseksi tai horjuttaa heidän uskoaan Jumalaan, ennenkuin voidaan heiltä anastaa luokkaoikeudet ja ne rikkaudet jotka päivittäin ryöstävät palkkatyöläisiltä.

Vapaa ja puolueeton luonnontutkiminen on synnyttänyt ja kiinteästi vakaannuttanut laajoissa tieteellisissä piireissä sen vakaumuksen, että kaikki ilmiöt ovat välttämättömyyden lakien alaisia ja että niiden alkusyyt voidaan havaita luonnossa eikä missään ylinnollisissa seikoissa. Tämä tutkimus on myöskin tehnyt mahdolliseksi luonnonvoimien käyttämisen ihmiskunnan palvelukseen.

Mutta luonnonvoimien käyttäminen teollisuuden palveluksessa on johtanut taloudellisen organismin niin jättiläismäiseen laajuuteen että kapitalistit jotka monopoliseeraavat tuon organismin eri haaroja ovat

kykenemättömiä sitä kontrolloeraamaan, kuten osoittaa selvästi aina määrättyjen aikajaksojen kuluttua ilmenevät seisahdukset teollisuudessa ja kanpassa. Tämä tuotantojärjestelmä, vaikkakin ihmisten luomana saattaa liikkeseisahdusten tullessa yhtä sokeasti aikaan epäjärjestystä yhteiskunnan keskuudessa, kuin luonnonvoimat vaikuttavat luonnossa vapauduttua kahleistaan. Nykyiset tuotannonvälineet ovat enää mahdottomia yksityisten johdettavaksi, ja ennenkuin koko yhteiskunta voi niitä johtaa tulee ne saada koko yhteiskunnan omaisuudeksi. Silloin vasta ne voivat olla synnyttämättä epäjärjestystä yhteiskunnassa, lakata antamasta rikkauksia yhteiskunnan loiseläville ja kurjuutta palkkatyöläisille, tuottajille. Silloin ne eivät voisi synnyttää yleismaailmallisia häiriöitä, joille kapitalistit ja heidän taloustieteilijänsä eivät voi löytää todellista aihetta, eikä siis myöskään mitään vastustuskeinoa. Kun tuotannon välikappaleet omistaa ja niiden käyttöä kontrolloeraa koko yhteiskunta, ei voi enään olla mitään tuntematonta häiriötä yhteiskunnallisessa järjestyksessä. Ja silloin, ainoastaan silloin tulee usko Jumalaan häviämään ihmisten ajatuksista.

Nykyaikaisen työväestön välinpitämättömyys uskonnollisissa asioissa, jonka välinpitämättömyyden todellisia syitä olen tahtonut esittää, on uusi ilmiö, nyt ensi kerran esiintyen ihmiskunnan historiassa: Kansojen syvät rivit ovat aina tähän asti valmistaneet henkiset aatteet, joita filosofit ovat kokoilleet ja sekoittaneet, samaten kuin kansallistarut ja uskonnol-

liset aatteet, joita papit ja hallitsevat luokat ovat järjestäneet virallisiksi uskontokaavoiksi, tehden niistä vapaan järjen sortamisen välikappaleita.

(Suom. T. II.)

MUUTAMIA PIIRTEITÄ TYÖMIEHEN VAIHEISTA VUOSILTA 1905—'06

V. 1905 Työväen Kalenterissa oli pieni historikki Työmiehen vaiheista, sekä neljä kuvaa. Nyt me taasen kahden vuoden perästä teemme pienen katsauksen liikkeen kehitykseen ja pistämme tänne loppuun 4 kuvaa ei sentähden, että me tahtoisimme naamoillamme niissä loistaa, vaan siksi, että jokainen toveri, joka on viimeisinä vuosina mukana ollut epäilemättä haluaa omin silmin nähdä mitä yhteistyöllä on voitu kokoon saada. Ja onhan se kuvallinen „prääntti“ vähän hauskeempaa lukeakin!

Työmiehen Kustannus-Yhtiön yhtiökokous helmikuun 11 p. 1905 oli tärkeä sentähden, että silloin päätettiin ryhtyä hankkimaan *latomakonetta* sekä alkaa heti sen saatua julkaisemaan kuukausi julkaisua, päätökset, jotka osoittavat lujaa luottamusta liikkeemme voimaan, erittäinkin, kun otamme huomioon senaikuisen taloudellisen aseman.

Omituisen kuvan senaikuisesta paikakunnan hengestä antaa tämän yhtiökokouksen päätös, joka määräsi päätoimittajan vaalin toimitettavaksi samaisessa kokouksessa, vaikka asiasta ei oltu hiiskuttu mitään sitä ennen, eikä myöskään oltu silloiselle päätoimittajalle tov. V. Kososelle siitä mitään ilmoitettu. Tov. Kosonen oli senaikuisen johtokunnan suostumuksella lähtenyt agitatsiooni-matkalle, eikä siis ollut kokouksessa saapuvilla. Äänestyksessä sai tov. Kaapo Murros 24 ja tov. Kosonen ainoastaan 13 ääntä joten tov. Murros tuli lehden vastaavaksi toimittajaksi.

Asiasta syntyi koko suuri metakka ja monet osat lausuivat jyrkeviä sanoja yhtiökokouksen menettelystä. — Johtokunnan sen aikuiset pöytäkirjat kertovat lisäksi että „vuosikokouksen päätöksen johdosta päätettiin lähettää kirjelmä tov. V. Kososelle, jossa pyydetään häntä edelleen jäämään lehden toimitukseen, ainakin siihen asti, kun hän on matkasuunnitelmansa loppuun suorittanut“.

Seuraava yhtiökokous, ylimääräinen, pidettiin huhtikuun 22 p. 1905, jossa uusi sääntöehdointus hyväksyttiin ja joka m. m. toimittajankin päästi sellaista mielivallan osoituksista, joiden alaiseksi tov. Kosonen oli joutunut. Säännöt määräävät nyt, että vastaavan toimittajan paikka täytetään tämän jälkeen yleisäänestyksellä, eikä häntä sentähden voi muu eroittaakaan, ellei hän tee puoluerikosta.

Metakka tov. Kososen erottamisen johdosta oli myöskin jatkunut ja tullut niin suureksi, että yhtiökokous oli pakoitettu eroittamaan koko johtokunnan ja asettamaan ehdokkaat uuteen sekä valitsemaan

komitean toimittamaan yleisäänestyksen. Tämä oli lopullinen ja viimeinen isku „Ahlmannin selkärangan katkaisemisen“ sarjassa. Ensimmäinen isku annettiin marrask. 12 p. 1904, jolloin hän itse pakoitettiin eroamaan. — Huomattava on, että toimittajan vaihdos sai alkunsa tov. Kososen ja silloisten johtokunnassa olevain porvarillisten ainesten kireästä välistä. — Kosonen ei kuitenkaan suostunut tänne jäämään, vaan ilmoitti lähtevänsä Suomeen ja siihen se juttu sitten loppuikin. Murros oli ja pysyi toimituksessa aina marraskuun puoliväliin 1906 jolloin hänkin läksi Suomeen.

Murroksen täällä suorittama työ oli koko suuresta merkityksestä. Lainaamme tähän „Raivaajan“ marraskuun 22 p. 1906 lausumista jäähyväisistä seuraavan kappaleen, joka kyllä tulkitsee täkäläistä mielihäilyä:

„Emme tässä rupea turhia lavartelemaan emmekä persoonallista kunnian kruunua kiillottelemaan. Mutta oikeus ja kohtuus vaatii sen tunnustamaan, että toveri Murroksen työ Amerikan suomalaisessa sosialistiliikkeessä kantaa historiallista merkitystä. Se työ ei unohtu vaikka tekijän nimi unohtuisikin aikojen vierieessä. Ja sillähän ei olekaan väliä jos persoonan unho laineeseen katoaa, kunhan työ elää.

Siis kiitos ja voi hyvin, toveri!“

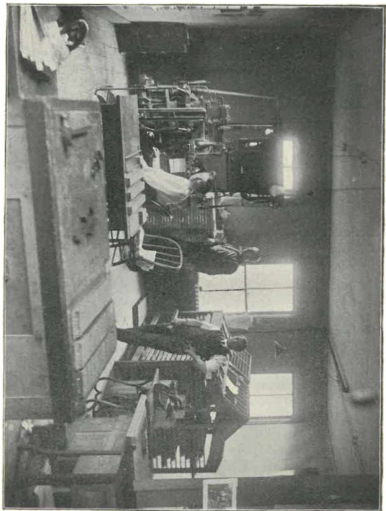
Mutta palatkaamme kevääseen v. 1905. Tappelu Kuparisaaren porhojen, jotka työn ja kapitaalinen sopusointuun uskoivat ja jotka „sosialisteina“ tahtivat „leipä sosialisteja“ (joiksi he niitä kutsuivat) johdattaa teosofian, kansallisuuden ja sähköväreilyn

ihanteellisille laitumille, alkoi nyt olla ohi ja toiminta kärjistyä yhä enemmän selvän luokkataistelun kannalle. Talutusnuora oli katkaistu, ja talutettu alkoi vähitellen tuntea oman voimansa.

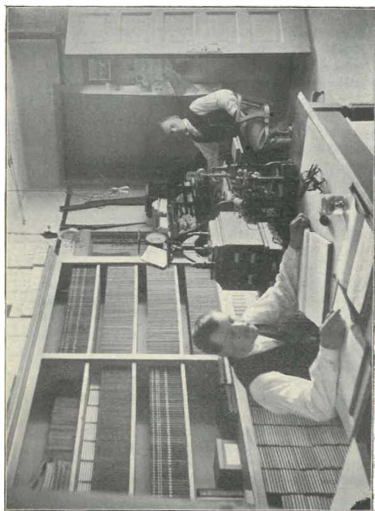
Latomakonerahastoa kartutettiin innokkaasti. Lehden silloiseen pieneen tilaajamäärään katsoen voidaan niitä muutamia satoja, joita silloin lahjoina saatiin, pitää koko hyvänä tuloksina. Huhtikuun lopulla se alkoi sitten pyöriä, ja on sekä lehti että kirjateokset sillä ladotut. (Latomakone on kuvassa vasemmalla. — Useain wäkkunain takia on valokuva, josta klisee on otettu, tullut vähän epäselvä).

Koko kesä ja syksy v. 1905 oli liikkeelle ankaraa aikaa. Pääoman pienuus oli alusta asti tehnyt kiinsaa; kun nyt vielä oli ostettu latomakone, jonka kuoletuksen meni \$80 joka kuukausi ja kuu painokoneesta oli maksettava joka kolmas kuukausi \$103 sekä lisäksi useita muita maksuja, oli siitä seurauksena tuntuva pula, kun ei tuloja ollut juuri paljonkaan. Tilajamäärä oli alle 2,000, kirjallisuutta ei oltu voitu varain puutteessa kustantaa eikä mitäkään tuloja ollut joten johtokunnan täytyi ryhtyä asiaan. Ankara hälyytys pantiin liikkeelle ja tuloksena oli noin \$500 korottomina lainoina sekä lahjoina. Mutta pitkälle ei näillä päästy. Useampia maksusitoumuksia oli jäänyt suorittamatta, josta seurasi luoton loppuminen, ja asema alkoi käydä hyvin arveluttavaksi.

Syyskuun puolivälissä erosi mr. J. A. Harpet taloudenhoitajan toimesta. Lokakuun 10 p. saapui тов. V. S. Holmsten Torontosta, sekä ryhtyi heti toimiensa. Samaan aikaan kun taloudenhoitajan vaih-

LATOMO.

KONTTOORIHUONE.

dos tapahtui, tapahtui myöskin liikehuoneuston muutto. Tov. Matti Fred oli rakennuttanut rakennuksen Työmiestä varten ja sinne se nyt muutettiin. Alakertaan sijoitettiin painokoneet ja toiseen kerrokseen latomo- toimitus- ja konttoori-huoneet. Ylä-kerrassa oli haali, jonka sosialisti-osasto oli vuokrannut. Joulukuun 1 p:nä 1906 otettiin sekkin Työmiehelle ja sijoitettiin sinne toimitus. Sinne myöskin järjestettiin „juttutupa“, jossa iltakokoukset pidetään ja siellä myöskin ompeluseura tulee kokoontumaan.

No niin! Jouluaika v. 1905 oli tavallaan merkki-kohta lehden kirjavissa vaiheissa. Silloin tapahtui seisaus taaksepäin menossa ja voimakkaalla tempauksella lähdettiin rientämään eteenpäin. Viime jouluksi oli meille jo pieni joulukortti kauppa, ja julaistiinpa Työväen kalenteri II sekä Työmiehen Joulukuun II. Lehden tilaajamäärää alettiin nostamaan oikein toden perästä. Syyskuussa se oli noin 2,000. Joulukuun 1 p. se oli jo noussut 2,460 ja Joulukuun 20 p. 2,748. Tammikuun (1906) lopulla olimme päässeet 3,000 ja Huhtikuussa 15 p. oli tilaajamäärä 3,476, ja Marraskuun loppupäivinä oli meillä jo 4,500 tilaajaa. Kirjallisuutta alettiin kustantamaan myöskin. Sitten viime lokakuun v. 1905 on omia kustannuksia Joulukuuhun v. 1906 painettu kaikkiaan 261,000 kpl. 24 eri julkaisussa. Paperia on näihin käytetty noin 540,000 painoarkkia. Paitse näitä on Työmiestä säännöllisesti myöskin lähetetty maailmalle joka torstaina, joskin pienenä ja mitättömänä. Painotyötä on myöskin tehty tilausten mukaan ja nousee niidenkin kap-

pale luku 100,000, puhumattakaan pötku töistä, joita on tehty niin paljon kuin on ehditty. Liikkeen taloudellinen tila alkoi tuntuvasti myöskin parata, sillä samalla aikaa kun ryhdyttiin kustantamaan kirjallisuutta, pidettiin myöskin silmällä sitä, että niillä tulee olemaan menekkiä. Että tässä työssä on onnistuttu siitä kertovat seuraavat numerot:

Helmikuun 11 p. 1905 oli puhdas veika	\$ 171.98
Syyskuun 19 p. 1905 puhdas omaisuus	\$ 318.92
Tammikuun 1 p. 1906 " "	\$1,548.85
Heinäkuun 1 p. 1906 " "	\$6,589.60

Ja päättäen nykyisestä liikkeen tilasta, voi sanoa puhtaana omaisuuden jo olevan vähintään \$10,000.

Jo heti joulun jälkeen ja sitten pitkin matkaa alkoi kuulua ääniä, että Työmiestä olisi laajennettava. Asia tuli esille ensikerran vuosikokouksessa Helmi-kuun 17 p. 1906 ja sai johtokunta silloin määräyksen ottaa selvää kolmipäiväisen lehden kannattavuudesta. Asia jäi kytemään ja puhkesi ilmi taasen kesällä, eikä se senjälkeen enää unohduksiin vaipunut. Useat sosialisti-osastot, valtio- ja edustaja-kokoukset lausuvat varsin lujia vaatimuksia asiasta ja loppusumma oli se, että johtokunnan täytyi kutsua ylimääräinen Yhtiökokous Marraskuun 3 päiväksi 1906, jolloin *Työmies päätettiin laajentaa kolme kertaa viikossa ilmestyväksi*. Johtokunta oli asiassa asettunut varovalle kannalle, ja oli esityksessään maininnut, että \$7,500 pääoma on tarpeen vaatima samoinkuin 6,000 tilaajamääräkin, ennenkuin lehti itsensä kannattaa. — Mutta yhtiökokous oli asiassa toivorikkaampi, ja niin me vuoden 1907 alusta saamme Työ-

miehen jokaisena tiistaina, torstaina ja lauantaina. Lehti tulee olemaan 7-palstainen ja 8-sivuinen. Kuvia tulee olemaan ainakin kerran viikossa.

Kuukausi julkaisumme *Soihtu* alkoi ilmestymään Heinäkuun 1 p. 1905 ja on se siitä asti ilmestynyt kerran kuussa 32 sivuisena. Vaikka sen tilaajamäärä ei olekkaan noussut 800 suuremmaksi, on sitä kuitenkin kustannettu, sillä varmana on pidetty tilaajamäärän nousemista, kun vaan ehditään se tehdä tuntuksi. Kysymys on myös ollut Soihdun laajentamisesta 48 siv. ja tulee se tapahtumaankin heti kun se suinkin kannattaa.

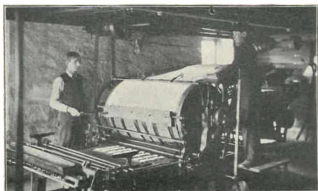
Vuosijulkaisumme „Työmiehen Joulu“ ilmestyy edelleen joka jouluksi. „Työväen Kalenteria“ ei joutokunta katsunut tarpeelliseksi enään julkaista. Sen sijaan päätettiin julkaista tilastotieteellinen ja kaunokirjallinen julkaisu, jonka nimestä julistettiin kilpailu ja tuloksena oli nimi „*Köyhälistön Nuija*“ Tätä tullaan julkaisemaan vuosittain Joulukuun alkupäivinä. Puute suomenkielisistä tilastoista, täällä varsinkin, on tuntuva, ja siksi on niitä koetettu saada „Nuijaan“ mahdollisimman paljon.

No niin. Tässä lyhykäisesti kahden vuoden toimintamme. Perustusta on utterasti rakennettu, maaperää muokattu tulevia kylvöjä varten. Tällä hetkellä emme vielä pysty sanomaan, olemmeko kyliksi maaperää muokanneet, jotta siitä riittää tarpeeksi ravintoa sille kasville, jonka siihen vuoden

TOIMISTOIHUONE.

KONEHUONE.

alusta istutetaan, nimittäin 3 kertaa viikossa ilmestyvä lehti. Kustannukset ovat koko suuret ja toistaiseksi on vielä epävarmaa lehden kannattavuus. Mutta silti emme epäile. Me luotamme omaan työhömmä ja aattemme voimaan. Me tiedämme jokaisen toverin pitävän laajennusta siksi tärkeänä, että hän on valmis tekemään sen eteen voitavansa. Tiedämme myöskin, että yritystä tukevat tšekäläiset sosialisti osastot, ja ovat ne sen varsinaisen perustuksenkin muodostaneet ostamalla koko suuren joukon osakkeita. Näin ollen siis voimme rohkeasti astua eteenpäin! Toimikaamme edelleen niin, että edistymme ainakin yhtä hyvin kuin tähänkin asti!

Ensi vuosien päätyönä tulee olemaan oman ajanmukaisen huoneuston hankkiminen. Sen puute on nyt jo tuntuva, ja tulee sen tarve yhä suuremmaksi kun lehti laajennetaan. Laajennus myös edellyttää uuden painokoneen hankkimisen, sekä ennen pitkää toisen latomakoneenkin, joidenka sijoitus vuokrahuoneustoihin tuottaa ei ainoastaan suuria hankaluuksia vaan myöskin paljon lisämenoja. — Emme me siis voi vielä vetäytyä syrjään. Paljon olemme työtä tehneet, paljon on jo saavutettu mutta päämaali vasta himmeänä pilkoittaa. Siksi kajahtelevat taas uudet ryntäysmerkit! Uusilla voimilla ja saavutettuun voittoon virkistämänä lähdemme taaskin taivaltamaan. Lähtekäämme matkaan sillä mielellä, että taas, kun vuosi on kulunut voimme osoittaa uutta merkkipylyvästä. Näin tehden me hiljalleen lähenemme sitä suurta päämaalia, jota koko työmme tarkoittaa, nim. *sosialismia*.

V. S. H.

SISÄLTÖ

Tekstiä:

	sivu
Runosikermä — Kössi Kaatra	5
Kapitalistinen järjestelmä	11
Asetuksia kansalaistuttamisesta	21
Suomen kansan eduskunta — Y. M.	26
Taulu, osotaen Europan eduskuntien kokoontalon — Y. M.	34
Valitse, runo — Hilja Liinamaa	36
Katsaus liikkeeseemme — T. H.	38
Hibbingin kotous — K. M.	47
Alas Kaivantoon — Sinteri M.	53
Sonetti, runo — Kössi Kaatra	64
Lainelien vapautustelu — Maksim Gorjkij	66
Talvasta tavoteltaessa — Kaapo Murros	76
Elämän kuohulista, runo — Vennu Karl	83
„Jumalallinen johdatus“ — Kaapro Jääskeläinen	85
Mietelmiä, runo — Velkkolan Slukku	105
Hämähäkit ja kärpäset — W. Liebknecht	109
Nykyiset aatevirtaukset ja niiden luokka- luonne — W. W. K.	117
Mitä elämä merkitsee minulle — Upton Sinclair, suom. T. H.	121
Päivänpalsteelle, runo — Hilja Liinamaa	133

Arvostelua naisliikkeestä — A. J. F.	134
Syyt työväestön „jumalattomuuteen“ — Paul Lafargue, suom. T. H.	140
Muutamia plirskeitä Työmiehen vaiheista vuosilta 1905—06 — V. S. H.	148

Kuvia:

Wm. D. Haywood	35
Hibbingin edustajainkokouksen jäsenet	46
Chas. H. Moyer	52
Maksim Gorjkij	65
Työmiehen kirjapaino	75
Kapitalisti talvaanportilla	104
W. Liebknecht	108
Työmiehen Kustannusyhdistyksen johtokunta	116
Kuvia Työmiehen painosta (4 kuvaa)	

